

Časopis Knjižničarskog društva Rijeka
UDK 02 - Rijeka - godina 6 - broj 6

KNJIŽNIČAR KNJIŽNIČAR

tema broja: Multipismenost

Knjižničar/ka

Časopis Knjižničarskog društva Rijeka

Tema broja:

Multipismenost

godina 6

broj 6

2015.

UDK 02

ISSN 1848-5790

Impresum

E-ISSN 1848-5790

UDK: 02

Izdavač:

Knjižničarsko društvo Rijeka,
Dolac 1
51 000 Rijeka
Tel/ + 385 51 336 911
Faks/ + 385 51 332 006
e-mail: kontakt@kdr.hr
www.kdr.hr

Uredništvo: Korina Udina, Sanja Heberling
Dragičević, Evgenia Arh, Maja Cvjetković

Jezično uredila: Maja Cvjetković

Grafičko oblikovanje i priprema elektroničkog izdanja:

Bulaja naklada
Klaićeva 74, Zagreb
info@bulaja.com
www.bulaja.com

Glavna urednica: Korina Udina
e-mail: korinau@yahoo.com

Prijevod s engleskog: Mia Mihaljević Ivančić, Zvonimir Bulaja

Grafički dizajn: Martina Brkić

Časopis izlazi jedanput godišnje, uz potporu Primorsko-goranske županije, a ovaj broj i uz potporu Grada Rijeke.

6. broj časopisa (2015) izašao je u elektroničkom obliku:

- u flip formatu
- u html formatu
- u epub formatu
- u pdf formatu

Knjižničar/Knjižničarka: časopis **Knjižničarskog društva Rijeka** stručni je časopis u kojem se objavljuju radovi iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti. Oblikovan je kao glasilo Knjižničarskog društva Rijeka, ali nastoji osigurati prostor i radovima s teorijskim diskursom u knjižničarstvu. Premda promiče i progovara ponajviše o prikazu rada knjižničara u Primorsko-goranskoj županiji, časopis nije isključivo regionalno obilježen. Stoga je cilj izlaze-nja časopisa doprinijeti razvoju, ukazati na novine, događanja te promicati i popularizirati rad svih vrsta knjižnica i knjižničara te artikulirati pitanja hrvatskoga knjižničarstva.

Sadržaj

Riječ urednice	7
Tema broja: Multipismenost.....	9
Tefko Saračević: Musings: About literacy in general and multi-literacy in particular (Kontemplacije: O pismenosti općenito i multipismenosti ponaosob)	10
Danijel Labaš: Medijska pismenost: preduvjet za odgovorne medije	22
Korina Udina: The European Union TEMPUS programme: Developing Information Literacy for lifelong learning and Knowledge economy in Western Balkan countries – 10 questions for Pdraig Kirby and Jerald Cavanagh	33
Ratko Knežević: 12. Međunarodna konferencija o informacijskoj i medijskoj pismenosti “Juni na Uni”	62
Jelena Stipetić Šušak: Informacijsko opismenjavanje u narodnim knjižnicama	69
Branko Benčić: Popis rukopisa – prilog personalizmu u Hrvatskoj u razdoblju od 1941. do 1947. godine iz spomeničke zbirke dr. Maksa Peloze	83
Knjižničarstvo danas	105
Marija Šegota-Novak: Svečano otvorenje Mjeseca hrvatske knjige.	106
Barbara Kalanj Butković: Uloga i značaj Narodne čitaonice i knjižnice Novi Vinodolski 1845.–2015. – proslava 170 godina postojanja.	109
Smiljka Ostović: “Va srcu Šmrike škola i čitaonica 120 let” – proslava 120 godina postojanja Narodne čitaonice i knjižnice Šmrika	117
Maja Cvjetković: Knjižnica Građevinske tehničke škole u povodu sedamdesete obljetnice razvoja srednjeg građevinskog školstva u Rijeci.....	123
Niko Cvjetković: Izvještaji i Ljetopisi Pomorske škole Bakar.....	126
Jelena Stipetić Šušak: Jezični pogled na struku: što knjižničarska terminologija govori o knjižničarima i kako korisnici poimaju knjižničare i knjižnicu	130

Međunarodni projekti.....	141
Alida Devčić Crnić: Facebook knjižničarka u ILN – International Librarian Network svijetu.....	142
Sandra Vidović: Književni projekt “LINE - Literatura za interkulturalnu edukaciju”	149
Alida Devčić Crnić: Odiseja ili... .. Alida i Aida u Grčkoj.....	158
Iz knjižnica: Osvrti, prikazi, vijesti.....	167
Ivana Vladilo: Prikaz doktorske disertacije Korine Udina - “Utjecaj samovrednovanja kvalitete rada školskog knjižničara na vrednovanje knjižničarske profesije”	168
Kristina Staničić: Kuvintá rem žejánski (Pričamo žejanski)	175
Gordana Vučinić: Goranovo proljeće	178
Jelena Stipetić Šušak: Mađarski knjižničari posjetili Gradsku knjižnicu Rijeka.....	181
Anja Lebarić: Projekt “3D printer i taktilne slikovnice”	183
Tanja Šupe, Verena Tibljaš: Izložba “Taktilne slikovnice kroz prostor”	189
Koraljka Mahulja Pejčić: Noć knjige 2015. u OŠ Ivana Zajca, Rijeka – “Drvo ima srce”	195
Iz rada Knjižničarskog društva Rijeka.....	199
Marija Šegota-Novak: Izvješće o radu Knjižničarskog društva Rijeka između dviju skupština, 11. rujna 2014. – 28. rujna 2015.	200
Marija Šegota-Novak: Održana redovna Skupština Knjižničarskog društva Rijeka	213
Anja Lebarić: Stručni izlet članova KDR-a u Labinsku knjižnicu i Pulu – Sa(n)jam knjige 2015.	214
Savjetovanja, konferencije	223
Ivana Vladilo: Uh, ta lektira: čitajmo da (p)ostanemo suvremeni	224
Marija Šegota-Novak: Narodne knjižnice u novim prostorima: spoj tradicije i suvremenosti – stručni skup povodom 170. obljetnice utemeljenja Gradske knjižnice i čitaonice Požega	230

Nikolina Papić: 12. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama – “Knjižnične usluge i programi poticanja čitanja za osobe oštećena sluha”	233
Sanja Heberling Dragičević: Okrugli stol – Vrednovanje, upravljanje i zagovaranje ishoda u knjižnicama: mogućnosti uspostave ravnoteže poslovnih i tradicionalnih knjižničarskih vrijednosti	236
Ljiljana Črnjar: 10. savjetovanje za narodne knjižnice – “Vrednovanje djelatnosti narodnih knjižnica”	238
Sanja Heberling Dragičević: 14. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica – Knjižnice: kamo i kako dalje?	242
Nagrade	245
Senka Tomljanović: Sveučilišna knjižnica Rijeka izabrana za knjižnicu godine 2015.....	246
Marija Šegota-Novak: Nagrade Primorsko-goranske županije članicama KDR-a.....	250
Korina Udina: Izvješće o dodjeli državne nagrade HUŠK-a “Višnja Šeta”	251

Riječ urednice

UNESCO je vremenski period od 2003.–2012. nazvao *desetljećem pismenosti*. Time je određeno da svatko treba razviti sposobnost za pristup, procjenu i korištenje informacija na različite načine. Danas, 2015. godine svjedočimo novom modalitetu u znanju

multipismenosti.

Finsku danas smatraju jednom od najpismenijih država na svijetu. (Sahlberg, 2012, 77). Finska se u međunarodnom kontekstu smatra prema lenom da bi bila dovoljno relevantna kao uzor za, primjerice, reformu obrazovnog sustava Sjeverne Amerike, ali je veličinom vrlo slična Hrvatskoj pa temeljem toga može biti model za reformu u našem sustavu. Tvrdnja autora da je “obrazovanje glavna strategija izgradnje opismenjenog društva i naroda koji je danas u svijetu poznat po svojim kulturološkim i tehnološkim postignućima” (Sahlberg, 2012, 41) može biti uz sve poznate značajke i važnosti uloge knjižnica u obrazovanju društva, motiv za akciju i poticaj na promjenu, na mogućnost reforme u školskom knjižničarstvu i ostalim vrstama knjižnica. Službeni stav obrazovnih vlasti prema školskim knjižnicama izrazila je Pirjo Sinko (2013) savjetnica u Nacionalnom odboru za obrazovanje. Nova znanja i vještine pripadaju području “multipismenosti” koje se uvodi kao novi element u Kurikulum 2016., a potvrđuje ga Nacionalni odbor za osnovno obrazovanje. Multipismenost, kojoj je osnova široka koncepcija teksta i multi modalitet ulazi u svakodnevno obrazovanje u ciljevima i sadržaju svakog predmeta mladih u Finskoj. Obuhvaća

ne samo tradicionalne vještine čitanja i pisanja, već znači biti uključen u sve definicije pismenosti: vizualne pismenosti, digitalne pismenosti, informatičke pismenosti, medijske pismenosti itd. Vještine koje su potrebne u interpretaciji teksta i informacije, kao i za proizvodnju teksta sadržane su u značenju pojma pismenosti.

Richard Mitchell (Farmer, Stričević, 2012) definira važnost pismenosti riječima: “Pismenost nije, kao što se smatra u našim školama, dio obrazovanja. To je obrazovanje. To je istovremena sposobnost i sklonost uma potrage za znanjem i razumijevanjem, izvan samog znanja i spoznavanja, no ne bez već prihvaćenih stavova i vrijednosti, sposobnost donošenja zaključaka, sudova.”

dr. sc. Korina Udina

Tema broja:
Multipismenost

Musings: About literacy in general and multiliteracy in particular

Kontemplacije: O pismenosti općenito i multipismenosti ponaosob

Tefko Saračević, Ph.D.

Distinguished Professor Emeritus
School of Communication and Information
Rutgers University, New Brunswick, New Jersey, USA

Prijevod s engleskog: Zvonimir Bulaja

Introduction

The title begins with the word: Musings. In itself the term describes the purpose of this write-up. It is not an article in any scientific sense, but a really brief reflection and personal meditation about the meaning and application of a set of terms that are increasingly used in library and information science, aimed at describing an activity that librarians and other

Uvod

Naslov počinje riječju: *kontemplacije*. Sam po sebi, taj pojam opisuje i svrhu ovog teksta. Ovo nije članak u znanstvenom smislu, nego zapravo kratka refleksija i osobna meditacija o smislu i primjeni skupa pojmova koji se sve više koriste u knjižnicama i u informacijskoj znanosti, čiji je cilj opisati jednu aktivnost kojom bi se knjižničari i drugi informacijski stručnjaci

information specialists ought be engaged in, or at least worry about.

The objectives are to provide several sources, all accessible through the Web, where these activities, multiliteracy in particular, are discussed and can be used for further exploration by interested readers. Suggestion: we all need to muse about literacy.

A bit of history

Concerns about information literacy first began in the United States, starting with library instruction, also referred to as bibliographic instruction, at the end of 19th and beginning of 20th century. It transformed into information literacy by the end of 1980s (Behrens, 1994).

By the start of this millennium, efforts in information literacy be-

trebali baviti, ili barem o njoj razmišljati.

Cilj nam je pružiti nekoliko izvora – svi su dostupni preko Weba – gdje se raspravlja o toj aktivnosti, a osobito o multipismenosti, koje zainteresirani čitatelji mogu koristiti za daljnje istraživanje. Naš je prijedlog: svi moramo kontemplirati o pismenosti.

Malo povijesti

Razmatranja o informacijskoj pismenosti započela su najprije u Sjedinjenim Državama, počevši s knjižničarskom obukom, koja se ponekad nazivala i bibliografskom obukom, krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Ona se transformirala u informacijsku pismenost krajem 1980-tih (Behrens, 1994.).

Do početka ovog milenija, bavljenje informacijskom pismenošću

came a global phenomenon, involving many institutions all over the world, many national and international organizations, great many international conferences and meetings, and many international declarations (Horton, 2007). Today, information literacy is a global concept and effort, way above any one nation or country.

Let's go back to the United States. Fueled by emerging challenges resulting from great changes in information technology and rapid increase in available information the Association of College and Research Libraries (ACRL) (a division of the American Library Association – ALA) issued a landmark report, including standards, about information literacy considering it “a survival skill in the Information Age” (ACRL, 1989). The report also defined information lit-

postalo je globalni fenomen koji je obuhvatio brojne institucije širom svijeta, mnoge nacionalne i međunarodne organizacije, jako mnogo međunarodnih konferencija i skupova i mnogo međunarodnih deklaracija (Horton, 2007.) Danas je informacijska pismenost globalni koncept i tema koja daleko nadilazi bilo koju naciju ili zemlju.

Vratimo se u Sjedinjene Države. Potaknuta nadolazećim izazovima koji su posljedica velikih promjena u informacijskoj tehnologiji i sve bržim rastom količine dostupnih informacija, Udruga sveučilišnih i istraživačkih knjižnica (Association of College and Research Libraries, ACRL) – ogranak Američke udruge knjižnica (American Library Association – ALA), objavila je znameniti izvještaj koji uključuje i standarde, o informacijskoj pismenosti, smatrajući je “vještinom nužnom za preživ-

eracy in personal and behavior terms: "To be information literate, a person must be able to recognize when information is needed and have the ability to locate, evaluate, and use effectively the needed information." This (and similar) definitions emphasizing personal orientation were widely used ever since. A variety of educational efforts aimed at creating and enhancing information literacy skills followed, not only in the United States, but in many other countries, as well documented by a UNESCO report authored by Horton (2007).

In 2007, another ALA organization, the American Association of School Librarians (AASL) issued their own Standards for "the 21st century learner", oriented specifically for schools from K (kindergarten) to 12 grade. (AASL, 2007).

ljavanje u informacijskom dobu" (ACRL, 1989.) Taj je izvještaj također definirao informacijsku pismenost u personalnim i bihevioralnim terminima: "Da bi bila informacijski pismena, osoba mora znati prepoznati kada joj je neka informacija potrebna i imati sposobnost locirati, vrednovati i učinkovito koristiti potrebnu informaciju". Ova definicija (i njoj slične), koja naglašava osobnu orijentaciju, od tada je u širokoj primjeni. Uslijedili su različiti obrazovni napori čiji je cilj stvaranje i unapređenje informacijske pismenosti, ne samo u SAD-u, nego i u brojnim drugim zemljama, što je dobro dokumentirano u UNESCO-vom izvještaju čiji je autor Horton (2007.)

Godine 2007. još je jedna organizacija u sastavu ALA, Američka udruuga školskih knjižničara (American Association of School Librarians – AASL), izdala svoje Standarde za

These standards still hold – includes a colorful brochure that can be downloaded illustrating efforts to reach students.

After some two years of intensive debate, even acrimony, in 2015, ACRL replaced the 1989 standards and issued a new framework for information literacy, oriented toward colleges and universities. (ACRL, 2015). Information literacy is re-defined as follows:

“Information literacy is the set of integrated abilities encompassing the reflective discovery of information, the understanding of how information is produced and valued, and the use of information in creating new knowledge and participating ethically in communities of learning.”

“obrazovanje 21. stoljeća”, koji su usmjereni upravo na škole, od K (vrtićkog) uzrasta do 12. razreda (AASL, 2007.) Ti standardi još uvijek “drže vodu” – uključuju i ilustriranu brošuru koja se može preuzeti na Internetu, te ilustrira načine na koje se može doći do učenika.

Nakon oko dvije godine intenzivnih rasprava, čak vrlo žučnih, ACRL je izmijenio standarde iz 1989. godine i objavio novi okvir za informacijsku pismenost, koji je namijenjen fakultetima i sveučilištima (ACRL, 2015.). Informacijska pismenost re-definirala se na sljedeći način:

“Informacijska pismenost je skup integriranih sposobnosti koje obuhvaćaju misaono otkrivanje informacija, razumijevanje načina na koje se informacije proizvode i vrednuju, te korištenje informacija u stvaranju novih znanja i etič-

The report also includes the concept of metaliteracy, not defined but dealt about in this way:

“Metaliteracy demands behavioral, affective, cognitive, and metacognitive engagement with the information ecosystem.”

The debate continues.

All kinds of literacies

In addition to information a variety of literacies are proposed or discussed, but rarely, if ever, defined. Included is metaliteracy, discussed above.

“Information literacy” became an umbrella term, encompassing many different activities and names, such as: computer literacy;

kom sudjelovanju u obrazovnim zajednicama.”

Taj izvještaj sadrži također i pojam metapismenosti, koji se ne definira, nego ga se objašnjava na sljedeći način:

“Metapismenost podrazumijeva bihevioralni, afektivni, kognitivni i metakognitivni odnos s informacijskim sustavom.”

Ova rasprava se nastavlja.

Sve vrste pismenosti

Pored informacijske pismenosti, postavlja se pitanje i raspravlja se i o najrazličitijim drugim vrstama pismenosti, ali ih se rijetko, ako uopće, definira. Tu spada i metapismenost o kojoj se gore raspravlja.

“Informacijska pismenost” postala je “pojam-kišobran” koji pokriva mnoge različite aktivnosti i

digital literacy; network literacy; information resource literacy; research literacy; library skills; critical thinking skills; media literacy; information ethics, and so on... Connotations, concentrations differ but the basic concept is still information literacy.

At times, this involves showing the users skills needed to use the Internet effectively and how to navigate the information jungle in general. In other words, the very pragmatic content of information literacy is in constant flux – a problem that must be reckoned with from the start.

ima brojne nazive, kao što su: računalna pismenost, digitalna pismenost, mrežna pismenost, pismenost u vezi informacijskih resursa, istraživačka pismenost, knjižnične vještine, vještine kritičnog mišljenja, medijska pismenost, informacijska etika, i tako dalje... Konotacije i fokusi se razlikuju, ali je osnovni koncept i dalje informacijska pismenost.

S vremena na vrijeme, uključuju se i ističu i one vještine koje korisnici moraju imati da bi mogli učinkovito koristiti Internet i da bi općenito bili u stanju kretati se informacijskom džunglom. Drugim riječima, vrlo pragmatični sadržaj informacijske pismenosti u stalnoj je mijeni – što je problem koji se mora imati u vidu od početka.

Multiliteracy

The concept of multiliteracy evolved separately from library and information science. Its roots are in pedagogy. Although full of professional jargon, Blattner and Fiori (2012) provide an excellent summary of the literature on multiliteracy, together with an experiment they conducted focusing on social media. Here is one of their key general observation:

“Being ‘literate’ traditionally meant to be able to read and write; however in modern society that definition has expanded. Our reliance on technological means of communication and especially Web 2.0 tools has dramatically impacted the way individuals interact and socialize with one another. Research-

Multipismenost

Pojam multipismenosti razvio se izvan knjižnica i informacijske znanosti. Njegovi su korijeni u pedagogiji. Premda uz dosta stručnog žargona, Blattner i Fiori (2012.) daju odličan sažetak literature o multipismenosti, zajedno s eksperimentom kojega su proveli usredotočivši se na društvene medije. Evo jedne od njihovih ključnih općih primjedbi:

“Biti ‘pismen’ tradicionalno je značilo biti u stanju čitati i pisati. Međutim, u suvremenom društvu ta se definicija proširila. Naše oslanjanje na tehnološki napredna sredstva za komunikaciju, osobito na Web 2.0 alate, dramatično je utjecalo na način na koji pojedinci stupaju u interakciju i međusobno se socijali-

ers noted more than a decade ago that computer use was changing the concept of literacy, particularly in terms of the conventions individuals must be familiar with in order to be considered 'literate'."

In Conclusion

Instead of my own conclusions, I will simply quote from a web site *New Learning* run by Kalantzis & Cope (2015) and providing not only discussion and literature reviews, but also practical pedagogical advice through videos:

"The term 'Multiliteracies' refers to two major aspects of language use today.

The first is the variability of meaning making in different cultural, social or domain-specific contexts. These differ-

ziraju. Istraživači su već prije više od desetljeća primijetili da korištenje računala mijenja koncept pismenosti, osobito što se tiče konvencija s kojima pojedinci moraju biti upoznati da bi ih se smatralo 'pismenima'."

Zaključak

Umjesto vlastitih zaključaka, poslužit ću se citatom s Web stranice *New Learning* koju uređuju Kalantzis i Cope (2015.) i koja sadrži ne samo rasprave i recenzije literature, nego također i praktične pedagoške savjete predstavljene putem videa:

"Pojam 'multipismenosti' odnosi se na dva važna aspekta upotrebe jezika u današnje vrijeme.

Prvi je varijabilnost značenja koje on ima u različitim kulturnim, društvenim kontekstima ili u

ences are becoming ever more significant to our communications environment.

This means that it is no longer enough for literacy teaching to focus solely on the rules of standard forms of the national language. Rather, the business of communication and representation of meaning today increasingly requires that learners are able figure out differences in patterns of meaning from one context to another. These differences are the consequence of any number of factors, including culture, gender, life experience, subject matter, social or subject domain and the like. Every meaning exchange is cross-cultural to a certain degree.

The second aspect of language use today arises in part from the characteristics of the new in-

specifičnim domenama. Te razlike postaju još važnije u našem komunikacijskom okružju.

To znači da se za podučavanje pismenosti više nije dovoljno usredotočiti samo na pravila standardnih formi nacionalnog jezika. Dapače, posao komunikacije i reprezentacije značenja danas zahtijeva da učenici budu sposobni shvatiti razlike u obrascima značenja između različitih konteksta. Te razlike su posljedica brojnih čimbenika, uključujući kulturu, spol, životno iskustvo, temu, društvenu ili subjektivnu domenu, i sličnog. Svaka razmjena značenja je do određenog stupnja trans-kulturalna. Jedan drugi vid suvremene uporabe jezika javlja se dijelom zbog karakteristika novih informacijskih i komunikacijskih medija. Značenje se proizvodi na

formation and communications media. Meaning is made in ways that are increasingly multimodal—in which written-linguistic modes of meaning interface with oral, visual, audio, gestural, tactile and spatial patterns of meaning.

This means that we need to extend the range of literacy pedagogy so that it does not unduly privilege alphabetical representations, but brings into the classroom multimodal representations, and particularly those typical of the new, digital media. This makes literacy pedagogy all the more engaging for its manifest connections with today's communications milieu. It also provides a powerful foundation for a pedagogy of synaesthesia, or mode switching”.

načine koji su sve više multimodalni – kod kojih se pisani jezični modusi značenja sučeljavaju s oralnim, vizualnim, zvučnim, gestualnim, taktilnim i spacijalnim obrascima značenja.

To znači da moramo proširiti opseg pedagogije po pitanju pismenosti tako da on više ne privilegira neopravdano samo alfabetske reprezentacije, nego tako da u učionicu uvede multimodalne reprezentacije, a osobito one koje su tipične za nove, digitalne medije. To podučavanje pismenosti čini sve zahtjevnijim, zbog njegove očevidne povezanosti s današnjim komunikacijskim miljeom. To također osigurava čvrste temelje jednoj novoj pedagogiji sinestezije, odnosno 'prebacivanja' između različitih modusa.”

References / Izvori

American Association of School Librarians – AASL. (2007). Standards for the 21st century learner. Retrieved from:

<http://www.ala.org/aasl/standards-guidelines/learning-standards>

Association of College and Research Libraries – ACRL (1989). Presidential Committee on Information Literacy: Final Report. Retrieved from:

<http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential>

Association of College and Research Libraries – ACRL (2015). Framework for information literacy for higher education. Retrieved from

<http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>

Behrens, S.J. (1994), A conceptual analysis and historical overview of information literacy. *College & Research Libraries*, 55(4), 309-322. Retrieved from:

<http://crl.55.04.opt.pdf>

Blattner, G. and Fiori M. (2011). Virtual social network communities: an investigation of language learners' development of sociopragmatic awareness and multiliteracy skills. *CALICO Journal*, 29(1), 24-43. Retrieved from

<https://journals.equinoxpub.com/index.php/CALICO/article/view/22965/18971>

Horton, F.W. Jr (2007). Understanding information literacy: A primer. Information Society Division, Communication and Information Sector Paris: UNESCO. Retrieved from:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001570/157020e.pdf>

Kalantzis, M. & Cope, B. (2015) Multiliteracies: Expanding the scope of literacy pedagogy. Retrieved from <http://newlearningonline.com/multiliteracies>

Medijska pismenost: preduvjet za odgovorne medije

dr. sc. izv. prof. Danijel Labaš

Sveučilište u Zagrebu
Hrvatski studiji, Odjel za komunikologiju

Mediji su svuda oko nas. Rečenica je to koja se vrlo često izgovara i čuje, ali je njezin ton i prizvuk vrlo različit i slojevit. Nekada smo medijima oduševljeni, nekada nas ljute; nekada ih optužujemo za sve zlo ovoga svijeta, nekada ih “dižemo u nebesa” i hvalimo. Nekada su nam previše konzervativni, nekada previše liberalni. Na neke vijesti koje pročitamo, čujemo ili vidimo “para” nam krene na uši, za druge kažemo: Bravo! Sjajno napisano! Kažemo da medijima sve manje vjerujemo, da su izgubili naše povjerenje, a opet ih na različite načine podupiremo – čitanjem, slušanjem, gledanjem i – dakako – kupovanjem. Medije optužujemo za senzacionalizam i cijeli niz negativnosti, za stvaranje ovisnosti i nepoštivanje ljudskoga dostojanstva, prava na privatnost. No, jednako tako znamo da nas mediji informiraju, formiraju i zabavljaju, obrazuju i prenose kulturne sadržaje. Znamo da smo im u našim demokratskim dužnostima prepustili mnoge važne uloge, dali im slobodu i baš zbog nje tražimo njihovu odgovornost. A što je s nama, publikom? Gdje je u odnosu “mediji – publika” naša odgovornost? Jesu li mediji doista izgubili naše povjerenje i jesu li samo oni odgovorni za to? Što zapravo mi kao publika znamo o medijima – tradicio-

nalnim i novim, kako ih i u koje svrhe koristimo? Znamo li kako utječu na nas i na koji način mogu manipulirati sadržajima koje prenose? Znamo li ih prestati koristiti – u obitelji, na poslu, u tramvaju i autobusu – ili im se prepuštamo kao ovisnici? Znamo li ocijeniti i procijeniti njihov sadržaj, prepoznati kvalitete i razotkriti nedostatke i mane? Riječju: jesmo li medijski pismeni?

Upravo temi medijskoga odgoja i medijske pismenosti kroz protekle se godine posvećuje sve više pozornosti i u Hrvatskoj, na svim razinama. Tako se na različite formalne i neformalne načine već od dječjih vrtića, preko osnovnih i srednjih škola, pa do sveučilišta i cjeloživotnog obrazovanja medijskim odgojem i obrazovanjem pokušava ojačati korisnike medija, nastoji ih se upoznati s medijima i njihovim funkcioniranjem te ih podučiti na koji način mogu postati svjesni i kritični korisnici najrazličitijih medijskih sadržaja, osobito onih koji nam se danas prenose putem novih medija, interneta i društvenih mreža.

Ne čudi stoga što je i sve više znanstvenih publikacija i konferencija posvećeno upravo toj i sličnim temama. Jedna od njih je i zbornik “Medijska pismenost – preduvjet za odgovorne medije”. Taj je zbornik predstavljen 18. lipnja u okviru međunarodne konferencije “Mediji i novinarstvo – socijalni kapital u službi javnosti” koja je održana na Fakultetu političkih znanosti od 18. do 21. lipnja ove godine u Zagrebu. Zbornik radova “5. Vjerodostojnosti medija, 2014.: Medijska pismenost – preduvjet za odgovorne medije” urednica sveučilišnih nastavnica Viktorije Car, Lejle Turčilo i Marijane Matović, donosi cijeli niz zanimljivih članaka, analiza i prijedloga za

novi, sustavniji pristup medijskoj pismenosti u Hrvatskoj i u nekim zemljama u njezinom okruženju, a neke od njih predstaviti ćemo u ovome tekstu.

Medijska pismenost: nazivi različiti, sadržaj isti

Kako smo već spomenuli, u predgovoru i urednice ističu da se o medijskoj pismenosti u posljednjih nekoliko godina sve intenzivnije raspravlja i istražuje, a pokušava ju se i uvrstiti u formalno obrazovanje Hrvatske i nekih susjednih zemalja, koje još nemaju takvu školsku praksu kakvu imaju neke europske zemlje, ali i zemlje u svijetu. Medijska je pismenost danas zapravo jedna od ključnih kompetencija za život suvremenog čovjeka, ističu urednice, te stoga postaje i sve značajnija tema znanstvenih rasprava na različitim područjima: od pedagogije, sociologije pa do komunikoloških rasprava. Zbog toga je i znanstvena konferencija održana 25. i 26. listopada 2014. u Mostaru bila posvećena toj temi, a većina je radova s konferencije objavljena u zborniku. "Cijeneci važnost medijske pismenosti za razvijanje komunikacijski kompetentnih društvenih zajednica i kreiranje okruženja koje podržava vjerodostojnost medija, konferencija održana u Mostaru fokusirala se na temu medijske pismenosti koja je u posljednjih nekoliko godina postala predmet brojnih rasprava i istraživačkih projekata (ANR TRANSLIT, EMEDUS, EAVI, DTI, COST ISO906). Medijska pismenost sve se češće ističe kao pojam koji obuhvaća i informacijsku pismenost, digitalnu te npr. filmsku pismenost, dok UNESCO istodobno promovira koncept

medijske i informacijske pismenosti (engl. media and information literacy, MIL). Iako mnogi autori medijskoj pismenosti primarno pristupaju iz perspektive izazova novih tehnologija, sve više autora u medijskoj pismenosti prepoznaje i mogućnost za građane da steknu posve nove društvene kompetencije”, istaknule su urednice u svome uvodu. Jednako su tako pojasnile da je okvir te pete konferencije “Vjerodostojnost medija” kroz koji se propitivala povezanost medijske pismenosti s konceptom vjerodostojnosti medija bio zasnovan na shvaćanju kako se medijska pismenost odnosi na sposobnost građana da pristupe medijima, da ih upoznaju, analiziraju, kritički vrednuju, te konačno i sami proizvode medijski sadržaj. Upravo je to ključni koncept medijskoga odgoja koji – bez obzira na dob korisnika – mora polaziti od nehijerarhijskog (autoritativnog) podučavanja, dijaloga i refleksije, pa do stvaranja medija, kako ističe jedan od “pionira” medijskoga odgoja Len Masterman.

Hrvatska: medijska pismenost nije zaživjela

Zbornik počinje poglavljem “Mapiranje medijske pismenosti u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji”, a članci su nastali na osnovu izvještaja koji su pripremljeni za potrebe projekta ANR Translit “Politike medijske i informacijske pismenosti u Europi” (Media and Information Literacy Policies in Europe) i dopunjeni uvidima iz 2014. godine. Ovo poglavlje pokazuje na koji način se u ove tri zemlje definira medijska pismenost i njoj slični koncepti u službenim državnim dokumentima, ali i u samoj praksi, koja se ra-

zviija unatoč nedostatku jasnih strategija. Autorice i autori također pokazuju tko su u tim trima zemljama glavni akteri u razvijanju i promoviranju medijske i informacijske pismenosti na institucionalnoj razini i izvan nje. Svaka od ovih zemalja ima svoje specifičnosti, koje se očituju u razvijanju ovoga multidisciplinarnog područja koje spaja suvremenu medijsku kulturu s obrazovanjem.

Iz toga dijela hrvatskim čitateljima kao posebno zanimljivo preporučujem tekst Viktorije Car i Igora Kanižaja “Hrvatska: Nove prilike za sustavan pristup medijskoj pismenosti”. Prema autorima, njihov rad donosi “sažetu verziju” ranije spomenutoga izvještaja, ali i pregled najnovijih trendova koji su obilježili 2014. godinu. U okviru rada posebno se ispituje uloga organizacija civilnog društva koje se ističu kao jedan od ključnih dionika i promotora medijske pismenosti u Hrvatskoj, a istraživanje je pokazalo da “u Hrvatskoj koncept medijske i informacijske pismenosti nije zaživio već je riječ o dva potpuno odvojena pristupa u obrazovanju. Osim očitih prijetnji razvoju medijske pismenosti u Hrvatskoj rad identificira i ključne prednosti koje karakteriziraju hrvatski model, a za koji vjerujemo da može biti primjenjiv i na države u susjedstvu koje žele nadograditi postojeće programe medijske pismenosti”, ističu Car i Kanižaj.

Roditelji imaju važnu ulogu u medijskom odgoju

Autori ističu dobre strane rada na medijskom odgoju za medijsku pismenost u Hrvatskoj, no ozbiljno ističu da smatraju “da djeca i mladi u Hr-

vatskoj unutar postojećeg obrazovnog sustava ostvaraju samo djelomičan pristup medijima i obrazovanju za medije” (uglavnom kroz nastavne jedinice o filmskoj kulturi te kroz – i to valja posebno istaknuti u ovome časopisu – kroz aktivnosti knjižničara!) te samo djelomično sudjeluju u stvaranju medijskih sadržaja (kroz školske novine i časopise, školski radio i rad u novinarskim grupama.). Isto, tako autori navode da je činjenica kako većina učenika nije dobila priliku naučiti analizirati i kritički vrednovati medijske sadržaje i medijske usluge. Medijsko obrazovanje i njegova kvaliteta su u Hrvatskoj stoga zanemareni, prepušteni entuzijazmu nastavnika i njihovoj volji da organiziraju izvannastavne sadržaje za učenike, i to uglavnom bez ikakve financijske potpore. Autore brine i činjenica da novinari i medijski djelatnici kroz strukovne udruge nisu uključeni u poticanje medijske pismenosti – s njihove strane u Hrvatskoj ne dolazi ni inicijativa ni potpora. No, unatoč manjkavosti sustava formalnoga obrazovanja i neaktivnosti strukovnih udruga, može nas veseliti svijest stanovnika Hrvatske koji su u istraživanju agencije Ipsos Puls i Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu provedenog u lipnju 2013. u čak 62% slučajeva naveli da smatraju kako se u obrazovni sustav treba uvrstiti medijski odgoj čija je svrha učenje korištenja medija i odnosa prema medijskom sadržaju. Prema tom istom istraživanju čak je 64,1% djece u dobi do 10 do 19 godina izjavilo da smatra kako bi se s medijskim odgojem trebalo započeti u petom razredu.

No, posebno raduje i činjenica o visokoj svijesti roditelja o potrebi medijskoga odgoja. Naime, prema istraživanju koje sam proveo s kolegama

Lanom Ciboci i Igorom Kanižajem 2013. godine među 837 roditelja djece predškolske dobi na području Grada Zagreba roditelji vide sebe i učitelje kao najviše odgovorne za medijsko obrazovanje vlastite djece (72,9%). U istom istraživanju 69,1% roditelja djece predškolske dobi smatra kako medijsko obrazovanje treba započeti u predškolskom odgoju, što može biti vrlo koristan podatak onima koji odlučuju o (pred)školskom obrazovnom kurikulumu i koji bi medijski odgoj trebali što hitnije uključiti u školske programe, o čemu sam imao prilike pisati i u dva broja revije “Kana”, predstavljajući cjelovito zbornik.

Čitanje medijskih poruka

Prema riječima urednica u predgovoru, drugo poglavlje pod naslovom “Čitanje medijskih poruka” bavi se “najznačajnijim aspektom medijske pismenosti – kritičkim vrednovanjem medijskih sadržaja” s čime se nije teško složiti. Naime, ako u obzir uzmemo ono o čemu i sami često razmišljamo – a to su pretpostavke tehničke sposobnosti i mogućnost pristupa medijima i medijskim porukama, njihovo kreiranje i razvijanje sposobnosti analize određenih medijskih tekstova – onda “kritičko vrednovanje zahtijeva šire znanje o specifičnostima jednog društva, o društveno-političkom i ekonomskom kontekstu, o ulozi koju različiti mediji imaju u tom društvu, kao i o karakteru same publike. Ponajprije *online* mediji i digitalne medijske platforme zahtijevaju intenzivnije i kontinuirano učenje, razvijanje aktivnog kritičkog promišljanja o medijskim sadržajima i medijskoj konstrukciji

stvarnosti”, pišu urednice. U prvome članku toga drugoga dijela “Evaluiranje kredibiliteta *online* vijesti među generacijom Y” Zarfe Hrnjić Kuduzović ističe se na koji način pripadnici takozvane “generacije Y” zapravo percipiraju *online* vijesti (koje najčešće i čitaju i prate), te kako procjenjuju kredibilitet tih medijskih tekstova. Autorica polazi do teorije zadovoljenja potreba te rezultata empirijskih istraživanja o odnosu mladih korisnika interneta prema vijestima, te propituje implikacije sadašnjega stanja upravo na načine i procese odabira, interpretiranja i prezentiranja vijesti.

Svi koji se imalo bave medijima znaju, naime, da su “proizvođači vijesti” – tj. razna uredništva – zapravo “prvi filter” koji svojom selekcijom događaja koje će “postati vijest”, ali jednako tako i svojom interpretacijom i prezentacijom te vijesti, mogu nametati (i zapravo nameću!) svoja viđenja svijeta i često nastoje “odrediti” što i kako bi publika “trebala misliti” i dakako – što bi trebala raditi, tj. kako bi trebala djelovati. Upravo zbog evidentnih razlika između percepcije korisnika i profesionalnih standarda (koji nisu uvijek baš tako profesionalni i moralni) u evaluiranju kvalitete vijesti ukazuju na dvije moguće strategije za ublažavanje ove “diskrepancije”. Autorica na prvome mjestu ističe da bi se “medijskim opismenjivanjem” trebalo osposobiti “prozumente” (riječ je o proizvođačima koji su i korisnici vijesti, od engleskoga “prosumer”) za kompetentnije vrednovanje vijesti prema kriterijima razvijenim u klasičnom medijskom okruženju, a na drugome da je potrebno redefinirati klasične novinarske standarde kvalitetnih vijesti “kao odgovor na vrlo složene promjene na konvergiranim tržištu i drugačije informativne navike novih generacija.” U drugome se tekstu toga di-

jela zbornika autorica bavi politizacijom javne sfere i upućuje na potrebu čitanja konteksta. Kako je politika služenje općem dobru, onda je itekako važno da i mediji ne estradiziraju politiku, što je sve češći slučaj. Najbolji “protulijek” za prepoznavanje te vrste medijske manipulacije je upravo medijski odgoj.

Hrvatski nastavnici: Trebamo medijski odgoj

Treće poglavlje – “Akteri u razvoju medijske pismenosti i njihove aktivnosti” usredotočeno je na ulogu različitih društvenih aktera koji aktivno sudjeluju u razvijanju medijske pismenosti u svojim zemljama. Prvi članak “Uloga europskih regulatornih tijela na području medijske pismenosti” Lee Tajić prikazuje “europski okvir za regulaciju audiovizualnih medijskih usluga” i njezin odnos prema medijskoj pismenosti, to jest koliko i kako te državne agencije – poput, recimo, hrvatske Agencije za elektroničke medije – mogu pomoći u promoviranju medijskoga opismenjavanja. Moj tekst “Djeca medija – mladi obrazuju mlade” prema riječima urednica “potvrđuje veoma važnu ulogu koju jedna organizacija civilnog društva može imati i ima na području medijskog odgoja, bez obzira na nedostatak jasne nacionalne strategije medijskog obrazovanja. Suradnja, dobra organizacija i entuzijizam mladih volontera spojen sa otvorenošću odgojitelja, učitelja, nastavnika i roditelja za nova učenja pokazuje kako izgleda zajedničko učenje i zajedničko zalaganje za podizanje tako važnih građanskih kapaciteta najmlađih članova društva i svih onih koji brinu o njima.”

U četvrtom poglavlju – “Medijska pismenost u praksi” pokazano je kako programi medijskog obrazovanja izgledaju u praksi i sjajno se nadovezuje na prethodni članak koji donosi iskustvo o mogućnostima medijskoga odgoja u Hrvatskoj. Naime, autorice članka “Kompetentnost nastavnika hrvatskoga jezika za provođenje medijske kulture u hrvatskim osnovnim školama” Lana Ciboci i Leali Osmančević svojom detaljnom analizom pokazuju “tko u osnovnim i srednjim školama u Hrvatskoj predaje učenicima o medijima i medijskoj kulturi, na koji način se to radi i u okviru kojih predmeta.” Analizom fakultetskih programa namijenjenih budućim nastavnicima autorice pokazuju gdje su slabe tačke u obrazovnom procesu i ukazuju na to koje programe treba pojačati ili ih učiniti obaveznim kako bi svi budući nastavnici bili osposobljeni izlaziti u susret učenicima i njihovom realnom životu koji je u velikoj mjeri posredovan različitim medijima i medijskim porukama. Ovaj rad također odgovara na pitanje što sami nastavnici/nastavnice misle o medijskom obrazovanju i kakve promjene bi oni uveli.

U zaključku Ciboci i Osmančević na temelju rezultata svojih istraživanja govore i o nužnosti određenih promjena u medijskom odgoju djece u Hrvatskoj u šest točaka. U prvoj ističu da je potrebno “uvesti poseban predmet u osnovne škole koji bi se bavio medijskim odgojem djece”, jer tako smatraju i ispitani nastavnici. Na drugome mjestu navode da je potrebno “ujednačiti nastavne programe na visokoobrazovnim institucijama u kojima se obrazuju budući nastavnici hrvatskoga jezika”, jer neki od njih imaju dok drugi nemaju mogućnost stjecanja “dodatnih i vrijednih znanja o

medijima”, a drugi dobiju “tek osnovna znanja o medijima”. Jednako tako, autorice smatraju da je nužno “organizirati dodatna usavršavanja za nastavnike hrvatskoga jezika” koje će ih educirati o novinama na medijskom području, kako se ne bi dogodilo da “djeca o medijima znaju više nego njihovi učitelji.” Na četvrtome mjestu navode da je nužno “modernizirati sadržaje o medijskoj kulturi predviđene nastavnim planom i programom u osnovnoj školi” jer je naglasak sada stavljen na film i kazalište, a trebalo bi se posvetiti i novim medijima s kojima djeca provode sve više vremena. Peti je prijedlog: “Ujednačiti satnicu medijske kulture među svim nastavnicima hrvatskoga jezika”, za što bi odluku moralo donijeti Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, dok zadnji – šesti – prijedlog ističe da je nužno “povećati kvalitetu sadržaja o medijskoj kulturi u čitankama hrvatskoga jezika”. Autorice na kraju – poticajno za sve nas – zaključuju: “Dok god stanje u Hrvatskoj ostane nepromijenjeno, učenici će i dalje završavati osnovnu školu medijski nepismeni.” A to bi u današnje doba kojim mediji “vedre i oblače” i u kojima igraju izrazito važnu ulogu u našim životima, posebno kod djece i mladih – zaključio sam u Kani – bio i odgojno i obrazovno veliki promašaj.

The European Union TEMPUS programme

Developing Information Literacy for lifelong learning and Knowledge economy in Western Balkan countries

10 questions for Padraig Kirby
and Jerald Cavanagh

dr. sc. Korina Udina

korinau@yahoo.com

Prijevod s engleskog: Mia Mihaljević Ivančić, prof.

1. Are you satisfied with the international recognition and interest shown by the public, as well as with the number of lecturers and participants at the 12th Western Balkan Information Literacy Conference in Bihać?

This conference is inspired by the EU Tempus project led by Limerick Institute of Technology *Developing Information Literacy for*

1. Jeste li zadovoljni interesom međunarodne javnosti te odazivom predavača i sudionika na 12. Western Balkan Information Literacy Conference u Bihaću?

Ova je konferencija inspirirana projektom Europske unije Tempus koju je proveo Limerick Institute of Technology, pod nazivom Razvoj informacijske pismenosti za cjelovito učenje i znanje ekonomije

Lifelong Learning and Knowledge economy in Western Balkan countries. The Conference now attracts representatives not just from the Western Balkans and neighbouring countries but delegates from all over the World.

Tempus is the European Union's programme which supports the modernisation of higher education in the Partner Countries of Eastern Europe, Central Asia, the Western Balkans and the Mediterranean region, mainly through university cooperation projects.

In a Region where prior to this Tempus project the term "Information Literacy" was almost unknown we consider the success of the Western Balkan Information Literacy Conference (WBIL) and its international recognition to be an important indicator of the impact and success of the project. WBIL

u zemljama zapadnog Balkana (*Developing Information Literacy for Lifelong Learning and Knowledge economy in Western Balkans*).

Danas ta konferencija privlači ne samo predstavnike zapadnog Balkana i njihove susjede, već i delegate iz čitavog svijeta.

Tempus je program Europske Unije koji podržava modernizaciju visokog obrazovanja u partnerskim zemljama istočne Europe, srednje Azije, zapadnog Balkana i mediteranskih zemalja kroz sveučilišne suradničke projekte.

Uzevši u obzir da je pojam "informatijske pismenosti" bio gotovo nepoznat prije početka Tempus projekta smatramo da je uspjeh konferencije Western Balkans Information Literacy (WBIL) i njezino prepoznavanje u međunarodnim okvirima važan pokazatelj utjecaja i uspjeha samog projekta.

will continue annually after the lifetime of the project acting as an important forum and champion for Information Literacy in the Western Balkan region. The conference will help facilitate a major aim of the project – sustainability of project results through a Western Balkan Network for Information Literacy (WBIL).

WBIL Conference is organized by The Cantonal and University Library, Bihać in conjunction with Limerick Institute of Technology. WBIL is supported by, inspired by and dedicated to the achievements of European Union Tempus project 517117 *Developing information Literacy for lifelong learning and knowledge economy in Western Balkan countries*. The Conference is one of the great success stories of the project with representation not only from Western Balkan pro-

WBIL će se nastaviti održavati svake godine i kada sam projekt bude završen, a njegova uloga jest održavanja važnih foruma na temu informacijske pismenosti u regiji zapadnog Balkana. Konferencija će tako omogućiti širenje glavnog cilja projekta – održivost projektnih rezultata kroz izgrađenu mrežu za informacijsku pismenost na zapadnom Balkanu.

WBIL konferenciju organiziraju Kantonalna i univerzitetska biblioteka Bihać i Limerick Institute of Technology. WBIL podržava, potiče i posvećena je postignućima projekta Tempus 517117 Europske Unije *Developing information Literacy for lifelong learning and knowledge economy in Western Balkans countries*. Ova je konferencija uspješnica s predstavnicima ne samo projektnih partnera sa zapadnog Balkana iz Albanije, Bosne

ject partners from Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo and Montenegro but also from countries neighbouring the Western Balkans as well as internationally – from the United States, United Kingdom, many countries in Asia, Africa and right across Europe.

WBIL has achieved great international recognition and the Western Balkan region is now seen as an important centre for Information Literacy globally with many participants – both academic staff and of course librarians attending annually. The impact which the Conference has made on a worldwide scale is evidenced by the presence as Keynote speaker at WBIL 2015 of Dr Christine Bruce from Queensland University of Technology – perhaps the foremost name in Information Literacy today.

i Hercegovine, Kosova i Crne Gore, već i susjednih zemalja te Sjedinjenih Američkih Država, Ujedinjenog Kraljevstva, mnogih zemalja Azije, Afrike i čitave Europe.

WBIL je međunarodno priznata konferencija, a zapadni Balkan je postao važno središte globalnog širenja informacijske pismenosti, a sudionici su iz akademskih redova kao i knjižničari koji ju prate na godišnjoj razini. Međunarodna prepoznatost konferencije vidljiva je i sudjelovanjem važnih predavača. Tako je na WBIL konferenciji 2015 uvodni govornik skupa bila Dr Christine Bruce s Queensland University of Technology – jedno od najistaknutijih imena informacijske pismenosti današnjice.

2. Could you tell us about the start of the collaboration with Ratko Knežević? How and when did it all begin?

Our collaboration with Mr Knežević started almost 6 years when we first collaborated to design and submit an application under the European Union TEMPUS programme entitled *Developing Information Literacy for lifelong learning and knowledge economy in Western Balkan countries*. This is a €1.2m Tempus project which includes EU partners from Greece, Romania and the UK and partners in the Western Balkans. The project is implementing transformative Information literacy initiatives across Universities, libraries and communities in Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Kosovo under UNSC Resolution

2. Opišite nam početak suradnje s Ratkom Kneževićem, M.A., direktorom Kantonalne i univerzitetske biblioteke Bihać. Kada i kako je sve počelo?

Naša je suradnja započela prije gotovo 6 godina kada smo aplicirali za program Europske Unije TEMPUS pod nazivom Razvoj informacijske pismenosti za cjeloživotno učenje i znanje ekonomije u zemljama zapadnog Balkana (*Developing Information Literacy for Lifelong Learning and Knowledge economy in Western Balkan countries*). Ovaj projekt vrijedan je 1,2 milijuna eura, uključuje partnere iz Grčke, Rumunjske i Ujedinjenog Kraljevstva te zapadnog Balkana. Projekt provodi inicijativu preobrazbe informacijske pismenosti na sveučilištima, u knjižnicama i zajednicama Albanije, Bosne i Herce-

1244/99. WBIL is one of the significant achievements of the project.

In his work in the project, we believe that Mr Knežević has shown great talent and enthusiasm for implementing the goals and objectives of the project and has been highly active in disseminating and marketing the project not just in the city of Bihać, the Una-Sana Canton and his country as a whole but across the Western Balkan region and Worldwide.

Each year since this Tempus project commenced in 2011, Mr Knežević has been both Conference Chair and Main Organiser of WBIL and in that time we have witnessed the Conference transform from a small Regional Seminar event to become one of the most important and largest Information Literacy Conference in the World.

govine, Crne Gore i Kosova. WBIL konferencija važno je postignuće samog projekta.

Vjerujemo da je radom na projektu, gospodin Knežević pokazao izniman talent i entuzijazam za provođenje ciljeva samog projekta te je bio vrlo aktivan u širenju i promicanju njegovih ideja ne samo u gradu Bihaću, već u kantonu Una-Sana, svojoj zemlji, na zapadnom Balkanu i u svijetu.

Od samih početaka ovog TEMPUS projekta, 2011. godine, gospodin Knežević organizirao je i predsjedavao istom, a konferencija je od malog regionalnog seminara prerasla u jednu od najvećih i najvažnijih konferencija o informacijskoj pismenosti u svijetu.

3. Which project goals were set and which were achieved by this collaboration?

The specific objectives of this Tempus project were: development of Information Literacy (IL) programs for lifelong learning their use in curricula as appropriate; development of innovative online IL modules for lifelong learning; harmonisation of the IL programs with those currently active in Western Balkan countries; strengthen the capacities of higher education institutions for the strategic planning and implementation of IL programs to instil transferable skills for a competitive, dynamic, knowledge-based economy; develop IL policy, guidelines, goals and mission in Western Balkan universities and in communities; to disseminate about the approaches to IL development

3. Koji su ciljevi projekta postavljani, a koji su ostvareni ovim načinom rada?

Ciljevi Tempus projekta bili su: razvitak IL programa (programa informacijske pismenosti) za cjeloživotno učenje i njihova uporaba u kurikulu; razvitak inovativnih *online* IL modula za cjeloživotno učenje; harmonizacija IL programa s onima koji su već u uporabi na zapadnom Balkanu; ojačavanje kapaciteta visoko-obrazovnih institucija za strateško planiranje i implementaciju IL programa kako bi se usadile prenosive vještine za kompetitivnu, dinamičnu i na znanju baziranu ekonomiju; razvitak IL politike, smjernica, ciljeva i misije na sveučilištima i u zajednicama zapadnog Balkana; diseminirati pristupe razvitku IL i osigurati njihovu održivost.

and ensure their sustainability.

There have been some impressive achievements in the project to date such as the publication and translation in 5 languages of the Western Balkans of an Information Literacy syllabus and curricula for Western Balkan countries and its integration into university structures in each partner in the project. The project has also published important harmonised didactic materials aimed at Librarians and Academic staff such as a Methodology for teaching Information Literacy and various guidelines aimed at Information literacy teachers and practitioners. A suite of online information literacy modules fully customised and translated to suit the needs of Western Balkan universities in the project has been implemented across the Western Balkans thereby facilitating important 24/7 access

Tijekom projekta došlo je do impresivnih postignuća poput objavljivanja i prijevoda na 5 jezika nastavnog plana i programa i kurikula za informacijsku pismenost za sve zemlje zapadnog Balkana, kao i njegovu integraciju u sveučilišne strukture kod svih partnera u projektu. Izdani su također važni usklađeni didaktički materijali namijenjeni knjižničarima i članovima akademske zajednice poput Metodologije za poučavanje informacijske pismenosti te razni vodiči za učitelje i praktičare informacijske pismenosti. Širom zapadnog Balkana niz *online* modula o informacijskoj pismenosti, potpuno prilagođenih i prevedenih da odgovaraju potrebama sveučilišta uvedeno je kako bi pružali neograničen pristup i postali temeljno sredstvo poučavanja za učitelje informacijske pismenosti.

and are a vital teaching aid for Information Literacy practitioners.

As emphasised earlier we believe a significant achievement of the project has been the conference held in Bihać, Bosnia & Herzegovina which is inspired by our Tempus project and which now attracts representatives not just from the Western Balkans and neighbouring countries but delegates from all over the World.

4. Tell us about the joint projects that helped the embedding of the Information Literacy & Media Literacy service offered to library users?

Since 2011 we have been involved in many joint projects to help not only embedding of Information and Media Literacy but also to develop other areas of education provision such as improving library

I kao što sam već naglasio, uvjereni smo da je značajno postignuće projekta upravo konferencija koja se održava u Bihaću, a izrasla je iz našeg Tempus projekta, te i danas privlači predstavnike ne samo iz zapadnog Balkana, nego i iz susjednih zemalja te delegate iz čitavog svijeta.

4. Istaknite projekte koje ste zajednički realizirali, a koji su pridonijeli ugradnji usluge *Information Literacy & Media Literacy* koje se nude korisnicima knjižnica?

Od 2011. godine sudjelovali smo u mnogim zajedničkim projektima kako bismo pomogli razvoj medijske i informacijske pismenosti, ali ujedno i razvili ostala područja ob-

services generally and access to education for people with disabilities.

We are a partner in the ASPIRE project – another European Union funded TEMPUS project. ASPIRE (Access to Society for People with Individual Requirements) aims to develop access to inclusive education in Armenia and Georgia. This €800,000 project which is led by Ilia State University, Tbilisi Georgia also involves EU partners from UK, Germany and Slovakia as well as 5 institutions in Armenia and 4 institutions from Georgia. This project is promoting and developing access to inclusive education, to social integration and to non-discrimination treatment of those with special needs.

One of the modules in the newly developed ASPIRE Curriculum is called *Use the Library* which

razovanja poput knjižničnih usluga i mogućnosti obrazovanja za osobe s invaliditetom.

Partneri smo u projektu ASPIRE (Pristup društvu za osobe s individualnim/posebnim potrebama) koji je također TEMPUS projekt financiran od Europske Unije. Cilj projekta je omogućiti pristup inkluzivnom obrazovanju u Armeniji i Gruziji. Projekt vrijedan 800.000 eura vodi Državno sveučilište Ilia u Tbilisiju, Gruzija, a uključuje partnere iz Ujedinjenog Kraljevstva, Njemačke i Slovačke te 5 institucija iz Armenije i 4 institucije iz Gruzije. Sam projekt promiče inkluzivno obrazovanje, integraciju u društvo i nediskriminaciju osoba s posebnim potrebama.

Jedan od novijih modula u ASPIRE-ovom kurikulu, pod nazivom *Koristimo knjižnicu*, uključuje poticaje i strategije za unapređenje

incorporates initiatives and strategies for improving access to libraries for people with disabilities. The module also covers Information Literacy – how to find, use and evaluate information effectively.

In July this year we learned that Limerick Institute of Technology Library have been funded in two further major EU funding programmes winning a total grant of €1.6m from the European Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA) to lead the modernization and development of quality library services across multiple countries in Europe.

As Lead Partner and Grant Holder, LIT will lead the Capacity Building ERASMUS+ project *Library Network Support Services: modernizing libraries in Western Balkan countries through staff development and reforming library services.*

pristupa knjižnicama za osobe s invaliditetom. U njemu je sadržana i informacijska pismenost – kako uspješno pronaći, koristiti i vrednovati informaciju.

U srpnju ove godine saznali smo da je Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu (EACEA) odobrila knjižnici Instituta za tehnologiju Limerick (LIT) naredna dva velika Europska programa čija ukupna dobivena sredstva iznose 1,6 milijuna eura, a kako bi se proveli modernizacija i razvoj knjižničnih usluga u mnogim europskim zemljama.

LIT će stoga kao glavni partner i nositelj projekta voditi ERASMUS+ projekt za jačanje kapaciteta pod nazivom Knjižnična mreža podrške: modernizacija knjižnica u zemljama zapadnog Balkana putem obrazovanja osoblja i poboljšanja knjižničnih usluga (Library Net-

LIT Library have also been funded as a partner in another ERASMUS+ Capacity Building project with a budget of €800, 000 entitled *Library Network Support Services: modernizing libraries in Armenia, Moldova and Belarus through library staff development and reforming libraries*.

The new projects will be managed by Jerald Cavanagh – Institute Librarian, LIT, on behalf of the Project Management Committee (PMC) and coordinated by Padraig Kirby – Senior Library Assistant, LIT.

The winning of these projects is a very significant development and will see LIT Library lead the process of reinforcing and modernizing all aspects of libraries in both the Western Balkan Region and in Armenia, Moldova and Belarus – improving the level of competencies

work Support Services: modernizing libraries in Western Balkan countries through staff development and reforming library services).

Knjižnica Instituta za tehnologiju Limerick je kao partner u ERASMUS+ projektu pod nazivom *Knjižnična mreža podrške: modernizacija knjižnica u Armeniji, Moldaviji i Bjelorusiji putem obrazovanja osoblja i poboljšanja knjižničnih usluga* dobila budžet od 800.000 eura.

Nove će projekte voditi Jerald Cavanagh, LIT (knjižničar) u ime povjerenstva za vođenje projekta (Project Management Committee – PMC), a koordinirat će ih Padraig Kirby, LIT (viši knjižničar).

Time što su ovi projekti odobreni postiže se značajan razvoj, LIT-ova knjižnica vodit će proces ojačavanja i modernizacije svih

and skills of library staff in the region.

This will see LIT Library take the lead role in the modernization of library standards & practices in seven countries in Europe. We are delighted and proud to have been selected by the EACEA to undertake these projects which will place LIT Library at the forefront of library modernisation in Europe.

In this year's ERASMUS+ Capacity Building funding call, apart from Dublin City University, LIT are the only Irish organization who have been selected as grant holder to lead an ERASMUS+ Capacity Building project and out of 515 applications submitted LIT are one out of 140 projects selected.

5. What exactly is your role in the organization of June on Una 2015 Western Balkan Informa-

knjižničnih čimbenika na zapadnom Balkanu, ali i u Armeniji, Moldaviji i Bjelorusiji, čime će se popraviti kompetencije i vještine knjižničara u cijeloj regiji.

LIT-ova knjižnica na taj način preuzima vodeću ulogu u osuvremenjivanju knjižničnih standarda u sedam Europskih zemalja. Izuzetno smo ponosni što je EACEA odabrala upravo nas kao voditelje procesa modernizacije knjižnica u Europi.

Na ovogodišnjem pozivu za ERASMUS+ projekte za jačanje kapaciteta, LIT i Sveučilište grada Dublina (DCU) bili su jedine irske organizacije odabrane za nositelje projekata, dok je od 515 pristiglih prijava LIT bio među 140 odabranih projekata.

5. Koja je vaša uloga u organizaciji June on Una 2015, Western Balkan Information Literacy

tion Literacy Conference: digital citizenship for a digital age?

Our role is to jointly organise and run the Conference in conjunction with The Cantonal and University Library, Bihać. We are also members of the Scientific Committee for the Conference.

6. How substantial was the financial support gained from the EU funds, and is the EU interested in supporting similar projects in the Balkan area? As one of the organizers could you give further advice on the important issues in projects financed by the EU?

In 2011, following an open competition we were selected by the Education, Audio-visual and Culture Executive Agency (EACEA) in Brussels to lead a European Union

Conference: digital citizenship for a digital age?

Naša je uloga organizirati i voditi konferenciju u suradnji s Kantonalnom i sveučilišnom knjižnicom, Bihać te smo članovi Znanstvenog odbora konferencije.

6. Koliko je financijske potpore dobiveno iz fondova EU i je li EU zainteresirana podržavati ovakve projekte na Balkanu? Možete li ukratko dati savjet, s aspekta organizatora, na što treba posebno obratiti pažnju u projektima koje financira EU?

2011. godine Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu (EACEA) iz Bruxellesa odabrala nas je da vodimo Tempus projekt Europske unije o informacijskoj pismenosti na za-

Tempus Project on Information Literacy in the Western Balkans. This is a €1.2m Tempus project with EU partners from Greece, Romania and the UK and Western Balkan partners Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Kosovo.

We believe that this project is an important development for the Western Balkan region. Through this project people in effect *learn how to learn* –how to find information and how to use information to better their careers and their lives. It is a great honour for us to lead this project as we are the first Irish higher education chosen to lead a Tempus project in the history of the Tempus programme which has been running since 1990. This project also represents the first time that an information literacy project has been funded under Tempus.

padnom Balkanu. Projekt je vrijedan 1,2 milijuna eura, a zemlje partneri su Grčka, Rumunjska i Ujedinjeno Kraljevstvo te Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Kosovo na zapadnom Balkanu.

Vjerujemo da je ovaj projekt važan za razvoj područja zapadnog Balkana. Kroz njega ljudi zaista *uče kako učiti* – kako pronaći informaciju te kako ju dobro iskoristiti u svojoj karijeri i životu. Velika je čast voditi projekt i biti prva irska institucija visokog obrazovanja odabrana za vođenje Tempus projekta, kada znamo da su Tempus programi krenuli 1990. godine. No, ovaj je projekt značajan jer je prvi na području informacijske pismenosti unutar Tempus programa.

Zadovoljstvo nam je reći da je Europska unija vrlo zainteresirana financirati slične projekte na području Balkana. Toga smo postali

We are pleased to confirm that the EU are very interested in supporting similar projects in the Balkan area. In fact we have only recently become aware following a similar open competition under the *ERASMUS+ Capacity Building in the Field of Higher education* programme that we will lead a project entitled *Library Network Support Services (LNSS): modernising libraries in the Western Balkans through staff development and reforming library services*.

The project aims to modernise and reform libraries in the Western Balkans focusing on the challenge of library development as a national issue requiring open and joint involvement of all affected parties, interaction and the readiness to strive for advanced library and information services in this Information Society. Information is a

svjesni i kada smo, prijavivši se na ERASMUS+ projekt za jačanje kapaciteta, doznali da ćemo upravo mi voditi projekt *Knjižnična mreža podrške: modernizacija knjižnica u zemljama zapadnog Balkana putem obrazovanja osoblja i poboljšanja knjižničnih usluga (Library Network Support Services (LNSS): modernising libraries in the Western Balkans through staff development and reforming library services)*.

Cilj samog projekta je osuvremeniti i poboljšati knjižnice na zapadnom Balkanu koncentrirajući se na izazove razvitka knjižnica kao nacionalnog pitanja u kojem otvoreno i združeno sudjeluju svi čimbenici, dolazi do interakcije i spremnosti da se one unaprijede u skladu s današnjem informacijskim društvom. Informacija je ključni čimbenik koji se nadvija nad cjeloživotnim učenjem, a suvremene i

key overarching component of lifelong learning and modern, effective libraries are vital to enable students and citizens develop transferable skills and be employment ready.

We believe that Tempus has been an important catalyst for change in the Western Balkan region and has achieved good progress in helping to develop curricula according to the Bologna principles and which has contributed greatly to the internationalisation of Western Balkan universities.

With regard to important issues in projects financed by the EU we cannot overemphasise the importance of cultivating strong partnerships and collaborations with Universities both in Member States of the European Union and in the Partner Countries in Regions such as the Western Balkans.

djelotvorne knjižnice neophodne su kako bi učenici i građani mogli izgraditi prenosive vještine i bili spremni za zapošljavanje.

Vjerujemo da je Tempus djelovao kao važan katalizator za promjene na zapadnom Balkanu ostvarujući znatan napredak u razvoju kurikula prema Bolonjskim principima i snažno doprinoseći internacionalizaciji zapadno-balkanskih sveučilišta.

S obzirom na važna pitanja u projektima koje financira Europska unija ne možemo ne prenglasiti i važnost njegovanja snažnog partnerstva i suradnje među sveučilištima u zemljama članicama Europske unije i partnerskim zemljama poput onih na zapadnom Balkanu.

Praktičari smo informacijske pismenosti već niz godina, započeli smo jednostavno – dijeleći osnovne informacije na bazi jedan na jedan

We have been Information literacy practitioners for many years now and our journey has taken us from small beginnings – from basic information literacy delivered many years ago on a one to one basis at Library Issue Desks in our own institution, to being thrust into the heart of the Western Balkan region. In our work with Western Balkan universities in this Tempus project we design and deliver entire curricula for information literacy in Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo and Montenegro.

At the beginning of our Information Literacy journey we tried to create small ripples of change in our own institution through championing information literacy to individuals at Issue Desk's. Inspired by this we went on to introduce IL policies and training to integrate IL across our entire institution. Be-

za knjižničnim pultom naše institucije, a dospjeli smo u srce zapadnog Balkana. Radeći sa sveučilištima zapadnog Balkana u Tempus projektu dizajnirali smo i iznijeli čitav kurikulum za informacijsku pismenost u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Kosovu i Crnoj Gori.

Na samom početku ovog putovanja pokušali smo ostvariti širenje promjena u vlastitoj instituciji braće informacijsku pismenost pred pojedincima za knjižničnim pultom. Nastavili smo uvodeći smjernice i izobrazbu na području informacijske pismenosti u cijeloj instituciji. U razdoblju 2008. – 2011. izabrani smo da vodimo jedinstven pionirski projekt informacijske pismenosti kojeg je financirala irska vlada, *Library Network Support Services (LNSS)*, putem kojeg smo razvili inovativnu informacijsku pismenost i inicijativu knjižničnog

tween 2008-2011 we were selected to lead a unique and groundbreaking Irish Government funded information literacy project – Library Network Support Services (LNSS) where we developed innovative information literacy and library staff development initiatives across four higher education institutions in Ireland.

All of these initiatives led directly to our success in Tempus and winning of 1.2 million from the European Union. The winning of such funding would not have been possible without our strong efforts in previous years to develop Information Literacy both within our own institution – LIT and nationally as well as our commitment to developing links and collaborations with other universities throughout Europe and beyond.

osoblja na četiri irske institucije visokog obrazovanja.

Sve gore navedeno izravno je utjecalo na naš uspjeh u Tempusu i dobivanje 1,2 milijuna od Europske unije, što ne bi bilo moguće bez naših velikih napora u ranijim godinama i bez razvitka informacijske pismenosti u našoj instituciji, LIT, i u našoj zemlji, kao i predanom radu na jačanju veza i suradnje sa sveučilištima širom Europe i dalje.

7. Do you have any plans regarding the extension of the project to Croatia and in what way would it be possible for Croatian libraries to start the collaboration with your Institute?

We are very interested in collaborating with libraries in Croatia and already have many contacts in Croatia as a result of our Tempus project in the Western Balkans and from our involvement in various International Conferences both as Scientific and Organising Committee members.

We are aware also that collaboration already exists between partners in our Tempus project and Croatian libraries. An example of this is the EU project involving The Cantonal and University Library of Bihać to develop Mobile libraries for residents of border areas of Una-Sana

7. Imate li u planu širiti projekt u Hrvatskoj i na koji način se mogu knjižnice u Hrvatskoj uključiti u neki vid suradnje s vašim Institutom?

Vrlo smo zainteresirani za suradnju s knjižnicama u Hrvatskoj te već imamo mnoge kontakte u zemlji kao rezultat rada na projektu Tempus i našeg rada u znanstvenim i organizacijskim odborima na raznim međunarodnim konferencijama.

Svjesni smo i postojeće suradnje između partnera u našem Tempus projektu i hrvatskih knjižnica. Primjer toga je EU projekt za razvoj mobilnih knjižnica, u kojemu sudjeluje Kantonalna i univerzitetna biblioteka Bihać, na graničnim područjima kantona Una-Sana i Karlovačke županije koji uključuje Kantonalnu i univerzitetnu bib-

Canton and Karlovac County which has been established through the successful implementation of the EU funded project of Cross-border cooperation between BiH and Croatia. The project is implemented jointly by partners from Bosnia and Herzegovina, Cantonal and University Library of Bihać and the City Library Karlovac from Croatia.

In a way our Tempus project has already been extended to involve Croatian libraries as there is strong representation of Croatian University and library delegates at the WBIL Conference for example and we expect this involvement to grow each year.

We would be delighted to collaborate with Croatian Universities and libraries. Such collaboration would be possible for example via the many EU funding programmes available to Croatian Universities

lioteku Bihać, a temelji se na uspješnom provođenju EU projekta za međugraničnu suradnju između BiH i Hrvatske. Projekt zajednički provode partneri iz Bosne i Hercegovine – Kantonalna i univerzitetska knjižnica Bihać, i Hrvatske – Gradska knjižnica Karlovac.

Naš Tempus projekt je na određeni način već proširen na hrvatske knjižnice, obzirom na prisutnost hrvatskih sveučilišnih i knjižničnih delegata na WBIL konferenciji, a očekujemo da njihova uključenost bude veća svake godine.

Suradnja s hrvatskim sveučilištima i knjižnicama pružila bi nam veliko zadovoljstvo, a moguće ju je ostvariti putem mnogih EU programa dostupnih hrvatskim sveučilištima i institucijama – kao na primjer *ERASMUS+ program za jačanje kapaciteta na području visokog obrazovanja.*

and institutions – taking as an example the *ERASMUS+ Capacity Building in the Field of Higher Education funding programme*.

Erasmus+: Capacity-building projects build on the success of the former EU Alfa, Edu-link and Tempus programmes and aim to support the modernisation, accessibility and internationalisation of higher education in the Partner Countries, promote cooperation between Programme Countries and eligible Partner Countries and promote people-to-people contacts, intercultural awareness and understanding.

8. Please give us some more detail on the inclusion of Information Literacy in Curriculum of the Institute of Technology Moylish Park, Limerick? Is any kind of research and evaluation of the efficiency of Information

ERASMUS+ projekti za jačanje kapaciteta nastavljaju se na ranije uspješne programe: EU Alfa, Edu-link i Tempus, s ciljem osuvremenjivanja, dostupnosti i internacionalizacije visokog obrazovanja u partnerskim zemljama, promovirajući suradnju među programskim i partnerskim zemljama te međunarodne kontakte, interkulturalnu svijest i razumijevanje.

8. Opišite nam kako se *Information Literacy Conference Information & Media Literacy* uključuje u Kurikulum *Institute of Technology Moylish Park, Limerick*? Provodite li istraživanja ili vrednovanja o prihvaćenosti i

Literacy & Media Literacy being conducted? What are the results of evaluation between students, and between lecturers?

We monitor and evaluate our Information Literacy programmes closely for quality assurance and control, and many of our Information Literacy policies and procedures feature in the LIT Quality Assurance handbook published by the LIT Quality Office aimed at students and staff of LIT.

Our IL programmes embrace all learners at LIT and are offered in every academic programme in the Institute. Every student is given the opportunity to learn about Information Literacy covering such important Information Literacy topics as Referencing citation and Avoiding Plagiarism as well as Web Search Strategies and Tactics. Our

uspješnosti provođenja *Information Literacy & Media Literacy*? Koji su rezultati vrednovanja među studentima, a koji među predavačima?

Redovno nadziremo i vrednujemo programe informacijske pismenosti kako bismo osigurali i kontrolirali njihovu kvalitetu, stoga se mnoge smjernice i postupci za naše studente i osoblje nalaze u institutovom priručniku za osiguranje kvalitete u izdanju LIT Quality Office-a.

Naši se programi informacijske pismenosti nude svim studentima i dio su svakog programa na Institutu. Svakom je studentu pružena mogućnost učiti o informacijskoj pismenosti kroz važne teme poput Navođenje izvora, Izbjegavanje plagiranja ili Strategije pretraživanja internetske mreže. Naši su pro-

programmes are made available across all levels of study – undergraduate, postgraduate as well as to academic and administrative staff of the Institute.

In 2014 we were recognised by the European Projects Association for Distinguished effort in the Development of the European Union through European Projects and for efforts in building a better society for our Tempus project work in the Western Balkans Region. We received our award at the European Project Awards Ceremony which took place on October 8th 2014 in the European Parliament, Brussels.

9. What are your thoughts on further advancement of *Information Literacy & Media Literacy* and multiliteracy?

Information Literacy (IL) is the ability to efficiently locate, accurately

grami dostupni svim dodiplomskim i poslijediplomskim studentima, kao i akademskom i administrativnom osoblju Instituta.

2014. godine European Projects Association dodijelio nam je priznanje za Izrazite napore na području razvitka Europske Unije kroz europske projekte i za napore u izgradnji boljeg društva putem projekta Tempus na zapadnom Balkanu. Nagradu smo primili 8. listopada 2014. godine u Europskom parlamentu u Bruxellesu na European Project Awards Ceremony.

9. Koja su vaša razmišljanja o budućem razvoju *Information Literacy & Media Literacy* i multipismenosti?

Informacijska pismenost sposobnost je kako uspješno locirati, to-

evaluate, effectively use and clearly communicate information in various formats. In this Information Age the rise of digital and social media tools has brought with it some amazing innovations and immense challenges. We believe that the challenge to achieve information literacy (IL) in this information rich society is vital for lifelong learning and allows us to capitalise on the diverse and often overwhelming range of information choices which we have been confronted with by the power of the Internet.

We believe that the great power of the Internet has forced all of us to develop strategies for confronting issues concerning accessibility, reliability, authenticity and validity as well as information overload. Information Literacy is a vital transferable skill for lifelong learning in both formal and informal learning envi-

čno procijeniti, djelotvorno koristiti i jasno prenijeti informaciju u različitim formatima. Informacijsko doba donijelo je uspon digitalnih i društvenih medija što je dovelo do čudesnih inovacija i ogromnih izazova. Vjerujemo da je ostvarivanje informacijske pismenosti u informacijski bogatom društvu temeljni preduvjet za cjeloživotno učenje i omogućava nam kapitaliziranje raznovrsne i bezgranične količine informacija s kojima smo suočeni zahvaljujući snazi i moći Interneta.

Također vjerujemo da je izuzetna moć Interneta prisilila sve nas da razvijemo strategije koje se tiču dostupnosti, pouzdanosti, autentičnosti i valjanosti te pretrpanosti informacijama. Informacijska pismenost bazična je prijelazna vještina za cjeloživotno učenje u formalnom i neformalnom okruženju tijekom čitavog ljudskog života.

ronments throughout people's lifetimes. Information literacy facilitates active citizenship of individuals. Information literacy prepares people for lifelong learning because it enables them to find the information they need for any task or decision at hand.

In the words of Jesus Lau – a leading Information Literacy expert, Information Literacy is a vital skill for lifelong learning. Harnessed together, information literacy and lifelong learning substantially improve the set of personal choices and options opened up for, and offered to, an individual in the context of personal, family and societal matters; quality and utility of education and training in both formal school settings preceding entry into the workforce, and later in informal vocational or on-the-job training settings. Information Literacy improves the

Ona priprema osobu na cjeloživotno učenje jer joj omogućuje pronaći informaciju koja joj je potrebna za bilo koju zadaću ili buduću odluku s kojom će se suočiti.

Prema riječima Jesusa Laua, vodećeg stručnjaka informacijske pismenosti, informacijska je pismenost temeljna vještina cjeloživotnog učenja. Ukoliko djeluju zajedno, informacijska pismenost i cjeloživotno učenje znatno popravljaju mogućnosti osobnog izbora i mogućnosti na području osobnih, obiteljskih ili društvenih pitanja, kvalitetu i korisnost obrazovanja i izobrazbe u formalnom obrazovanju prije prelaska u radnu snagu, i kasnije u neformalnom strukovnom i poslovnom školovanju. Informacijska pismenost popravlja osobne izgleda za pronalazak i zadržavanje zadovoljavajućeg posla, brzo napredovanje u karijeri i eko-

prospects of finding and keeping a satisfying job and moving up the career ladder rapidly and with appropriate rewards, and making cost-effective and wise economic and business decisions.

10. What did the world leading experts conclude on the future development of Information Literacy & Media Literacy?

WBIL 2015 was attended by leading Information and Media Literacy experts from around the World most notably Dr Christine Bruce from Queensland University of Technology, Australia and Dr Tefko Saračević – Distinguished Professor Emeritus School of Communication & Information Rutgers, the State University of New Jersey, United States who were the Keynote speakers for the Conference. IL experts from Greece, Romania, the United

nomično, poslovno mudro odlučivanje.

10. Koji su zaključci vodećih svjetskih stručnjaka s tog područja o budućem razvoju *Information Literacy & Media Literacy*?

Na WBIL-u 2015. sudjelovali su kao uvodni govornici vodeći stručnjaci s područja informacijske i medijske pismenosti – dr Christine Bruce, Queensland University of Technology, Australia; dr Tefko Saračević, prof. emeritus School of Communication & Information Rutgers, The State University of New Jersey, SAD, koji su bili ključni predavači na konferenciji. Sudjelovali su i stručnjaci iz Grčke, Ru-

Kingdom and Ireland also attended among others.

The main conclusions from the conference were that firstly it was important for sustainability in the project and for the development of education generally in the Region that the WBILConference be continued and sustained into the future.

It was concluded also that continued embedding of Information Literacy programmes and initiatives into Western Balkans education systems and curricula is important for lifelong learning as well as continued development of libraries in the region.

Such programs are important for continued modernisation of higher education in the Western Balkan region and for the fostering of Information Literacy and Lifelong Learning in Society.

munjske, Ujedinjenog Kraljevstva i Irske.

Glavni zaključak konferencije bio je ponajprije rad na održivosti ovog projekta, te održanje same WBIL konferencije, u cilju održivosti projekta za razvoj i obrazovanje na zapadnom Balkanu.

Također, zaključeno je kako je potrebno širiti i ugrađivati programe i inicijative za informacijsku pismenost u obrazovne sustave i kurikule zapadnog Balkana, kao važnih čimbenika cjeloživotnog učenja i razvitka knjižnica u regiji.

Takvi su programi izuzetno važni za osuvremenjivanje visokog obrazovanja na zapadnom Balkanu i za poticanje informacijske pismenosti i cjeloživotnog učenja u društvu.

Pictured from right to left are **Jerald Cavanagh** BSc Econ, MSc, MA, Institute Librarian, Limerick Institute of Technology and **Padraig Kirby** BA (Hons), HdipLIS, MSc (LIS), Senior Library Assistant, Limerick Institute of Technology, being recognised by the European Projects Association at their Awards Ceremony on October 8th 2014 in the European Parliament, Brussels for Distinguished effort in the Development of the European Union through European Projects and for efforts in building a better society for their EU Tempus project work in the Western Balkans Region.

Na slici su **Jerald Cavanagh**, BSc Econ, MSc, MA, Institute Librarian, Limerick Institute of Tehcnology, i **Padraig Kirby**, BA (Hons), HdipLIS, MSc (LIS), Senior Library Assistant, Limerick Institute of Technology, kako primaju nagradu European Project Association na ceremoniji dodjele nagrada 8. listopada 2014. godine u Europskom parlamentu u Bruxellesu, za istaknute napore u razvoju Europske unije kroz Europske projekte i za napore u izgradnji boljeg društva, za rad na EU Tempus projektu na području Zapadnog Balkana.

12. Međunarodna konferencija o informacijskoj i medijskoj pismenosti “Juni na Uni”

mr. sc. Ratko Knežević

Bihać, Bosna i Hercegovina
ratkok@hotmail.com

O 12. Međunarodnoj konferenciji o informacijskoj pismenosti “Juni na Uni 2015.” piše mr. sc. Ratko Knežević, organizator i ravnatelj **JU Kantonalne i univerzitetske biblioteke Bihać**:

“Zahvaljujući uspješnom radu menadžmenta JU Kantonalna i univerzitetska biblioteka Bihać na međunarodnom planu, Savjetovanje bibliotekara Bosne i Hercegovine koje je započelo skromno prije 12 godina je preraslo u svjetsku manifestaciju od izuzetnog značaja. Naime, ove godine je u Bihaću po 12. put održana Konferencija o informacijskoj i medijskoj pismenosti pod nazivom “Juni na Uni” od 17.–20. lipnja 2015. godine. Direktor ove institucije, mr. sc. Ratko Knežević je rekao: “ovogodišnju Konferenciju koja je postala u punom smislu riječi međunarodna, na svjetskom nivou, organizirali smo u suradnji s Institutom za tehnologiju iz Limerika (Republika Irska) s kojima već duže godina imamo izuzetnu suradnju kroz mnogobrojne projekte financirana od strane EU. I sama Konferencija predstavlja epilog jednog trogodišnjeg međunarodnog projekta koji smo realizirali u sklopu Tempus programa pod nazivom “Razvoj informacijske pismeno-

sti – ekonomija znanja u zemljama Zapadnog Balkana” uz učešće partnera iz desetak evropskih država. Više o samoj konferenciji može se pronaći na službenoj stranici Konferencije: <http://www.wbilc2015.kbbi.ba/> Može se reći da je krajem prošle godine ovaj projekt zbog svoje učinkovitosti dobio posebnu nagradu od strane EU kao jedan od najboljih koje je EU financirala do sada. Glavne teme ovogodišnje konferencije su bile:

1. Informacijska pismenost u modernom svijetu (Informacijska pismenost u 21. stoljeću; Informacijske pismenosti (medijska pismenost, digitalna pismenost, vizualna pismenost, financijska pismenost, zdravstvena pismenost, cyber wellness, infografika, informacijsko ponašanje, transliteracija, postliteracija) – Informacijska pismenost i akademske biblioteke /knjižnice; Informacijska pismenost i obrazovanje odraslih; Informacijska pismenost i kombinirano učenje; Informacijska pismenost i učenje na daljinu)
2. Bibliotekari/knjižničari kao podrška u procesu cjeloživotnog učenja (Digitalna pedagogija i informacijska pismenost; Integriranje informacijske pismenosti u kurikulum Uključivanje teorije informacijske pismenosti u praksu; Informacijska pismenost obuka i instrukcije; Informacijska pismenost i *online* učenje npr. vlastiti moduli informacijske pismenosti itd.)
3. Medijska i informacijska pismenost – teoretski pristupi – standardi, procjena, suradnja /Teorija informacijske pismenosti (modeli, standardi, indikatori, Moskovska deklaracija; Informacijska pismenost i

referentne usluge: cyber referentne usluge, virtualne referentne usluge, mobilne referentne; Kulturni i kontekstualni pristupi informacijskoj pismenosti; Menadžment projekta informacijske pismenosti itd./

4. Novi aspekti obrazovanja/strateškog planiranja, politika, i propagiranja informacijske pismenosti u digitalno doba (Brendiranje, promocija i marketing za informacijsku pismenost; Politika i razvoj informatičke pismenosti; Strategije u e-učenju za promociju samousmjerenog i održivog učenja u području vještina informacijske pismenosti)

Važno je da su učešće na Konferenciji imali bibliotekari / knjižničari i naučni radnici sa svih kontinenata: SAD, Irske, Ujedinjenog Kraljevstva, Rumunije, Grčke, Srbije, Kosova, Hrvatske, Slovenije, Bugarske, Egipta, Katar, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Vijetnama, Australije, Turske, Rusije, Nizozemske, Bahreina, Bosne i Hercegovine, itd. Broj zemalja učesnica bio bi još i znatno veći da mnogi od njih nisu bili spriječeni zbog poteškoća oko viznog režima. Ključni predavači na ovogodišnjoj Konferenciji bili najeminentnije ličnosti iz ovih oblasti, i to dr. Christine Bruce (University of Queensland, Australia) i dr. Tefko Saračević (SAD). Uspjeli smo također uspostaviti prezentacije video linkom učesnika koji nisu mogli doći na Konferenciju, kao i interaktivno spajanje sa učesnicima Konferencije u Bugarskoj koju je vodio dr. Miltenof (SAD). Konferencija je cijelo vrijeme bila emitirana uživo preko Interneta, i bila je veoma popraćena u cijelom svijetu.

Osim što su se na jednom mjestu okupili stručnjaci iz cijelog svijeta koji su razmatrali ovu tematiku, razmjenjivali mišljenja i iskustva, važno je da je stvorena mreža stručnjaka koja će uz mnogo manje poteškoća djelovati na svjetskom planu po ovim pitanjima.

Ovakav skup je podržalo i Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke Bosne i Hercegovine, a svoje mjesto su zauzeli i brojni prezentatori i izdavači iz cijelog svijeta. Između ostalih, sudionici su bili i Nature Publishing Group, Palgrave Macmillan, Subito, Ashgate, Citavi, Oxford University Press, itd. Siguran sam, kaže Ratko Knežević, da će svi oni koji se na bilo koji način bave ovom tematikom uvidjeti koliko su to značajne kompanije koje su se predstavile na ovogodišnjoj Konferenciji. Zadovoljstvo predstavlja i činjenica da je *JU Kantonalna i univerzitetska biblioteka Bihać* u Bosni i Hercegovini, koja djeluje u veoma skromnim uvjetima, zbog svog izuzet-

nog angažmana na međunarodnom planu, i ove godine dobila priznanje učešćem u nekoliko novih projekata koji se finansiraju od strane EU, kao što su: Library Network Support Services (LNSS): modernising libraries in Western Balkan countries through staff development and reforming library services, čiji će nositelj biti ponovo Institut za tehnologiju iz Limerika (Republika Irska) i koji će se razvijati u naredne 3 godine (2016-2018), a za koji ćemo biti zaduženi za svjetsku diseminaciju istog; potom drugi pod vodstvom biblioteke iz Atene pod nazivom International Network of Emerging Library Innovators in the Balkan Region (INELI-Balkans). Izuzetna mi je čast da mi je dodijeljena uloga od strane Univerziteta u Ankari da sastavim tim iz Bosne i Hercegovine koji će u prosincu 2015. godine učestvovati na interaktivnoj edukativnoj radionici koja će trajati jedan tjedan i koja će za cilj imati obuku djece emigranata iz Sirije na polju informacijske i računalne pismenosti. Ostvarujemo suradnju sa knjižnicom iz Novog Mesta i ravnateljom Borutom Novakom, kao i suradnju sa gradskom knjižnicom “Ivan Goran Kovačić” iz Karlovca sa kojom smo, za vrijeme mandata prethodne ravnateljice gđe. Fride Bišćan, uspješno realizirali IPA projekt pod nazivom “Usluge pokretne knjižnice kao podrška programu cjelovitnog učenja u ruralnim sredinama Karlovačke županije i Unsko-sanskog kantona-MOBILLL”, a na osnovu kojeg smo pokrenuli našu mobilnu biblioteku koja je za veoma kratko vrijeme postala prepoznatljiva na terenu i stekla veliki broj korisnika. Mnogobrojni su kulturni događaji odrade- ni u okviru prekogranične suradnje na zadovoljstvo građana i učenika u obje države, a koja su uključivala koncerte kulturno umjetničkih društava,

posjete pjesnika školama, interaktivne radionice, i sl. kako u Republici Hrvatskoj tako i Bosni i Hercegovini. Učestvovali smo i na Prvom europskom susretu bibliobusa Europe u Pečuhu u travnju ove godine, s kolegama iz mnogobrojnih europskih država. Iskreno se nadam dobroj suradnji i u budućnosti, očekujući proširenje suradnje s knjižnicom u Puli, a zašto ne i u Rijeci, koja ima tako dugu i uspješnu knjižničarsku tradiciju, što bi nas izuzetno radovalo, i siguran sam, bilo na obostranu korist, a sve u svrhu proširenja ponude našim dragim korisnicima.”

Informacijsko opismenjavanje u narodnim knjižnicama

Jelena Stipetić Šušak, dipl. knjižničarka

Gradska knjižnica Rijeka
jelena.stipetic-susak@gkri.hr

Sažetak

U današnje vrijeme promijenio se pristup obrazovanju, a sve zbog količine dostupnih informacija, koja se neprestano mijenja i nadopunjuje. Knjižničari bi u takvim uvjetima trebali nametnuti svoju ulogu informacijskih stručnjaka koji će korisnicima olakšati dolazak do relevantnih izvora i informacija. Knjižnice moraju provoditi informacijsko opismenjavanje svojih korisnika.

U radu se objašnjava pojam i koncept informacijske pismenosti te njegova primjena u knjižnicama. Posebno je istaknut proces informacijskog opismenjavanja u narodnim knjižnicama jer one surađuju s više različitih zajednica pa su modeli opismenjavanja različiti.

Ključne riječi: informacijska pismenost, narodne knjižnice, cjeloživotno učenje, koncept informacijske pismenosti, informacijsko opismenjavanje

Summary

Nowadays approach to education has changed because of the amount of available information that is growing and updating constantly. Accordingly, librarians should impose themselves as information specialists who will share their information expertise with users, assist and guide them to relevant sources and information. Libraries should provide information literacy education for their users.

This paper explains terminology and concept of information literacy and its application in libraries. Information literacy process applied in public libraries is especially featured in detail. Public libraries cooperate with several communities and consequently, models of information literacy processes are various.

U posljednjim desetljećima, a posebno ulaskom u 21. stoljeće, svjedočimo ekstremnoj pojavi virtualnih dokumenata. Ukoliko im dodamo značenje, dokumenti postaju informacije. Danas vrlo lako pristupamo enormnoj količini takvih informacija i u tom moru svega ponuđenog sve teže nalazimo za sebe relevantne informacije.

Kada govorimo o informacijama, ne radi se tu samo o činjenicama potrebnim za formalno obrazovanje. Sve više se prepoznaje potreba za cjelovitim učenjem. Obrazovanje više nije puko usvajanje činjenica, više ni-

je dovoljno završiti određeni formalni stupanj i odraditi radni vijek: da bismo o(p)stali radno konkurentni, moramo se neprestano usavršavati. Obrazovni fokus pomaknuo se s po(d)učavanja na učenje. U svrhu što veće konkurentnosti, moramo neprestano ovladavati novim IT vještinama, stranim jezicima, poduzetništvom, socijalnim vještinama i sl. Svijet oko nas podložan je promjenama više no ikad i valja ih pratiti. Čovjek koji posjeduje vještine samoobrazovanja preduvjet je kvalitetnog društva obrazovanja, koje je opet preduvjet osobnog, organizacijskog, ekonomskog i društvenog napretka.

Upravo u takvom okruženju nameću se neke nove vještine, u kojima bi kako narodne knjižnice tako i sve ostale trebale nametnuti svoju ulogu, ulogu informacijskog opismenjavanja. Knjižnica je ta koja bi trebala imati središnje informacijsko mjesto u zajednici / zajednicama koje ju koriste. U IFLA-inom i UNESCO-ovom Manifestu za narodne knjižnice ističe se kako “narodna knjižnica kao lokalni pristup znanju osigurava osnovne uvjete za cjeloživotno učenje, neovisno odlučivanje i kulturni razvitak pojedinca i društvenih skupina.” Ona svojim korisnicima “omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i informacija.” Kao jedna od osnovnih zadaća narodne knjižnice navodi se “podupiranje osobnog obrazovanja za koje se odlučuje pojedinac, kao i formalnog obrazovanja na svim razinama” te “olakšavanje razvitka informacijskih vještina i računalne pismenosti”.¹ Na-

¹ UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice: 1994. // Novosti HBD 5 (1995), 11.

dalje, u IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice² navodi se kako narodna knjižnica “osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi.” U Smjernicama se navodi: “potreba za opće dostupnim posrednikom koji će omogućiti pristup znanju, u tiskanom ili drugim oblicima kao što su multimediji i izvori na Internetu, te podrška formalnom i neformalnom obrazovanju, razlog je osnivanja većine narodnih knjižnica i glavna svrha njihove djelatnosti.”

Pojam informacijske pismenosti

Informacijska pismenost je relativno novi pojam, preuzet iz engleskog jezika (*information literacy*). Iako pismenost u hrvatskom jeziku označava uglavnom produkt pisane riječi i teško se povezuje s virtualnim svijetom, sintagma je usvojena, iako je možda bilo “sretnijih” rješenja (s obzirom na germansku tradiciju hrvatskoga jezika, koja nam je bliža i sociolingvistički) – u njemačkom jeziku se koristi izraz *Informationskompetenz*, dakle, informacijske kompetencije, vještine, a svakako je o vještinama odnosno skupini kompetencija i riječ.

Postoji cijeli niz definicija informacijske pismenosti. Američko knjižničarsko društvo (ALA) kaže još 1989. godine: “Informacijski pismena osoba je sposobna prepoznati kada joj je informacija potrebna i zna ju pronaći,

² IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice: drugo hrvatsko izdanje: (prema drugomu izmijenjenom izdanju izvornika) / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

vrednovati i učinkovito koristiti. Informacijski pismenim pojedincima smatraju se oni koji su naučili kako učiti”.³ Američko društvo školskih knjižničara navodi da je “informatički pismen onaj učenik koji informacije učinkovito i uspješno pronalazi, kritički i kompetentno ih vrednuje i na kreativan način koristi.”⁴

Sve definicije informacijske pismenosti uključuju tri vještine: pristup informaciji, vrednovanje informacije i korištenje informacije.⁵

“Informatički pismena osoba je osposobljena za učinkovito donošenje odluka, slobodu izbora i potpuno sudjelovanje u demokratskom društvu.”⁶

“Lociranje informacije i pristup informaciji u tiskanoj knjizi, na CD-ROM u ili na webu nije isto što i znati kako ju vrednovati, interpretirati i koristiti.”⁷

Modeli informacijske pismenosti

Da bi knjižnice mogle preuzeti ulogu informacijskog opismenjavanja, potrebno je, osim razumijevanja pojma, upoznati i različite koncepte informacijske pismenosti. Iako ih možemo “svesti pod navodnik” traženja, pronalaženja i vrednovanja informacija, postoje razrađeni modeli koji po-

³ Isto str. 21.

⁴ Isto str. 20.

⁵ Byerly, G.; Brodie, C. S. Information Literacy Skills Models: Defining the Choices. // Learning and Libraries in an Information Age: principles and practice / edited by Barbara K. Stripling. Englewood: Libraries Unlimited, 1999. Str. 55.

⁶ Isto str. 56.

⁷ Isto str. 57.

mažu u osvješćivanju svakog pojedinog koraka pri informacijskom opismenjavanju.

Jedan model predstavlja profesorica Christine Bruce⁸, a naziva ga Sedam lica informacijske pismenosti. Ona govori o sedam potrebnih koraka koje bi pojedinac trebao svladati da postane informacijski pismen:

1. Informatička pismenost – nije potrebno posebno naglašavati da je informatička pismenost preduvjet informacijske pismenosti danas. Glavnina informacija kojima danas pristupamo je u elektroničkom obliku pa pri informacijskom opismenjavanju korisnika u knjižnicama moramo voditi računa o tome da imaju informatičko predznanje. Posebno se to odnosi na knjižnice koje surađuju s nekoliko zajednica (obrazovnih, socijalnih, nacionalnih, dobnih itd.). Nećemo jednako pristupiti korisniku koji je primjerice student, nezaposlenoj osobi srednje životne dobi, a posebno umirovljenicima.
2. Izvori informacija – izvori mogu biti u tiskanom obliku, elektroničkom, izvor može biti jedna osoba – svijest o postojanju različitih izvora važna je za samo kritičko promišljanje. Iako se danas korisnici uglavnom služe virtualnim izvorima, nije isključena mogućnost ostalih izvora. Danas u otvorenom pristupu na webu posjedujemo niz kvalitetnih izvora informacija (enciklopedija, portala, kataloga, jezičnih portala, repozitorija itd.). Knjižničar narodne knjižnice bi u sva-

⁸ URL: <http://www.christinebruce.com.au/informed-learning/seven-faces-of-information-literacy-in-higher-education/>

kodnevnom učenju (jer posebice knjižničar ne bi trebao biti isključen iz koncepta cjeloživotnog učenja) trebao u svakom trenutku poznavati (barem) desetak kvalitetnih izvora informacija. Informacije se neprestano mijenjaju i proces je potrebno stalno pratiti. Svaki pojedinac za sebe nije to u mogućnosti, a knjižničarima se tu pruža mogućnost za nametanje svoje uloge u društvu.

3. Informacijski proces – prepoznavanje novih i korisnih informacija. Korisnik često ne zna otkud krenuti s cijelom gomilom izvora koji su mu ponuđeni. Naravno, ovaj proces gotovo u cijelosti ovisi o profilu korisnika koji je pred nama. Knjižničar u ovom slučaju usmjerava korisnika na način da korisniku pomogne informaciju staviti u sudnos s poznatim informacijama, da zajedno promotre kontekst u koji se unose nove informacije. Vanjski čimbenici također ovdje igraju ulogu, a to su namjena (seminarski rad, završni rad, hobi), poznavanje stranih jezika, širina znanja koju korisnik novim informacijama ima namjere postići itd.
4. Koncept kontrole informacijskog procesa – nakon što su odabrane relevantne informacije, polako se pretvaraju u znanje na način da im dajemo neko svoje dodatno značenje. Pohranjuju se što u mozak, što na nekakvu elektroničku pohranu jer korisnik već ima poprilično razgrađenu sliku u glavi što će i u kojem trenutku koristiti.
5. Koncept stvaranja znanja – već postojeće znanje korisnik oplemenjuje novim, koje u potpunosti razumije. Razvija kritičko mišljenje prema starim i novim spoznajama.

6. Proširivanje vlastitih spoznaja – novostečenim znanjem, zatim iskustvom od ranije a onda i urođenom intuicijom gradimo nove spoznaje i nove svjetonazore.
7. Mudrost – kao krajnji cilj. Znanje u kombinaciji s etičkim i moralnim načelima. Novo znanje koje postaje korist drugih, društva u cjelini.

Prve dvije točke koje Bruce spominje isključivo su *vještine*, točke 3, 4 i 5 bile bi *znanja*, a točke 6 i 7 *vrijednosti*. Tako vještine, znanja i vrijednosti postaju zaokružena cjelina koja tvori jedan potpuni koncept informacijske pismenosti.

Drugi vrlo pregledan i primjenljiv model je onaj Mikea Eisenberga i Boba Berkowitza iz 1990. godine.⁹ Oni govore o Velikih šest vještina potrebnih za postizanje informacijske pismenosti:

1. Definiranje problema – Što trebam učiniti? Korisnici knjižnica vrlo često ne znaju u potpunosti koja informacija im je potrebna. I to na svim razinama: učenici ne razumiju sasvim teme svojih referata, studenti seminarskih, a i završnih radova, ljudi koji su iz hobija ili poslovne potrebe zainteresirani za neku temu nisu sasvim sigurni u kojem smjeru bi voljeli da njihovo istraživanje ide i što vide kao krajnji cilj. Osvješčivanje ove razine vrlo često u korisnika izostaje i zbog

⁹ Eisenberg, Mike; Bob Berkowitz. Information problem-solving; The big six skills approach to library & information skills instruction. New York: Ablex, Norwood, 1990.

toga bi pri svakom informacijskom intervjuu s korisnikom trebalo osvijestiti ovu razinu prije svega.

2. Strategije traženja informacija – Što mogu koristiti da nađem što mi je potrebno?
3. Lokacija i pristup – Gdje mogu naći potrebno? Ono što je za Bruce drugo lice informacijske pismenosti, za Eisenberga i Berkowitza predstavlja drugu i treću vještinu.
4. Korištenje informacijskih izvora – Koje informacijske izvore mogu koristiti? Informacijski proces Christine Bruce. Nisu više samo vještine potrebne za svladavanje ove točke nego i znanje.
5. Sinteza – Kako mogu organizirati ponuđene informacije? Kontrola informacijskog procesa.
6. Evaluacija – Kako mogu znati jesam li odradio/la dobar posao? Već spomenuto proširivanje vlastitih spoznaja. Uloga knjižnica u ovoj fazi informacijskog opismenjavanja bila bi osvještavanje za potrebom točnoga citiranja literature, a ne prezentiranje tuđih znanja kao svojih. Nerijetko se susrećemo s “copy-paste situacijom” u praksi, odnosno sa sklonošću korisnika preslikavanju to jest prezentaciji tuđih spoznaja kao svojih. Ukoliko smo citiranjem označili preuzeto, okom vidljive ostaju spoznaje do kojih smo sami došli. Samo osvještavanjem činjenice da smo nešto naučili iz novih izvora, možemo biti svjesni koliko smo nadogradili postojeće znanje. Novostečeno znanje potrebno je etički valjano usvojiti i prenositi dalje. Knjižničar bi trebao poznavati nekoliko teorija citatnosti ili minimalno izvore koje

može ponuditi korisniku. Knjižničar bi trebao korisnike upoznati i s relevantnim zakonskim aktima (Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o slobodi pristupa informacijama i sl.).

Eisenberg¹⁰ kaže da šest vještina ne čine linearan proces. To je meta-kognitivan proces u kojemu smo u jednom trenutku okupirani radnjama za koje je potrebna vještina 1, a u drugom vještina 3, a zatim vještina 2. Informacijski pismena osoba u svakom trenutku je svjesna u kojoj se točki informacijskog procesa nalazi.

Eisenberg ne uključuje ni informatičku pismenost ni širi kontekst u vještine informacijske pismenosti – za njega su to vanjski faktori koji utječu na proces, ali nisu njegov dio. Unatoč tome uz ta dva navedena faktora informacijsko opismenjavanje je najučinkovitije.

Oba modela su vrlo primjenljiva na svakodnevni rad s korisnicima. Potrebno je na primjerima iz prakse ukazati na postojanje svake pojedine točke informacijskog procesa.

Informacijsko opismenjavanje u praksi

Informacijsko opismenjavanje u knjižnicama možemo provoditi (i provodimo) na razne načine, a ne samo razvojem informacijskih vještina korisnika. Davanje bibliografskih instrukcija korisnicima, prenošenje informa-

¹⁰ Eisenberg, M. B. Information literacy: essential skills for the information age. // Journal of Library & Information Technology. 28(2008), 2, 39-47.

tičkih vještina, omogućavanje korištenja istih ili poučavanje o korištenju knjižnice također je vid informacijskoga opismenjavanja. Knjižničari odabiru (uz pomoć stečenoga znanja i vještina) model koji im najviše odgovara, a uz pomoć kojega korisnicima približavanju procese traženja, korištenja i vrednovanja informacija.

Preduvjet za bilo kakve individualne radnje je prihvaćanje programa informacijskog opismenjavanja na razini ustanove.¹¹ Smjernice¹² navode i plan djelovanja i uvelike mogu poslužiti za uvođenje sustavnog informacijskog opismenjavanja u instituciju.

Veliku važnost ima suradnja s lokalnom zajednicom / zajednicama: školama, fakultetima, obrazovnim ustanovama za odrasle, manjinama itd. Informacijska pismenost nije dio obrazovnog kurikuluma pa valja upoznati obrazovne institucije s procesom, kako bi se uspostavila suradnja.

Valja uspostaviti tehničke preduvjete za organizaciju informacijskog opismenjavanja: prostor, računalnu infrastrukturu, vrijeme, kadar itd.

Opismenjavanje može biti individualno (svakog pojedinog korisnika, s njegovim individualnim potrebama, predznanjima, kapacitetima) ili u grupi. Ukoliko se radi o grupi, potrebno je oformiti homogenu grupu. Prevelika razlika u razini informatičkih vještina, obrazovanju, dobi nije poželjna. Maturanti četverogodišnjih srednjih škola su podobna skupina za grupno informacijsko opismenjavanje. Posjeduju potrebne informatičke vještine, a vrlo vjerojatno nastavljaju s formalnim obrazovanjem pa će im

¹¹ Nav. dj. (bilj. 2), str. 32.

¹² Nav. dj. (bilj. 2)

stečene vještine biti od višestruke koristi. U procesu su formalnog obrazovanja pa im i učenje ni podučavanje nije strano.

Modeli učenja na daljinu (*e-learning*) također su opcija. Možemo osmisлити interaktivni tečaj za korisnike, naravno u suradnji sa sistemskim knjižničarom ili sličnim informatičkim stručnjakom.

Svakako treba ispitati okruženje i potrebe lokalnih zajednica. Ispitivanje korisničkih potreba je nužno, posebno u narodnim knjižnicama.

Informacijska pismenost postala je važan čimbenik u izgradnji kvalitetnog društva znanja. Više no ikad postoji potreba za cjeloživotnim neformalnim učenjem, a narodne knjižnice mjesto su za ostvarivanje takvih potreba. Stoga moraju biti aktivnim sudionikom informacijskoga opismenjanja. Postoji cijeli niz načina, među kojima svaka knjižnica izabire one koji njoj i njezinim skupinama korisnika najviše odgovaraju.

Iako je knjižničar taj koji u ovom slučaju podučava, valja još jednom naglasiti da je proces podložan promjenama i da je stalno učenje te praćenje stalnih promjena u otvorenom pristupu weba (koji narodne knjižnice najviše koriste) preduvjet formiranja dobrog informacijskog stručnjaka, aktivnog sudionika u izgradnji kvalitetnog budućeg društva.

Literatura

1. Byerly, G.; C. S. Brodie. Information Literacy Skills Models: Defining the Choices. // Learning and Libraries in an Information Age: principles and practice / edited by Barbara K. Stripling. Englewood: Libraries Unlimited, 1999.
2. Bruce, Christine. Seven faces of information literacy in higher education (citirano 2015-04-20). Dostupno na: <http://www.christinebruce.com.au/informed-learning/seven-faces-of-information-literacy-in-higher-education/>
3. Eisenberg, Michael B. Information literacy: essential skills for the information age. // Journal of Library & Information Technology, 28(2008), 2, 39-47.
4. Eisenberg, Mike; Bob Berkowitz. Information problem-solving: the big six skills approach to library & information skills instruction. New York: Ablex, Norwood, 1990.
5. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice: drugo hrvatsko izdanje: (prema drugomu izmijenjenom izdanju izvornika) / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
6. Kuh, George D.; Robert M. Gonyea. The role of the academic library in promoting student engagement in learning (citirano 2015-04-20). Dostupno na: <http://crl.acrl.org/content/64/4/256.full.pdf+html>
7. Lasić-Lazić, Jadranka; Sonja Špiranec; Mihaela Banek Zorica. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima: pronađeni u informacijskom opismenjanju. // Medijska istraživanja. 18(2012), 1, 125-142.
8. Lau, Jesus. Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju: završna verzija: recenzirano 30. srpnja 2006. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
9. Lernsystem Informationskompetenz (citirano 2015-04-20). Dostupno na: <http://www.lik-online.de/>
10. Murati, Tomislav. Oblikovanje bilježaka i sustavi citiranja u stručnom i znanstvenom tekstu. // Društvena istraživanja, 15(2006), 1-2(81-82), 155-171.

11. The role of libraries in lifelong learning: final report of the IFLA project under the Section for public libraries / edited by Britt Marie Haeggstroem. (citirano 2015-04-20). Dostupno na:
<http://archive.ifla.org/VII/s8/proj/Lifelong-LearningReport.pdf>
12. Špiranec, Sonja; Jadranka Lasić-Lazić. Obrazovna uloga knjižnica: priprema građana za Europu znanja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 48, 1(2005), 46-55.
13. Tibljaš, Verena; Gorana Tuškan Mihočić. Sve zajednice narodne knjižnice. // Izlaganje na 37. skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva: Knjižnica u zajednici, Terme Tuhelj, 29.09.2010.-2.10.2010.
14. UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice: 1994. // Novosti HBD 5 (1995), 11.
15. Walsh, Andrew. Information literacy assessment: where do we start? // Journal of Librarianship & Information science, 41(2009), 1, 19-28.

Popis rukopisa
– prilog personalizmu u Hrvatskoj
u razdoblju od 1941. do 1947. godine
iz spomeničke zbirke dr. Maksa Peloze

Branko Benčić

Knjižnica Teologije u Rijeci

Prethodne napomene

U popis su uvršteni pronađeni rukopisni radovi u obliku samizdata unutar oveće spomeničke zbirke autora dr. Maksa Peloze (1915.–1989.), crkvenog povjesničara i arhiviste. Sadrži preko 11.000 svezaka knjiga, periodiku te brojno arhivsko i kartografsko gradivo. Bilo je to u periodu od travnja do kolovoza 2000. godine, nedugo nakon završetka popisivanja knjiga. U negdašnjoj autorovoj knjižnici, prema očuvanim stručnim skupinama na malim papirnatim listićima postojala je skupina naslova: “Personalisti”. Unutar nje bilo je moguće zamijetiti nekoliko rukopisa, dok su ostali pronađeni pažljivim pregledom unutar ograđenog prostora za pohranu starijeg fonda te arhivskog gradiva. Po svom nastajanju popis obuhvaća razdoblje od 1941. do 1947. godine. Inače, uži ili točni opis rukopisa donosi sâm autor, u kronološkom prikazu svoga tadašnjeg rada.¹ Naime, u 6. poglavlju, naslovljenom “Rad 1944.–1951.”, bilježi: “*Od rujna 1944. do ožujka 1946. potp. radi kao kapelan u zagrebačkoj župi Kustošija. Iz toga vreme-*

¹ Arhiv knjižnice: Fond Pelozza (u nastavku kratica: AKFP), [Makso PELOZA], *Izveštaj o crkvenopravnom položaju, Mošćenice, 1967.*, 21 str.

na... potpisani spominje... i suradnju oko izdavanja 6 originalnih rasprava, 9 prevedenih, 1 adaptirani tekst i "bibliografiju" najaktuelnijih djela o tada suvremenim pitanjima (Maritain, Mounier, Berdjajev, Cardijn, Simon itd...)" Ukratko, unutar personalističkog kruga u Hrvatskoj možemo, na temelju sadržaja rukopisa, zamijetiti ova razdoblja: 1. Predorganizacijsko ili kumulativno (1941. – siječanj 1943.); 2. Organizacijsko ili proglasno-pripremno (1943. – kolovoz 1944.) i 3. Djelatno – plodno (rujan 1944. – jesen 1947.)

Kronološki poredane bibliografske listiće, nađene unutar arhivskog gradiva, ispisao je vlastoručno sâm autor, dr. Makso Pelozza. Budući da u početku nije bila zamijećena prvotna autorova bibliografija radova, korišteni su bibliografski listići. Sa svoje strane, nakon što sam ih poredao po četiri na jedan list te metodom preslikavanja smanjio na A4 format, poslužili su mi kao podloga za izradu zbirnog bibliografskog popisa radova (1931.–1979.) Tako, popis u rukopisu na bibliografskim listićima sadrži ukupno čak 214 bibliografskih jedinica.

Nadalje, potvrdu o očuvanju svih bibliografskih listića, pronašao sam u pisanju samog autora iz 1967. godine u: "Ad 3. Ono što je potp. stvarno mislio i želio i stvarno radio od svog ispita zrelosti 1934. g. dalje, to je obilno dokumentirano u 141 točki bibliografije radova..."²

Dr. Maksu Pelozzi bibliografski su listići bili podloga za sastavljanje navedene bibliografije radova, a koju sam tek vremenski mnogo kasnije za-

² AKFP, [Makso PELOZA], *Nav. dj.*, str. 17.

mijetio u formi rukopisa.³ To ujedno potvrđuje kako je time provjerena očuvanost svih bibliografskih listića. Naime, po listićima, do potkraj 1966. godine popisno je ukupno 147 radova.

Inače, sâm je autor za života sačinio i ciklostilom publicirao popis svojih objavljenih radova u razdoblju od 1949. do 1979.⁴ Popis sadrži ukupno 69 bibliografskih jedinica. Ova bibliografija radova pridodana je na kraju zbornika kojeg mu je u znak sjećanja i zahvalnosti priredio akademik Lujo Margetić.⁵

Ukratko, cjelokupna bibliografija radova dr. Maksa Peloze sadrži preko 210 bibliografskih jedinica. U svom prvom dijelu, bibliografija radova 1-113 od 1934. do 1948. godine donosi presjek djelovanja autora u hrvatskom katoličkom pokretu (1934.-1941), a posebno okrenutom istraživanju novijeg mogućeg koncepta uređenja društva i oblika socijalnog angažmana (1943.-1947).⁶

Umjesto uvoda

Dr. Ljubomir Ribarić, prijatelj Branka Fučića (1920.-1999.)⁷ i Maksa Peloze, tek nedavno, između ostaloga, pripovijedao mi je: "... Poslije mature 1942. godine sve su nas prisilno upisali u domobrane. Bili smo odjeveni u

³ AKFP, [Makso PELOZA], *Bibliografija radova*, [1966]., 8 str.

⁴ AKFP, [Makso PELOZA], *Bibliografija objavljenih i kod ustanova pohranjenih radova 1949. - 1979.*, Rijeka 1979., 22 str.

⁵ Lujo MARGETIĆ (urednik), *Makso Pelozza i Mune*, 1996., str. 109-115.

⁶ AKFP, [Makso PELOZA], *Bibliografija radova*, [1966]., str. [1]-[6].

⁷ Povjesničar umjetnosti i istraživač glagoljice.

uniforme. Ja sam se na terenu brzo razbolio. Bio sam, na sreću, otpušten kući. Trebalo je tada, osim sreće i pameti, imati i vezu ili poznanstvo s višim krugovima. Tako sam ja, kao maturant, podučavao sina generala avijacije Krona. On je bolovao od stečene paralize i bio je u invalidskim kolicima.

Sastajali smo na mansardi kuće Branka Fučića u Vramčevoj ulici br. 17 koja se nalazila na vrhu brežuljka. Taj svoj tavanski prostor nazvali smo "Olimp" jer se s njega pružao krasan pogled i vidokrug na Ribnjak te na Kaptol i Medicinski fakultet.

Ono što je bilo važno je to da smo o svemu mogli otvoreno razgovarati tijekom cijelog rata, tj. za vrijeme režima NDH. Bili smo: Leo Košuta, Branko Fučić, Makso Pelosa i ja.

Polazio sam Prvu Zagrebačku klasičnu gimnaziju skupa s Leom Košutom (maturirao je 1940. godine)."

"Svađalica" – to je bio naziv za slobodno izražavanje misli kod Fučića i Matulića. Bila su to jedina mjesta gdje si mogao sve reći (ono što misliš), a da te zbog toga neće prozivati ili optuživati. Jednom riječju, bio si na sigurnom.

Sjećam se Mounierovih tekstova... Mi ni sami nismo znali što čitamo i radimo. Bili smo previše mladi da bismo mogli kritički razmišljati.

Kako smo boravili na tavanu ili "šufitu" znao je doći Brankov otac, stari učitelj Fučić govoreći: – Ča vi tu delate? – On se je bojavao za nas, a opet i sam je bio intelektualac te nas je shvaćao. Mjesto tiskanja spisa ili rukopisa

džepnog formata bilo je, neko vrijeme, kod Isusovaca u Palmotićevoj 3, gdje je ujedno bilo i sjedište Katoličke Akcije.

Sjećam se, bili smo momci ili dečki. Ja sam bio tek 19-godišnjak. Jedini sam iz razreda do danas preživio u poznatoj Zagrebačkoj klasičnoj gimnaziji. Neki su stradali u ratu, a neki poslije rata. Moj je otac dočekao 74 godine. Kada gledam unazad, bilo je to društvo poštenih momaka. Bili smo među sobom više nego braća, kao prijatelji. Branko je bio 4 godine stariji od mene. Kako u familiji nisam imao braće već samo sestre, s njim sam prijateljevao... Čujte, Branko mi je bio kao brat.

Mi, "zločesti dečki", imali smo svoje mišljenje. – Dobro se i danas sjećam što mi je Branko Fučić znao govoriti u metafori ili slici ogledala.

– Pogledaj se u zrcalo. Ča vidiš? Nisi ki zna ča, ma moreš pasat.....

Bila su to veoma teška vremena. Trebalo je ostati živ. Masa ubijenih bila je na sve strane. Židovi deportirani u logore, Srbi pobjegli u partizane...

– Pokazujem na dvije rukopisne knjižice džepnog formata – Ja se toga sjećam kada se to tiskalo. To je dela Branko. (Ali ne mogu posve potvrditi.)

Pazili smo s kim smo i što govorili. Bilo je to iznošenje naše istine. A je li to bila istina? Što ćete? – Ja, Branko i Pelozia.

Dok sam bio dječak otac mi je govorio: – Ne smiješ protiv Kralja. – Tada je u Kastvu postojala biblioteka Učiteljske škole, a ja sam imao ključ i puno toga pročitao, počevši od svoje 11 (jedanaeste) godine.

Kako je Branko Fučić izbjegao služenje vojske? Njegov rođak dr. Fučić bio je liječnik, te mu je pripisao dijagnozu tj. oboljenje od tuberkuloze.

Tako je bio pošteđen. Bila je to formula za oslobađanje od vojne obveze u NDH.

– Čitam tekst iz članka Franje Zenka, *Personalizam i Hrvatska*, u: *Nova Prisutnost*, 3(2005.), br.1, str. 14. – Otac Ljube Matulića došao je iz Bolivije. Bio je konzul u Zagrebu. Stanovali su u Šubićevoj 20. Bili smo prijatelji.

Nakon upisa na Medicinski fakultet, radi zahtjevnog studija, ja sam taj krug katoličkih đaka napustio.

– Je li nešto i Branko Fučić napisao? – Možda.

U jedno sam siguran. Ljubo Matulić, koji je učio matematiku, fiziku i astronomiju, nije ništa napisao.

Ivo Ciko stradao je potkraj 1945. godine na putu iz Rijeke prema Ilirskoj Bistrici. Ubili su ga četnici koji su bili u Rijeci. O tome nam je pričao Makso.

Leo Košuta je nakon rata najprije radio u Jadranskom institutu u Rijeci, te je nakon toga nastavio prema Zapadnim zemljama.

Peloza je optimistički gledao na razvoj SSSR-a. Bože moj! – kakva su to bila vremena.

Tamo su došla dva splitska emigranta, Ostojićevi, koji su bili stariji od mene.

Bili smo skupina mladih naivnih idealista. Berdjajev, Berdjajev, Berdjajev, ... bio nam je stalno na ustima. Bio nam je idol.

– Glede rasprave o tekstovima koji su dolazili iz “tiskarske radionice” Ljube Matulića – Nikad čulo! Nego, preko don Ivana Ostojića, a nešto preko Zdravka Ostojića u Sjemeništu. Bili su jako desni.

Pater Poglajen, sa svojim pisanjem, bio je skoro na Indeksu. – Pater Poglajen bio nam je “Bog i batina”. Na njegove se propovjedi odlazilo. On je pobjegao početkom 1941. godine iz Zagreba, najprije u Banja Luku, zatim u Sarajevo, a nakon toga u Split. Vratio se potajno u Zagreb tijekom 1943. godine, a onda nastavio u Slovačku.

Kada smo odlazili slušati patera Poglajena u Palmotićevo kod Isusovaca (1943. godine), on je bio smješten na skrivenoj lokaciji, u ulici prije nje. Pater je znao uvijenim riječima otvoreno propovijedati o tadašnjim režimima. Znali smo na što smjera.”⁸

Popis rukopisa

I. PROGRAM ili PROGLAS:

[Makso PELOZA], *Devet točaka od 17. 01. 1943. godine*, [Zagreb], 4 str.

Podatak o (su)autorstvu: BL⁹: 68; BR¹⁰: 67.

Sadržaj: 1. *Uvod*, str. 1; 2. *Prilike u svijetu*, str. 1 (“U svjetlu kršćanskog personalizma smatramo potrebnim točno uočiti odnos kulture i modernog rata”); 3. *Narodnosno pitanje*, str. 2; 4. *Katolički pokreti kod nas*, str. 2; 5. *Rad u Katoličkoj Akciji*, str. 3; 6. *Konkretni cilj*, str. 3; 7. *Harmonija među katolicima*, str. 3; 8. *Metode rada*, str. 4; 9. *Zaključak*, str. 4.

⁸ Branko Benčić, Zabilježen razgovor kroz osobno sjećanje dr. Ljubomira Ribarića, anesteziologa u mirovini, u stanu u Rijeci, prosinca, 2008. godine.

⁹ BL= bibliografski listić

¹⁰ BR= bibliografija radova

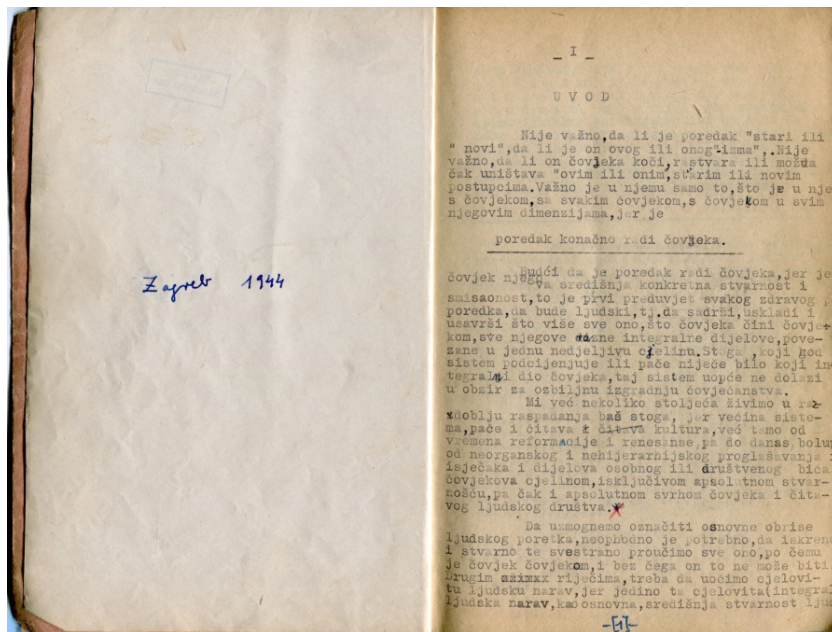

II. ORIGINALNE RASPRAVE:

1. Makso PELOZA, *Ličnost u katoličkom moralu*, Zagreb 15.03.1943., 18 str. Seminarska radnja iz moralne teologije kod dr. Andrije Živkovića, sadrži 82 bilješke.

Podatak o autorstvu: BL: 70; BR: 69.

2. [TEMELJNI obrisi ljudskog poretka], [Zagreb 1944.], [100 str.]

Temeljni obrisi ljudskog poretka: prva stranica rukopisa

Format: 20,5 cm x 14,7 cm (1/2 A4 formata, obrezan). Uvez: mekani karton.

Zbornik radova, sadrži pet pojedinačno numeriranih članaka: *I. Uvod*, str. 1-18; *II. Ekonomija*, str. 1-24; *III. Država*, str. 1-14; *IV. Međunarodni organski poredak*, str. 15-25; *Napomene: Napomena o urbanizmu*, str. 26-28; *Dodatak o*

školstvu i prosvjeti: Personalistička kultura, str. 28-32; *Reorganizacija srednjih škola*, str. 1-3; *Školstvo svih kategorija mora da bude na raspolaganje svima*, str. 3-5; *Problemi žene i ženskog zaposlenja*, str. 5-6; *V. O braku i obitelji*, str. 1-20.

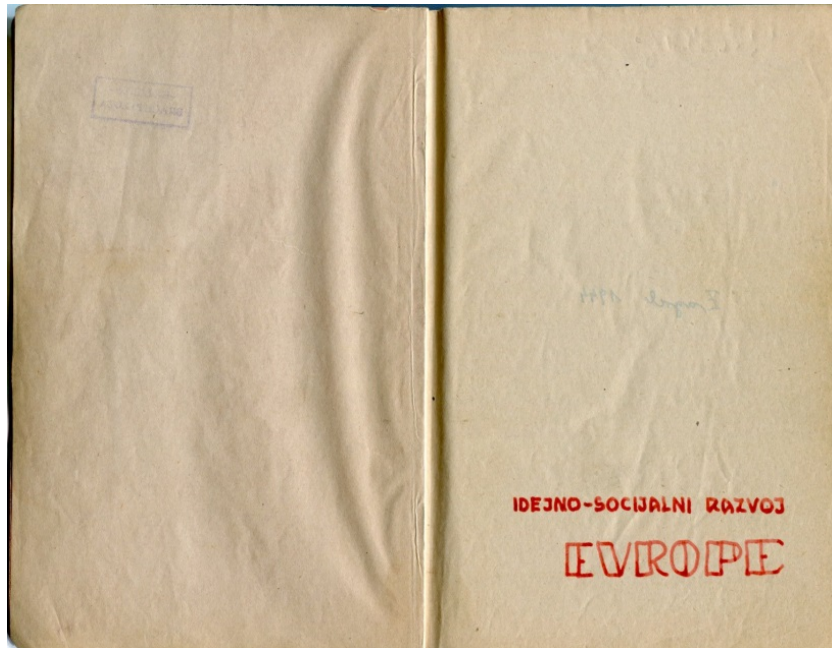
Podatak o naslovu istrgnut je iz originala rukopisa, a nađen je u zborniku radova: *Idejno-socijalni razvoj Evrope*, Zagreb 1944., str. 163.

Podatke o mjestu, godini te skupnoj numeraciji stranica naknadno je pripi-sao M. Pelosa.

Sadržaj ili kazalo nije bilo izrađeno.

3. IDEJNO-SOCIJALNI razvoj Evrope, [Zagreb 1944.], 164 str.

Format: 17 cm x 12,5 cm (1/2 B5 formata, obrezan). Uvez: mekani karton.

Idejno-socijalni razvoj Evrope: naslovna stranica
ili naslovnica

Sadrži: 1. *Osnovni stav*, str. 1; 2. *Rađanje moderne Evrope*, str. 8; 3. *Francuska revolucija i pseudodemokracija*, str. 18; 4. *Zlatno doba buržoazije i kapitalizma*, str. 30; 5. *Komunizam – avangarda svjetskog proletarijata*, str. 40; 6. *Velika oktobarska revolucija*, str. 75; 7. *Fašizam i nacional-socijalizam*, str. 117; 8. *Od izlaska iz meteža: od ustaljenog nereda k ljudskom poretku*, str. 131; *Sinteza Berdjajeva*, str. 161; *Literatura za produbljivanje*, str. 162; *Sadržaj*, str. 164.

Podatak o mjestu i godini unesen je kao bilješka na str. 160., a ujedno je naknadno pripisan tintom na poledinu naslovnice od strane M. Peloze.

Numeracija stranica otisnuta do str. 116, a od str. 117 do 164 pribilježena rubno olovkom i naknadno po sredini crnilom.

4. *REFLEKSIJE o hrvatskom katolicizmu*, [Zagreb 1945.], 48 str.

Format: 19 cm x 14,5 cm (1/2 formata A4, obrezan). Uvez u mekani karton, klamanjem.

Sadrži: I. *Revizija naših stavova*, str. 1; II. *Smjernice naše budućnosti*, str. 26

Nema podataka o autorstvu, mjestu i godini: Stil pisanja vrlo slični na Maksu Pelozu, iako izgleda zreliji, kritičniji i staloženiji. Iz konteksta sadržaja i rabljene literature dade se razabrati razdoblje neposredno pred slom NDH iz 1945., usp. str. 10 i 46.

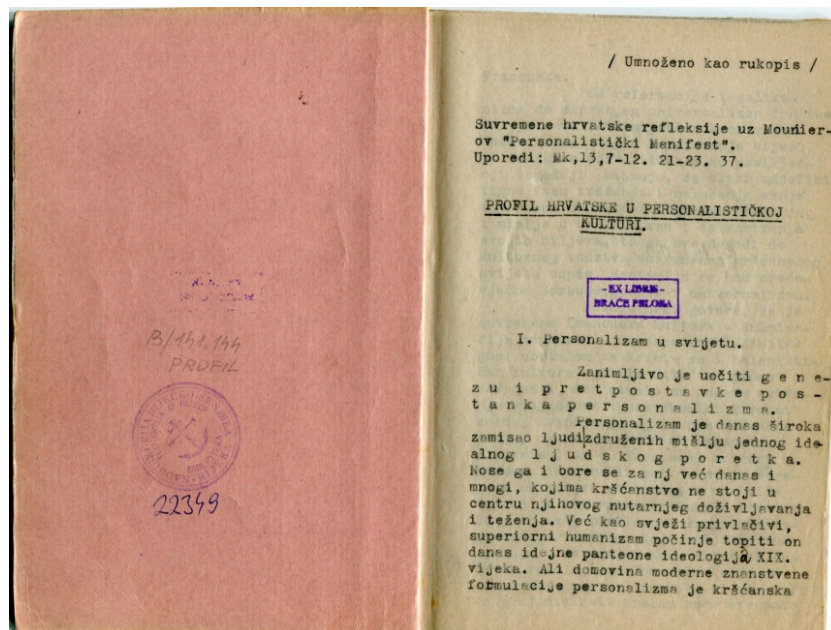
5. *ZAKON sutrašnjice*, [Uskrs 1945.], str. 1-14.

Format: 19 cm x 14,5 cm.

U originalu rukopisa podatak o mjestu nije upisan, a podatak o godini nalazi se tek na kraju priveza *Na novim putevima*, na str. 25.

6. *NA NOVIM putovima*, Uskrs 1945., str. 15-25. Privez naslovu: *Zakon sutrašnjice*.
7. [Makso PELOZA], *Profil Hrvatske u personalističkoj kulturi: Suvremene hrvatske refleksije uz Mounierov "Personalistički manifest". Usporedi: Mk, 13,7-12 21-23.37.*, Zagreb, travanj 1945., 51 str. Format: 17,5 cm x 14,5 cm (1/2 B5 formata, obrezan).
Podatak o autorstvu prijevoda: BL: 79; BR: 78.
Sadrži: *I. Personalizam u svijetu*, str. 2; *II. Personalizam u Hrvatskoj*, str. 5; *III. Personalizam danas*, str. 43. *Sadržaj*, str. 49-51.

Profil Hrvatske u personalističkoj kulturi:
naslov i ujedno prva stranica

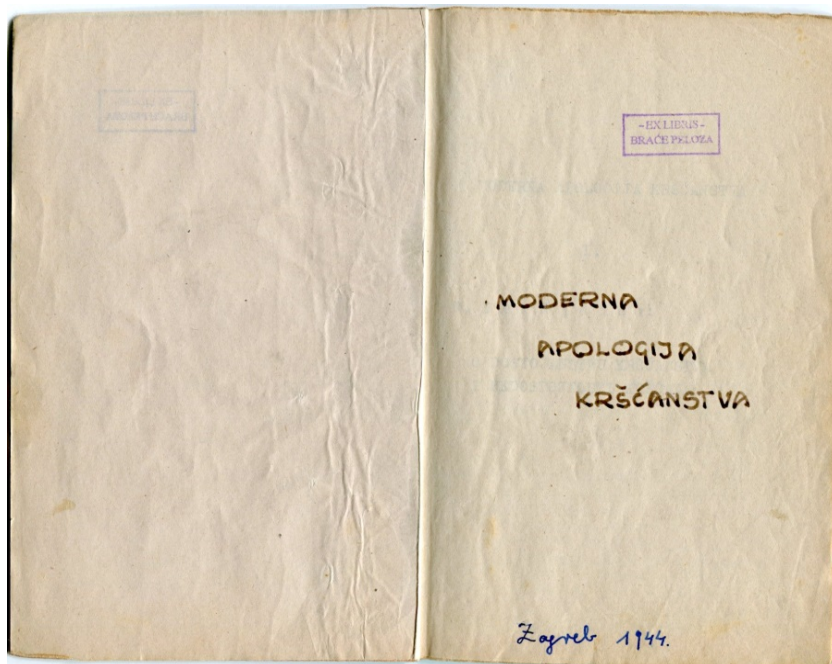
8. *BOGO-ČOVJEK: žarište kršćanskog univerzalizma*, [s.l.] [s.a.], 2 str.

Propovijed pisana na temu pomirenja usred ratnih strahota, negdje o Božiću 1944. godine.

III. PRIJEVODI:

1. Nikolaj BERDJAJEV, *O naznačenju čovjeka: Oglad paradoksalne etike*, [Zagreb 1941.], 161 str.

Rukopis je tipkan gustim proredom na papiru formata A4. Nema podataka o prijevodu. (Podaci o mjestu i godini nađeni u *Bibliografiji* aktualnih djela sastavljenoj 1945. godine).

Moderna apologija kršćanstva: naziv zamišljenog niza

2. *MODERNA apologija kršćanstva*. I. N. BERDJAJEV, *O dostojanstvu kršćanstva i nedostojnosti kršćana.*, [Zagreb 1944.], 34 str.^{11, 12}

Format: 17,5 cm x 12,5 cm. Uvez u mekani karton. Nema podataka o autorstvu prijevoda. Podatke o mjestu i godini prijevoda naknadno pripisao M. Peloza.

3. Nikolaj BERDJAJEV, *Duh i realnost: Temelji bogočovječne duhovnosti.*, 153 str. Format A4, tekst pisan gustim proredom. Nema podataka o autorstvu prijevoda, kao ni o mjestu i godini izdanja.¹³

4. Nikolaj BERDJAJEV, *Konac renesanse: Prilog razumijevanju suvremene krize kulture.*, 23 str.

Formata A4, tekst pisan velikim proredom. Nema podataka o autorstvu prijevoda, kao ni o mjestu i godini izdanja.

5. Emanuel MOUNIER, *Kršćanski manifest*, Zagreb 1944. – Pazin 1951.* – Rijeka 1981., 242 str.

Format: listovi A4. Prijevod je sačinio M. Peloza na temelju izvornika: Emanuel MOUNIER, *Manifeste au service du personnalisme*, Paris 1936. Rukopis je pisan plavim perom; tek je potkraj 1981. godine predan u Kršćansku sada-

¹¹ Jedan primjerak ovog rukopisa dobiven je 2000. godine, prigodom donacije iz privatne zbirke dr. Ivana Devčića.

¹² Knjižica je tiskana tek 1989. godine. Vidi: N. A. BERDJAJEV, *O vrijednosti kršćanstva i nevrijednosti kršćana*, Đak.(ovački) Selci 1989.

¹³ Publikacija je tiskana tek 1985. godine. Vidi: Nikolaj BERDJAJEV, *Duh i realnost: temelji bogočovječne duhovnosti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1985. S ruskog preveli Nikola Thaller i Marko Kovačević.

šnjost u Zagreb. Sačinjen je i ugovor o tiskanju od 26.10.1982. godine, ali do danas prijevod još nije objavljen. Podatak o autorstvu: BL: 131; BR: 125.

Prijevod je posvećen uspomeni prijateljstava: Bože Dulibića (1905-1964), Mate Ujevića (1901-1967), Edvarda Kocbeka (1904-1981).

6. *RAZGOVOR s Emmanuelom MOUNIEROM o svjetovno – vremenitoj akciji katolika*, [Zagreb 1945.], 16 str.

Format 17,5 cm x 12,5 cm. Nema podataka o izvorniku, niti o autorstvu prijevoda.

Podatke o mjestu i godini naknadno pripisao M. Pelozu.

7. Pierree – Henri SIMON, *Suradnja katolika*, Zagreb 1944., u: *Zakon sutrašnjice*, [Zagreb 1945.], u privezu na str. 26-30.

Prijevod je ulomak autorova djela: *Les catholiques, la politique et l'argent*, Paris 1936.

Pridodan je kao završni treći dio navedenog rukopisa.

8. Srečko ZAMJEN, *Fatima: Marijina riječ današnjem čovječanstvu*, [Zagreb 1944.-1945.], 93/119. str.

Nedovršeni prijevod četvrtog dopunjenog izdanja sa slovenskog jezika: Srečko ZAMJEN, *Fatima: Marijina beseda sedanjemu svetu*, Ljubljana 1944.; Otipkano do str. 93, a olovkom prevedeno do str. 119 izvornika. Autorstvo koje valja utvrditi na temelju rukopisa, dosta slični na autora M. Pelozu.

9. PIO XII., *Papa o miru: Uvjeti (budućeg) međunarodnog mira*: Badnjak, 1941. Radioposlanica. Prigodom trogodišnjice krunisanja, [Split] 1942., 11 str.
Format A4. Podatak o mjestu nađen u *Bibliografiji* iz 1945. godine, str. 7.

10. PIO XII., *Papa o miru: Uvjeti unutarnjeg društvenog mira (uređenja države i društva)*, Badnjak, 1942., [Split] 1943., 15 str.
Format A4. Podatak o mjestu nađen u *Bibliografiji* iz 1945. godine, str.7.

11. Jaques MARITAIN, *Filozofija i politika*, Zagreb 1945., 32 str.
Format 17,5 cm x 12,5 cm.
Podatak o pisanju izvornika na str. 32: 1. prosinca 1935.
Podatke o mjestu i godini prijevoda pripisao M. Pelosa.

12. Jaques MARITAIN, *Problem komunizma*, [s.l.], [s.a.], 3 str.
Prijevod iz: J. MARITAIN: *Christianisme et Démocratie*, New York 1943., str. 91-98.

13. *DVIJE Rasprave J. CARDIJN-a: Neprestano razmišljajte!* [Pazin 1947.], 30 str.
Format 21 cm x 14.7 cm (½ A4).
Sadržaj, str. 29-30.
Kazalo: *Papinska riječ o uzoru organizacije Katoličke Akcije*, str. (3-5);
CARDIJN, *Neprestano razmišljajte! Tri prokušana kamena istinske žosističke organizacije*, str. 7-16; CARDIJN, *Laištvo*, str. 17-25; *Dodatak*, str. 26-28. M. Pelosa autor je prijevoda i dodatka: BL: 99; BR: 98.

14. Jaques MARITAIN, *Tko je moj bližnji?: Odnos katolika prema nekatolicima, nekršćanima i nevjernicima*, [Pazin], Božić, 1946., 31 str.
Format 21 cm x 14,7 cm (1/2 A4)
Makso Pelosa preveo i pridodao predgovor na str. 1-3. Izvornik: Jaques MARITAIN, *Principes d'une politique humaniste*, Pariz, 1945., poglavlje: *Qui est mon prochain?*, str. 119-150.
Podatak o autorstvu prijevoda: BL: 93; BR: 92.
M. Pelosa donosi kratko predstavljanje teologa-laika tj. personalističkog pokreta s posebnim osvrtom na J. Maritaina.
15. Anton TRSTENJAK, *Proleterski čovjek*, [Pazin], jesen 1947., 19. str.
Format: 21 cm x 14,7 cm (1/2 A4)
Preveo Makso Pelosa iz knjige: Anton TRSTENJAK, *Pastoralna psihologija*, Ljubljana 1946.¹⁴, str. 330-349. Podatak o autorstvu, mjestu i vremenu prijevoda: BL:114; BR: 112. Na str. 19, nakon teksta odvojeno slijedi bilješka o dozvoli za prijevod: 1. *Nihil obstat*, Maribor 12.3.1947., dr. Alojzij Ostrc, biskupski cenzor i 2. *Imprimatur br. 61-1.*, Maribor 14.03.1947.
16. *BUDUĆNOST S.S.S.R.-a*, [Pazin] proljeće, 1947., 34 str.
Format: 21 cm x 14,7 cm (1/2 A4).
Preveo Makso Pelosa. Izvornik: Boris KLOTZ, *L'avenir de l'U.R.S.S.*, u: *La Vie Intellectuelle*, god. 14(1946.), br. 7, str. 102-122.

¹⁴ Valja napomenuti da je cjelovit prijevod knjige na hrvatski napravljen tek 1989. godine, a prema drugom slovenskom prerađenom izdanju u kojem je ispušten odlomak o nacionalizmu. Usp. Anton TRSTENJAK, *Pastoralna psihologija*, Đakovo 1989., Knjižnica U pravi trenutak, 108.

Podatak o autorstvu i vremenu prijevoda: BL: 98; BR: 97. Naknadno, izgleda omaškom, na korice tintom plave boje ispisao "1946." Na str. 27 dodana opaska prevoditelja, u kojoj naglašava važnost razumijevanja prilika u Rusiji prije revolucije iz 1917. godine. Preporuča dodatnu literaturu, ukupno 12 autora, te "raditi u duhu Fatime".

17. *DOJMOVI o omladini u svijetu: Rusija*. Privez naslovu: *Budućnost S.S.S.R.-a*, nav. dj., str. 31-34. Izvornik: *Osservatore Romano*, br. 54 od 4.-5. ožujka 1946. Članak pod naslovom *Dojmovi o ruskoj omladini* objavljen u listu: *Gore srca*, 2(1947.), br. 3 (1. veljače), str. 3.

Članak donosi pozitivne karakteristike mlade intelektualne elite SSSR-a u poratnom razdoblju. Posebno ističe njihove kulturno-povijesne vrijednosti.

IV. ADAPTIRANI TEKST:

1. *KRIŽNI put Kristova borca*, [Zagreb 1945.], 16 str.

Format: 18 cm x 12.5 cm (1/2 B5). Uvez u veoma mekan karton (oko 200gr.).

Podatak o mjestu i godini pripisao M. Pelozu. Rad je mogao biti napisan u korizmenom vremenu (ožujak – travanj).

V. BIBLIOGRAFIJA:

BIBLIOGRAFIJA: abecednim redom (najaktuelnijih djela o suvremenim pitanjima), [Zagreb, ljeti 1945.], 10 str.

Podatke o mjestu i godini naknadno pripisao Makso Pelozu.

Autori donose abecedni popis knjiga ondašnjih suvremenih autora, a na kraju i kratak popis korištene periodike. Postoji naknadno dodavanje građe u popis pisano olovkom, autora još nepoznatog rukopisa. Istaknutiji inozemni autori: Nikolaj BERDJAJEV, Maurice BLONDEL, F. GRIVEC, Dietrich HILDEBRAND, Adam KARL, Jacques MARITAIN, François MAURIAC, Emanuel MOUNIER, Giovanni PAPINI, Daniel ROPS, A. D. SERTILLANGES, Vladimir SOLOVJEV, Maurice ZUNDEL.;

Istaknutiji domaći autori: Hijacint BOŠKOVIĆ, Pavao BUTORAC, Aleksandar GAHS, Antun MAHNIĆ, Bonifacije PEROVIĆ, Bogdan RADICA, Alojzije STEPINAC, J. J. STROSSMAYER, Franjo ŠANC, S. ZIMMERMAN, Andrija ŽIVKOVIĆ.

Prikaz / osvrt

Putem navedenog popisa potvrđeno je postojanje zajedničke suradnje na izdavanju upravo barem onoliko naslova koje spominje Makso Pelozza. A to su: “6 originalnih rasprava, 9 prevedenih, 1 adaptirani tekst i “bibliografiju” najaktuelnijih djela o tada suvremenim pitanjima”.¹⁵

Autore pojedinih knjižica možemo tek uvjetno navesti, poradi metodologije rada skupine koja počiva na spomenutoj zajedničkoj suradnji. Čak je

¹⁵ AKFP, [Makso PELOZZA], *Izveštaj... nav. dj.*, str. 17. Naknadno je publiciranje samizdat rukopisa u takvoj izvedbi zamijećeno tek tijekom 1959. godine u Sjemeništu u Pazinu. Korice od presavijenog A4 formata od mekanog kartona zaklamane na dva mjesta. Sačuvano je od strane svećenika Ivana Planteka (1928.–2015.), a sadrži 12 radova. Pronađeni su u našoj knjižnici prilikom preuzimanja njegove manje zaostale knjižne zbirke. Među njima je tek nekoliko kraćih rukopisa koji se mogu smatrati nastavkom rada personalista. Autori su N. Berdjajev te A. Trstenjak.

navođenje Stjepana Tomislava Poglajena za autora naslova: “*Temeljni obrisi ljudskog poretka*” proizvoljno i netočno.¹⁶ Riječ je o zborniku radova ili “skupnom djelu”.¹⁷ To je vidljivo u samom rukopisu po zasebnoj numeraciji pojedinih poglavlja. A to što je u ostavštini Poglajena nađen primjerak rukopisa to ne znači i njegovo izravno autorstvo.¹⁸ Polazimo li od Pelozinog označenog perioda započetog publiciranja onda je to tek 1944. godine. Autorstvo ostalih rasprava je isto tako zajedničko ili skupno, iako je neke Pelozu uvrstio izravno u svoju bibliografiju. To su: *Devet točaka od 17.01.1943.* (BR: 67), *Ličnost u katoličkom moralu* (BR:69) te *Profil Hrvatske u personalističkoj kulturi...* (BR:78). To upućuje kako je njegovo autorstvo zamjetno ili barem prepoznatljivo po stilu pisanja. Ali, ni Pelozu se ne usuđuje izričito navoditi ga. Jer upravo rasprave traže i sadrže više sudionika.

Naslov: *Idejno – socijalni razvoj Europe* tek valja pažljivo analizirati, jer ni odmakom od 70 godina ne gubi na svojoj aktualnosti.

Prijevod pod brojem 1-3 koji se odnose na ruskog pisca Nikolaja Berdjajeva sačinio je dr. Nikola Thaller u Zagrebu u periodu od 1941. do 1944. godine. Ipak je vidljiv napor sudionika u pripremi za publiciranje putem

¹⁶ Usp. *Temeljni obrisi ljudskog poretka* u: Stjepan Tomislav POGLAJEN, *Kršćanski personalizam*, Glas Koncila: Zagreb 2010., str. 241-366.

¹⁷ Tako je pribilježeno na kraju studije: *Idejno socijalni razvoj Evrope*, str. 163. (rukopis naveden ovdje u radu pod: Originalne rasprave, br. 3.)

¹⁸ Usp. Ivan MACAN, *Socijalni nauk Stjepana Tomislava Poglajena: Temeljni obrisi ljudskog poredka*, u: Ivan ŠESTAK (ur.), *Stjepan Tomislav Poglajen alias profesor Kolaković (1906-1990)*, Zagreb 2007., str. 219.

formiranja ili oblikovanju niza npr. *Moderna apologija kršćanstva*. (Prijevod, br. 1)

Za drugi dio ostalih prijevoda riječ je o ukupnoj ranije navedenoj produkciji ili 9 naslova. Među njima, posebno valja istaknuti Mounierov *Kršćanski manifest* koji je Pelozu prevodio u nekoliko etapa: započeo 1944. u Zagrebu, nastavio 1951. u Pazinu, te dovršio 1981. u Rijeci.¹⁹ Za treći dio prijevoda (13.-17.) posve je jednoznačan autor tj. Makso Pelozu. O temi personalizma u Hrvatskoj postoji više fragmentarnih radova pojedinih autora. O radovima koji se ovdje u cijelosti navode tek je djelomični pregledno-povijesni prikaz donio fra Emanuel Hoško, na simpoziju o Branku Fučiću održanom u Malinskoj na otoku Krku 2009. godine.²⁰ Kao osnova poslužilo mu je, između ostalog, moje vlastito upoznavanje, kako s dijelom literature, tako i s postojećim popisima rukopisa samizdata te nepubliciranom bibliografijom radovima Maksa Peloze.

Umjesto zaključka

U periodu školovanja i studiranja, u strahovito zahtjevnim uvjetima rata, radi traženja izlaza ili rješenja za bolju budućnost surađivala je i svoje

¹⁹ Franjo Emanuel HOŠKO, *Branko Fučić i "ljeвица" Hrvatskog katoličkog pokreta*, u: Tomislav GALOVIĆ (priredio) *"Az grišni diak Branko pridivkom Fučić"*, Malinska – Rijeka – Zagreb, 2011., str 113. Autor ovdje navodi naslov *Personalistički manifest*.

²⁰ Franjo Emanuel HOŠKO, *Branko Fučić i "ljeвица" Hrvatskog katoličkog pokreta*, u: *Nav. dj.*, str. 109-122.

radove publicirala skupina čestitih mladića, najprije u Zagrebu (1943.–1946.), a onda u Pazinu (1946.–1947.).

Na primjeru popisane produkcije skupine personalista u Hrvatskoj izrasla je, između ostalog, podloga za znanstveno stručni rad u periodu koji je nakon toga uslijedio.

Valja zapisati kako je Makso Peloz: “sudjelovao u intelektualnoj izgradnji dobrog dijela sadašnjeg nastavničkog zbora riječke Visoke bogoslovske škole i Hrvatske klasične gimnazije B. sj.²¹ u Pazinu i cijele tadašnje sjemenišne generacije 1945.–1951. klera petnaest biskupija i redovničkih provincija. Kroz socijalnu sekciju đачkog društva,²² pod vodstvom potp. prošlo je više ljudi, koji danas pišu, među ostalima od uredništva “Ognjišća” (Koper). Dru Josipu Turčinoviću, Marijanu Valkoviću, Antunu Kresini, Antonu Tamarutu bio je potp. kroz više razreda nastavnik i razrednik.”²³

Ukratko, kao primjer. Tadašnje generacije katoličkih izdavača odrasle su na ovim temeljima. Nastavak ovog “puta” ilustrativno je vidljiv u koncepciji časopisa *Svesci*, pokrenutog 1967. godine te ukupnoj tadašnjoj uređivačkoj koncepciji izdavačke kuće “Kršćanska sadašnjost”.

Dobro bi bilo porazmisliti unutar naše knjižničarske struke o tome da se ubuduće, kad god je to moguće, najprije publicira zasebna bibliografija radova pojedinih autora. Ili, da se publiciranje znanstvenih radova mora

²¹ Biskupskog sjemeništa.

²² “Dobrića” je naziv društva i ujedno školskog lista *Naš glas: list đачkog društva Dobrića* koji je publiciran barem 5 godina, u periodu od 1947.–1951., ali do danas je u hrvatskoj periodici ostao posve nepoznat.

²³ AKFP, [Makso PELOZA], *Izvjestaj o crkvenopravnom položaju*, Mošćenice, 1967., str. 5.

nadovezivati na prethodno sačinjene cjelovite bibliografije. Tako bi pravovremeno “otvorili” nastavak za budući znanstveni rad i istraživanja. Ovako, na terenu, dolazi do različitih pristupa u publiciranju. Isto tako dolazi do pojava ili nastojanja pojedinih istraživača služenja rezultatima knjižničara tj. “privremenim” sačinjenim popisima radova i bibliografijama, ali unutar vrlo uskih zadanih tema. Pri tome izostaje cjelovitost, ili se ona iz različitih razloga nastoji umanjiti.²⁴ Dakle, postavlja se pitanje kako bolje regulirati ovo područje, kako bi svi sudionici u njemu ostali “svaki na svom terenu”?

Ukratko, ovo je prvi temeljiti i pregledni popis rukopisa samizdata ili u samoizanju prve (ratne) generacije personalista u Hrvatskoj. Tek nakon što budu u cijelosti na neki način publicirani bit će moguće nešto suvislo i objektivno pisati o njima i njihovim autorima.

²⁴ Usp. citat ili bilješku br. 75 u radu: 5. 4. *Historiografsko djelo Maksa Peloze*, u: Franjo Emanuel HOŠKO, *Zapadno hrvatske povijesne teme*, Rijeka: Povijesno društvo Rijeka, 2009., str. 434.

Knjižničarstvo danas

Svečano otvorenje Mjeseca hrvatske knjige Novi Vinodolski, 15. listopada 2015.

Marija Šegota-Novak

knjižničarska savjetnica

I ove godine u okviru tradicionalne manifestacije Mjeseca hrvatske knjige diljem Hrvatske organizirani su brojni programi vezani uz promociju knjiga, čitanja i knjižnica – kao nezaobilaznih mjesta i aktera vezanih uz knjigu, čitanje, informiranje, kulturu.

Svečanost otvaranja Mjeseca hrvatske knjige pripala je Narodnoj čitaonici i knjižnici Novi Vinodolski u čast obilježavanja stosedamdesete obljetnice Narodne čitaonice osnovane daleke 1845. godine.

Dom kulture u Novom Vinodolskom tog je dana bio premalen da primi svu zainteresiranu publiku – Novljane svih uzrasta, hrvatske knjižničare i uzvanike.

Novljansko kolo

U protokolarnom dijelu svečanosti, osim ravnateljice Knjižnice Barbare Kalanj Butković govorili su zamjenik gradonačelnika Novog Vinodolskog Velimir Piškulić, predsjednik Županijske skupštine Erik

Fabijanić, zamjenik ministra kulture Alen Kajmović, predsjednica Programskog odbora Mjeseca hrvatske knjige Davorka Bastić i predstavnica Hrvatskog knjižničarskog društva Blaženka Peradenić Kotur.

Ono po čemu ćemo, osim nadahnutog uvodnog govora Barbare Kalanj Butković, pamtiti ovu svečanost jest koncept, sadržaj i vrsnoća kulturno-umjetničkog programa.

Impresivno je bilo na jednom mjestu vidjeti mnoge kreativne i umjetničke potencijale Novljana. Sve točke izvela su kulturnu umjetnička društva i školske skupine koje djeluju u tom gradu. Svečanost je otvorila Klapa Vinčace vokanom izvedbom *Lijepa naše*, a zatvorena je novljanskim kolom u izvedbi članova KUD-a Ilija Dorčić. Između toga nizali su se nastupi učenika OŠ Ivana Mažuranića, glazbenih dueta, malih mesopustara i žitkopisca Miljenka Žanića

Igrokaz o Mažuranićima

Najdojmljiviji trenutak priredbe osim ulaska malih mesopustara bio je igrokaz o porodici Mažuranić u izvedbi učenika Doma za djecu braće Mažuranić pod vodstvom odgojiteljica. Sve točke publika je nagradila snažnim aplauzom, a dječje uprizorenje igrokaza diglo je publiku na noge.

Iza priredbe svi su bili pozvani u Knjižnicu, na obilazak prostora i dom-jenak.

Mesopustari na odlasku

Uloga i značaj Narodne čitaonice i knjižnice Novi Vinodolski 1845.–2015.

Barbara Kalanj Butković, dipl. knjižničarka

ravnateljica

Narodna čitaonica i knjižnica Novi Vinodolski

Iz govora sa svečanosti otvaranja Mjeseca hrvatske knjige, Novi Vinodolski, Dom kulture, 15. listopada 2015. godine:

Narodna čitaonica osnovana je davne 1845. godine na inicijativu novljanskog svećenika Josipa Mažuranića. U razdoblju ilirskog pokreta narodne su čitaonice imale prvorazrednu ulogu u borbi protiv germanizacije i

Barbara Kalanj Butković

mađarizacije, odnosno produbljanja nacionalne svijesti. Takvu ulogu imala je i novljanska Narodna čitaonica i knjižnica. Vrlo brzo je postala kulturno središte cijelog vinodolskog kraja, čijem je djelovanju zamah dao i rad slavni Novljana – iliraca, braće Antuna, Ivana i Matije Mažuranića. Znamenita kulturna povijest Novog Vinodolskog ogleda se i u činjenici da je u ovom gradu donesen najstariji pravni kodeks, Vinodolski zakon iz 1288. godine. Novi je bio i značajno središte glagoljaške aktivnosti i pismenosti, stoga i ne čudi da je u takvom ozračju naprednih misli i kulture osnovana jedna od najstarijih čitaonica u Hrvatskoj. U njezinu statutu stoje i sljedeći principi koje članovi moraju prihvatiti: *“U ovo društvo pristupiti može svaki bio on višega ali nižega stališa, bio on prosti ali izobraženi, samo da je drugač dobroga i poštenoga deržanja ... Svakoga sučlana tako, koji svoju Domovinu iskreno ljubi.”*

Ambiciozni društveni i kulturni angažman čitaonice presječen je terorom Bachova apsolutizma. Slom istog daje priliku za nastavak njene prethodno započete aktivnosti. Godine 1864. rad Čitaonice se obnavlja. Nabavljaju se novine i časopisi: Gospodarski list, Narodne novine, Vienac, Pučki prijatelj, Primorac, Narodne novine, Narodni list, Naše blago, Smilje, Obzor, a nešto kasnije počinje djelovati i knjižnica. U to vrijeme intenzivno se surađuje s ostalim čitaonicama Hrvatskog primorja, s ponosom se ističe pristupanje u članstvo svakog novog člana, naročito uglednika. Čitaonica kreira mnoge političke i kulturne akcije; bori se protiv mađarizacije, podupire njegovanje narodnih običaja, posebice narodnog kola i narodnih pjesama, kao i usmeno stvaralaštvo. Dana 28. prosinca 1879. godine nov-

ljanska je Čitaonica postala jedan od utemeljitelja Matice hrvatske u Zagrebu. Godine 1899. prvi je put izabran knjižničar, umirovljeni svećenik Vinko Sokolić, a dvije godine kasnije knjižničar je učitelj Makso Potočnjak koji stručno uređuje knjižnicu. Prije Prvog svjetskog rata klerikalni krugovi u Novom zahtijevaju da se iz knjižnice uklone antiklerikalni listovi Novi list i Pokret. Jedan dio članova tada napušta Čitaonicu i formira Radničku zadrugu Sv. Nikole unutar koje djeluje i čitaonica.

Godine 1919. obje se čitaonice spajaju u jednu, a 1937., zbog političke netrpeljivosti, članovi HSS-a osnivaju čitaonicu Seljačke sloge. Dvije godine kasnije, zbog sukoba s članovima Seljačke sloge, Narodna čitaonica prestaje s radom. U fondu je imala 1322 knjige. Konačno, 1941. godine gasi se rad Seljačke sloge, a obnavlja rad Narodne čitaonice, u zgradi frankopanskog kaštela, u kojem i danas djeluje. Knjižničar je tada bio Andrija Kovač. Ulaskom talijanskih vojnih snaga u Novi i proglašavanjem Pavelićeve NDH, onemogućen je rad Narodne čitaonice jer se smatrala središtem otpora te ona prestaje s radom 5. veljače 1943. godine, a većina fonda je, na žalost, uništena tijekom rata. Onaj mali dio koji je sačuvan, omogućio je otvaranje Čitaonice odmah po završetku rata. Uz svesrdnu pomoć narodne vlasti i drugih institucija, već 1945. godine, Knjižnica je imala 827 knjiga i veći broj časopisa. Iduće, 1946. Godine, zapošljava se knjižničarka u stalni radni odnos. Bila je to Danica Kovač Mudrovčić. Nakon nje, poslove knjižničara obavljaju Ivanka Baričević i Rada Petrić. Organiziraju se brojne kulturne aktivnosti, njeguje se pisana riječ i književno stvaralaštvo.

Godine 1955. svečano je, kao i danas, obilježena 110. obljetnica Čitaonice, prigodom koje je, u prisutnosti Jure Kaštelana, Dragutina Tadijanovića, Gustava Krkleca, Nikole Miličevića, Milana Marjanovića i Jakše Kušana, otkriven spomenik Ivanu Mažuraniću i spomen-ploča na rodnoj kući braće Mažuranića.

Od 1965. godine Narodna čitaonica i knjižnica postaje samostalna s osiguranim izvorima sredstva. Knjižni fond imao je 8 858 knjiga i 12 naslova periodike. Bila je otvorena svaki dan od 8 do 20 sati i imala je 504 člana. Pokreće se izdavačka djelatnost, intenziviraju ostala kulturna događanja te Čitaonica postaje bitnom sastavnicom novljanskog kulturnog identiteta, što je i danas. Od 1968. do 1969. godine poslove knjižničara obavlja Dušanka Peričić Piškulić, prof., a potom, od 1969. do 1998. godine, gospođa Sonja Maričić-Filipović. Godine 1972. otvara se knjižnična stanica u naselju Ledenice. Poslove knjižničara obavljao je Marko Grgurić, a potom kratko, i njegova supruga Zora Grgurić. Knjižnična je stanica djelovala do 1995. godine, da bi ponovno bila preuređena i premještena u novi prostor 2012. godine.

Danas se možemo pohvaliti novim, preuređenim i proširenim prostorom te slavne i značajne institucije vinodolskog kraja. Njezino djelovanje i značaj, uz grad Novi Vinodolski, prepoznali su i Ministarstvo kulture i Primorsko-goranska županija koji su uložili značajnija sredstva za njezino proširenje i uređenje. Novo ruho Knjižnice osmislio je arhitekt Željko Vukušić čije su zamisli u stvarnost proveli građevinsko poduzeće Izgradnja d.o.o. iz Crikvenice i Prometal d.o.o. iz Zagreba, koji je opremio Knjižnicu

prikladnim i funkcionalnim namještajem. Sadašnji prostor knjižnice i čitaonice, svečano je otvoren 2007. godine, a prostire se na 300 četvornih metara. Djeca i mladež dobili su svoje odjele, a s efikasnom organizacijom prostora dobilo se nekoliko mjesta u knjižnici koja su namijenjena studijskom radu, te prostor za neknjižnu građu.

Dom kulture ispunjen do posljednjeg mjesta

Mnogi korisnici Čitaonicu doživljavaju kao dnevni boravak grada. Danas je ona to, u pravom smislu riječi, i postala. U ugodnom ambijentu nalazi se trideset sjedećih mjesta. Ujedno, u čitaoničkom prostoru, održavaju se brojne književne večeri, predavanja, izložbe, projekcije itd. Svaki od 1000 članova, koliko ih broji knjižnica, zasigurno nalazi svoj kutak u knjižnici, kao i željenu knjigu ili informaciju, s obzirom na to da se radi o pravom, gradskom, informacijskom središtu. Knjižnica je prva ustanova u gradu koja je svoje usluge obogatila mogućnošću pretraživanja Interneta. Za sada ima tri pristupna mjesta za korisnike. Zanimanje je znatno pojačano u ljetnim mjesecima kada se broj redovnih članova gotovo udvostručuje dolaskom domaćih i stranih turista, koji su osobito zainteresirani za elektroničku poštu i časopise na stranim jezicima te usluge ispisa. Knjižni fond dosegao je broj od 23 000 svezaka. Kao posebne zbirke možemo iz-

dvojiti zavičajnu zbirku i zbirku stare građe. Godišnje se nabavlja oko 1500 svezaka, više desetaka naslova periodike namijenjene djeci i odraslima te multimedijaska građa. Od 2002. do 2014. godine korišten je računalni program Medved, a od prošle godine, kompletno poslovanje unaprijeđeno je knjižničnim programom ZAKI, zahvaljujući dobroj suradnji s Knjižnicama grada Zagreba, informatičkom kućom VIVA INFO te našom matičnom službom iz Rijeke koja nam je omogućila adekvatnu edukaciju.

Posebno smo ponosni na programe namijenjene našim najmlađim članovima. To je pričaonica za djecu vrtićke i rane školske dobi koju vodi knjižničarka Bojana Bugarin. Održava se svake srijede od 2007. godine. Također, u organizaciji knjižnice djeluje i glazbena igraonica pod vodstvom stručne suradnice, odgajateljice i učiteljice razredne nastave Ane Debelić.

Izdavačka djelatnost sastavni je dio knjižničnih aktivnosti. Narodna knjižnica izdaje Novljanski zbornik, čiji je utemeljitelj bio prosvjetni i kulturni djelatnik prof.dr.sc. Dragomir Babić. Također, izdaju se pjesnička i prozna djela zavičajnih autora. Knjižnica je svojim programima prisutna u obilježavanju svih kulturnih i ostalih događanja u životu grada po čemu je prepoznata i izvan svoje sredine. Dužnost očuvanja narodnih običaja, kola, narodne pjesme bilo je i ostalo u poslanju knjižnice od osnutka pa evo sve do danas. Upravo su narodne knjižnice, ona mjesta na kojima se najbolje vidi stupanj demokratizacije pojedine zemlje, zalaganje vlasti za poštivanje ljudskih prava, otvorenost društva prema drugima i drugačijima, odnos

prema multikulturalnosti, ali i opredijeljenost za očuvanje vlastite kulturne baštine, vlastitog identiteta, jezika i kulture.

Bilo je to jučer i danas, a kamo sutra?

Zbog neprekidnog i brzog razvoja informatičke tehnologije i svih promjena koje ona donosi u društvu, naše knjižnice nalaze se pred velikim izazovima i preobrazbama. Dinamika procesa preobrazbe knjižnice ovisit će i o brzini prilagođavanja dosadašnje knjižnice kao ustanove, jer ustanove, kao takve, mijenjaju se i prilagođavaju puno sporije od tehnologija. Tehnologija je, u tom smislu, bezobzirna. Na knjižnicama je, dakle, da se i kao ustanove, a posebice kao usluga, što brže i sa što manje otpora prilagođavaju novim mogućnostima koje nam nude tehnologije kako bismo što bolje ostvarili našu društvenu ulogu i zadaću.

Gledajući u budućnost naših knjižnica možemo slikovito odgovoriti, da će knjižnice u budućnosti biti više aleksandrijski svjetionik – Faros, nego Aleksandrijska knjižnica. Dugo više nema ni njega, ni Aleksandrijske knjižnice, ali unatoč tome Aleksandrijska knjižnica kao metafora i kao zbilja simbolizira čovjekovu sposobnost nadilaženja granica vremena, a svjetionik Faros čovjekovu vlast – moć nad noći i daljinom. Budućnost će knjižnica biti kao svjetionik Faros, pomoći korisnicima ploviti morima informacija i podataka koji neprekidno zahvaćaju i zapljuskuju njihove živote. Mi knjižničari jesmo i bit ćemo vodiči kroz univerzum znanja. Pravi mali kameleoni. To je konstanta naše zadaće, a tehnologije će se i nadalje mijenjati. U tome i jest budućnost knjižnica, knjižničara, točnije, informacijskih specijalista. Digitalna tehnologija, digitalni mediji i digitalna informacija

ne mijenja poslanje, društvenu ulogu knjižnica, ali znatno, gotovo korjenito mijenja način na koji knjižnica ispunjava svoje poslanje, svoju ulogu. U ovim vremenima brzih promjena ne smijemo se preplašeno držati postojećih formula nego moramo razvijati vlastiti rukopis u kojem se odražavaju vrijeme i naša osobna uvjerenja. Kad puše vjetar promjena, kaže jedna kineska poslovice, plašljivi zatvaraju prozore, a hrabri postavljaju vjetrenjače. Mi, knjižničari, sigurno smo oni drugi.

U cilju poboljšanja knjižničnih usluga proveli smo, u knjižnici, jedno istraživanje. Na kraju anketnog upitnika upitali smo korisnike *što za vas znači knjižnica?* Jedan naš korisnik je odgovorio da je za njega knjižnica utočište od okrutnog svijeta. S obzirom na našu veliku nacionalnu manifestaciju kojom promoviramo čitanje, znanje, cjeloživotno učenje, organizirajući niz zanimljivih akcija, poručujem svim korisnicima, ali štoviše, i onima koji to još nisu, našoj djeci, da pronađu u svom mjestu i gradu ta utočišta, školska ili gradska te pronađu svog najboljeg prijatelja – knjigu. Jer kako je Krleža rekao: “Usprkos svemu. Na raskršćima vjekova uvijek je bilo knjiga koje stoje kao zvjezdani putokazi. To su prometejske knjige. To su neukrotive, životne, neposredne, slobodne knjige, zaronjene čistoćom u bezdan zvjezdanih mora. Kroz takve knjige progovara neukrotiva životna snaga ljudske ljepote, morala istine, jedinstvenih elemenata, što ih je čovjek stvorio na svoju sliku i priliku kao idealne slutnje da će prevladati sva prokletstva što ga prate od spiljskih davnina.”

U Mjesecu hrvatske knjige posegnite za knjižnicom, posebice knjigom jer u njima se zrcali sve ono što već postoji u nama samima.

“Va srcu Šmrike škola i čitaonica 120 let”

U prigodi proslave 120 godina postojanja Narodne
čitaonice i knjižnice Šmrika

Smiljka Ostović, knjižničarka

smiljka.ostovic@gmail.com

Na blagim padinama iznad Krčkoga mosta i uvala Črišnjeve, Dumboke i Marenske, sunča se mjesto Šmrika s pogledom na otoke Krk, Cres, Vela i Mala vrata i Tihi kanal, Šmrika između Kraljevice i Jadranova, iznad i ispod Jadranske magistrale, mjesto s manje od tisuću stanovnika.

A starosna dob naselja? Nekoliko stoljeća, svjedoče kameni ostaci nastambi.

No, jedna od vrlo važnih godina u životu mjesta je 1894. godina.

Šmrika je toga 1894. ljeta za svoju djecu napravila revolucionarni podvig. 1. rujna otvorila je dvije učionice pučke škole za oko stotinu “sposobnjaka”, a dva mjeseca kasnije i Čitaonicu.

Za otvorenje pučke škole, grupica Šmričana dobila je dozvolu od samog ministra bogoštovlja i nastave, Izidora Kršnjavija, koji je te godine bio na “kupelji” na Oštru u Kraljevici.

A veletrgovac vinom na Sušaku, Ljudevit Burić, šmrički sin, uočio je i prosvjetiteljsku moć čitaonica i zajedno s istomišljenicima, osnovao, 5. studenoga, Čitaonicu.

Priredba

Narodna čitaonica je nešto kasnije prerasla i u knjižnicu. Godinama je bila beskućnik, ali su je mještani, Šmričani, uvijek rado primali pod svoj krov. I u ta davna prošla vremena bila je stup prosvjetiteljstva i kulture. Osim dnevnoga tiska i knjiga, već u prvoj polovici prošloga stoljeća u njoj je niknuo Pjevački zbor "Zora" kojega su prilike ugasile, da bi se kao "Osvit" raspjevao osamdesetih godina. U krilu Čitaonice djelovao je i tamburaški orkestar (dvadesetih i tridesetih godina XX. stoljeća), a mlađi naraštaji su osamdesetih godina prošloga stoljeća učili svirati instrumente s tipkama. Djelovala je dramska grupa za odrasle, dječji pjevački zbor, šah i foto sekcija. Uz osnovnu djelatnost, čitaonice i knjižnice, u njoj su se već sredinom šezdesetih godina mogli gledati televizijski prijenosi festivala, a kasnije su organizirane i kino predstave... Šmričani su se izborili da Čitaonica ima svoj dom.

S današnjeg gledišta netko bi prezreo vrijeme i rad Čitaonice. No, sadašnjosti ne bi bilo bez te prošlosti. U naraštajima je ostalo puno toga dobrog zapisano. Šmričani vole i poštuju svoju Čitaonicu. Čitaonica je registrirana kao udruga mještana Šmrike.

Danas se Čitaonica bori s izazovima novoga vremena. I ne samo da čuva baštinu, već je i njeguje s mladima, “Da se naše staro ne zatare”!

U jesen 2014. godine, 120 godina kasnije, na spomen postojanja Škole i Čitaonice, iskreno možemo reći da je moto “Va srcu Šmrike Škola i Čitaonica 120 let”, više od tri mjeseca, kroz različite aktivnosti i događanja, živio i okupljao mještane u matičnoj kući, na sportskim terenima i u Društvenom domu.

“Izložba likovnog i primijenjenog stvaralaštva od 13 Šmričani” je bila pravo otkriće samozatajnih talenata, vrijednih, marnih ljudi, kojima su i ne samo mještani, već i posjetioc i dali priznanje odazivom i zatražili produženje trajanja izložbe.

Ništa manje izazovno bilo je na tradicijskim igrama gdje se odazvalo mnogo ljudi svih dobnih skupina, igrali su se, obnovili sjećanja, učili

Publika

Izložba

mlađe, družili se i veselili. Osobito su igre doživjeli i u sve se uključili naši “školanji” Područne škole Šmrička i OŠ Kraljevica i pokazali zavidno naučene stare igre, spretnost i iskreno uživanje u igri i natjecanju. Zdravi duh mladosti!

Mnogi su se odrasli prisjetili lijepih sličnih druženja do pred dvadesetak godina. Na kraju je uz okrepu bila i pjesma.

Poštovanje prema visokim obljetnicama osjetilo se snažno u poznatim melodijama sa autohtonim motivima i na “Primorskoj noći va Šmriki” gdje je Šmričan Robert Grubišić zajedno sa svojim prijateljima pjevačima: Mirjanom Bobuš, Karin Kuljanić i Mariom Lipovšekom, razgalio publiku koja je za ovu prigodu došla i iz svih okolnih mjesta.

Centralna proslava “Va srcu Šmrike Škola i Čitaonica 120 let”, okupila je već tradicionalno izvođače učenike PŠ Šmrika i OŠ Kraljevica, te KUD “Eugen Kumičić”. Posebnu toplinu slavlju dali su izuzetno emocionalni stihovi na šmričkoj čakavštini Jurjice Vesne Gržalja. Autorica Ivanka Bralić predstavila je rječnik “Čakavske besede sih mojih z Šmrike i Kraljevice”. Program su obogatili, iz susjednih mjesta združeni, mješoviti pjevački zborovi Martin Matetić iz Jadranova i Sloga iz Hreljina.

Ni u ovim slavljeničkim danima Čitaonica nije zaboravila zaslužne i za života aktivne ljude na čija su počivališta, poslije svete mise, položili cvijeće.

U programu proslave posebno treba naglasiti uključенost učenika i njihovih učitelja. Pohvaljujemo njihovo krasno ponašanje i aktivnost.

U svim ovim manifestacijama sudjelovale su stotine ljudi radom, zalaganjem, učestvovanjem u programima, posjetima. Sva su događanja okupljala ne samo članove i podupiruće, već i mještane svih generacija i njihove prijatelje.

Potporu proslavi visoke obljetnice dali su Grad Kraljevica i Primorsko-goranska županija, te Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

U svim prigodama domaćin, Čitaonica, sve je lijepo primila i ugostila, što je dalo posebnu draž toj “masovnoj intimnosti”.

U znak zahvale darivani su originalnim suvenirima – poklonima sa šmričkim motivima koje je za ovu prigodu kreirala i izradila mještanka, Šmričkinja i Olibljanka Elma Burić.

Iskrenu zahvalu na velikoj zauzetosti, nesebičnosti, zalaganju srcem, dušom i pameću zaslužio je tim za proslavu: Milan Bauk, Katarina Crnarić,

Igre

Meri Grubišić, Svjetlana Kraljić, Radmila Toić i Smiljka Ostović, predsjednica Komisije za prosvjetu i kulturu.

Tako smo kroz ovu proslavu 120 godina postojanja Škole i Čitaonice, kroz program “Va srcu Šmrike Škola i Čitaonica” na drugačiji način, baštinski, odradili i obogatili dugogodišnji projekt “Neka se naše staro ne zatare”.

Mjesto je živjelo i radovalo se. Puno smo se družili. Imali smo vremena jedni za druge. Za pamćenje!

Za Dan Grada Kraljevice, 6. prosinca 2014. Čitaonica je dobila Nagradu za stvaralački rad.

Knjižnica Građevinske tehničke škole u povodu sedamdesete obljetnice razvoja srednjeg građevinskog školstva u Rijeci

mr. sc. Maja Cvjetković, prof.

Građevinska tehnička škola Rijeka
maja.cvjetkovic@hotmail.com

Obljetnice i važni datumi trenutci su u kojima se nastojimo prisjetiti i dostojno progovoriti o vezama s prošlosti i projekcijama u budućnosti. Sedamdeseta obljetnica koja se 2015. godine obilježava u Građevinskoj tehničkoj školi u Rijeci, rođendan je koji zaslužuje riječ – dvije o slavljeniku.

Srednja tehnička škola na Sušaku otvorena je 17. studenoga 1945. godine. Uz brodograđevni, strojarski i brodstrojarski odjel, otvoren je i građevni odjel kojeg je 1945./1946. upisao 21 učenik, naznačivši početak razvoja srednjeg građevinskog školstva u Rijeci. Škola se osamostaljuje nakon dvije godine te razvija odjele građevinskog i arhitektonskog usmjerenja. Tada i seli u prostore u ulici Podhumskih žrtava 4, lokaciju na kojoj djeluje do danas. No, naziv škole mijenjao se kroz sedamdesetogodišnju povijest. Inicijalno osnovana Srednja tehnička građevinska škola neko vrijeme se zvala Građevinski tehnikum, zatim Srednja tehnička građevinska škola, Gradi-
teljska i poljoprivredna tehnička škola te Građevinska tehnička škola.

Budući da je u vrijeme pisanja ovoga rada aktualna Državna matura koji polažu i učenici Građevinske tehničke škole, zanimljivo je sjetiti se da je

prva matura u Građevinskoj školi održana davne 1948. godine.

Odmah po otvaranju škole osnovna je i knjižnica. Budući da knjižnicu jedne ustanove smatramo središnjim mjestom na kojem su sakupljene i u kojem se kontinuirano prikupljaju informacije potrebne za obrazovanje učenika i usavršavanje profesora, osvrnut ćemo se, iz nama dostupnih izvora, na djelovanje školske knjižnice koje su oblikovale njezine djelatnice, korisnici i vrijeme i okruženje koje ostavlja neizbrisiv trag.

Prve knjige u fondu školske knjižnice bile su dar profesora i vanjskih suradnika (inženjera), predavača u školi. Knjige su bile smještene u trima ormarima – stručne knjige namijenjene profesorima, udžbenici namijeni učenicima te lektirni naslovi. Škola nije imala knjižničara/ku već su pojedini profesori imali posebna zaduženja tzv. brigu o knjigama.

Godine 1968. dolazi do spajanja tadašnje Građevinske tehničke škole i Građevinske škole učenika u privredi u jednu školu i tada je formirana tzv. centralna, zajednička knjižnica. Iz nama dostupnih izvora čitamo da je prostor knjižnice bio neadekvatan, pretrpan i da je rad iz tog razloga bio otežan. Prikladniji prostor školska knjižnica dobiva osnivanjem Građevinskog školskog centra kad je zaposlen i prvi knjižničar koji je utvrdio politiku građenja fonda. Podatci o stanju fonda su slabi, ali za usporedbu pronašli smo sljedeće – iz inventarne knjige Priručne knjižnice za općeobrazovne predmete Građevinske škole u privredi (siječanj 1965. godine) navode se podatci da je škola posjedovala 227 knjiga stručnog knjižnog fonda i 459 knjiga u učeničkom fondu. Novim prostorom i zaposlenjem knjižničara, dolazi do promjene koja se odrazila na fondu knjiga pa 1979. godine knjižnica broji

8 600 svezaka. Kasnih sedamdesetih dogodile su se promjene u školskom knjižničarstvu te se knjižnice reorganiziraju u BIC – bibliotečno-informacijske centre, odnosno BIS – bibliotečno-informacijske sisteme. Voditeljica tadašnjeg centra bila je Marija Pavešić, prof. koja je pojasnila značenje takve knjižnice u školi kao mjesta u kojem učenik uči putem samostalnih otkrića, koristeći se dostupnim i relevantnim izvorima znanja, što smatramo izuzetno naprednom idejom i niti vodiljom. Osim knjiga navode se i drugi izvori znanja – magnetofoni, televizor, gramofon i ploče koje je knjižnica (BIC) posjedovao. Nadalje, navodi se nužnost da voditeljem centra bude osoba s visokom stručnom spremom i permanentnim usavršavanjem.

U sklopu BIC-a u Građevinskoj školi otvorena je Čitaonica koja postaje i ostaje do danas mjesto u kojem se okupljaju učenici kao i mjesto izložbi, susreta i sl.

Profesorice Pavešić i Kohler bile su voditeljice knjižnice Građevinske tehničke škole u njezinoj recentnijoj prošlosti. Njihov rad, uz redovite knjižničarske obveze nabave, posudbe, otpisa i revizija, obilježile su grupa Knjižničari, brojne tematske i ogledne izložbe o čemu je vođena dokumentacija.

Današnja knjižnica Građevinske tehničke škole u Rijeci prostor i dio knjižnične građe dijeli s Graditeljskom školom za industriju i obrt. Susreće se s izazovima današnjice i nastoji na njih odgovoriti stručno i uslužno te svojim korisnicima osvijestiti važnost i potrebu knjižnice u digitalnom vremenu.

Izvještaji i Ljetopisi Pomorske škole Bakar

Deseti školski ljetopis

Niko Cvjetković, prof. i mag. bibl.

niko.cvj@gmail.com

Školske 2015./2016. godine, Pomorska škola u Bakru objavljuje 10. školski ljetopis po redu. No, tradicija objavljivanja školskih ljetopisa Pomorske škole puno je duža. Ona seže u davnu 1883. godinu kada je objavljen prvi *Program kralj. nautičke škole u Bakru*. Ova se publikacija kasnije preimenovala u *Izvještaj kralj. nautičke škole u Bakru* te je pod tim imenom izlazila do 1914. godine. Od 1915. do 1919. godine *Izvještaj* se zove *Izvještaj kralj. nautičke škole sa školskom lađom "Vila Velebita" u Bakru*. Pretpostavljamo da se zbog racionalizacije troškova, 1933. godine u istoj publikaciji nalaze izvješća triju Državnih pomorsko-trgovačkih akademija i to one u Bakru, Dubrovniku i Kotoru. No, već sljedeće godine bakarska škola ponovno samostalno izdaje svoje izvješće, ovoga puta pod naslovom *Izvještaj drž. pomorsko-trgovačke akademije s brodstrojarskim otdjelom u Bakru*. Izvješća su objavljivana sve do pred sam početak Drugog svjetskog rata, 1940. godine, kada je objavljeno posljednje *Izvješće*.

Nažalost, nakon završetka Drugog svjetskog rata, nije nastavljena praksa pisanja i objavljivanja *Izvještaja*. Takvo stanje održalo se sve do 2007. godine, kada je ponovno došlo do obnove tradicije izdavanja *Izvještaja*, ali pod novim nazivom *Ljetopis Pomorske škole Bakar*, došlo je 2007. godine.

Iako je Ljetopis trebao nastaviti, i nastavlja, tradiciju Izvještaja, formalno i sadržajno, ove se dvije publikacije znatno razlikuju. Izvještaj i Ljetopis, svaka na svoj način, tipične su publikacije svoga vremena, a dijeli ih razmak objavljivanja od sedamdesetak godina. Sadržajne razlike vide se već na “prvo čitanje”, a one fizičke već na “prvi pogled”.

Fizički izgled svih Izvještaja je, manje-više sličan. Knjižice su dimenzija 23 cm x 15 cm, mekog uveza, tiskane u crno-bijeloj tehnici, a broj stranica varira od 35¹ do 139².

Što se sadržaja tiče, prvi su Izvještaji, gledani s današnje perspektive, pravi dragulji. Osim dijela nazvanog *Ljetopis zavoda*, u kojem se opisuju aktivnosti škole u određenoj godini, u Izvještaju je moguće pronaći podatke o nastavnim predmetima koji su se predavali, popisima nastavnika, ekskurzijama, putovanjima školskim brodom, raznim statistikama učenika, stanju knjižnog fonda te mnogo korisnih i uistinu jedinstvenih podataka.

Osim tih podataka u Izvještaju su objavljivali svoje stručne radove i mnogi nastavnici Škole, od kojih su neki bili znanstvenici svjetskoga glasa, a tu ponajprije mislimo na Andriju Mohorovičića, Narcisa Damina i Aleksandra Lochmera, ali i drugi, svi odreda znalci u svojim predmetima.

Kao što smo već napomenuli, do obnavljanja tradicije objavljivanja Izvještaja, ovaj put pod nazivom *Ljetopis Pomorske škole Bakar*, došlo je 2007. godine. Prva urednica Ljetopisa profesorica je Nataša Ulčakar, koja

¹ Izvještaj privremene male realne gimnazije u Bakru za školsku godinu 1919.-1920. Tisak kr. zemaljske tiskare, Zagreb, 1920.

² VIII. Program kralj. Nautičke škole u Bakru koncem školske godine 1889./90. Tiskara “Narodnih novina”, Zagreb, 1890.

ga je uređivala te 2007., ali i sljedeće godine; 3. i 4. broj Ljetopisa uredio je profesor Davor Oštrić, a od 2011. godine pa do danas urednik Ljetopisa je profesor Niko Cvjetković, knjižničar Škole.

Ljetopis Pomorske škole Bakar standardiziranog je B5 formata, mekog uveza, otisnut u koloru, obima od 111³ do 126⁴ stranica te obiluje fotografijama.

Na putu od svog nastajanja pa do današnjeg oblika, u sadržajnom smislu, Ljetopis je prošao nekoliko razvojnih faza i svaki od urednika ugradio mu je dio svoje osobnosti. Sadržajno gledano, prvi dio Ljetopisa, po uzoru na stare Izvještaje, rezerviran je za stručne radove nastavnika Škole ili za članke kojima se obilježavaju neke važnije obljetnice Škole. S vremenom, u Ljetopisu su ustaljene rubrike u kojima se, za buduće naraštaje, pohranjuju vrijedni podatci iz školske svakodnevnice. Takve rubrike su: *Naši projekti*, *Pregled školskih aktivnosti*, *Škola danas*, *Naši uspjesi*, *Učenički dom "Tomislav Hero"*, *Fotografije i popisi učenika* te *Popis djelatnika*.

Bez obzira zvali se školski ljetopisi, godišnjaci ili izvješća, to su publikacije koje imaju očitu dvojaku važnost i vrijednost: sinkronijsku i dijakronijsku.

Sinkronijsku vrijednost *Ljetopis Pomorske škole* potvrđuje svake godine. U proces stvaranja Ljetopisa sudjeluju mnogi nastavnici, ali i učenici Škole koji su, i na taj način, involvirani u život Škole. Podatci prikupljeni za pi-

³ Ljetopis Pomorske škole Bakar. Pomorska škola Bakar, Bakar, 2012.

⁴ Ljetopis Pomorske škole Bakar. Pomorska škola Bakar, Bakar, 2007.

sanje Ljetopisa, od velike su pomoći u postupku samovrednovanja Škole te pomažu u dokazivanju navedenih zbivanja sustavom triangulacije.

Dodatnu, a po mišljenju autora ovog teksta i najveću vrijednost, ljetopisi dobivaju s vremenskim odmakom, a ta vrijednost raste proporcionalno s količinom odmaka od datuma izdavanja. Naime, ove publikacije su riznice podataka za sve istraživače povijesti institucije koja ih izdaje jer sadrže podatke koje je teško pronaći u drugim publikacijama kao što su dnevne novine ili razni zbornici.

O dijakronijskoj vrijednosti tih publikacija može se svjedočiti tijekom prikupljanja materijala i informacija za pisanje školske monografije bilo koje škole. Autor ovog teksta i sam se uvjerio u to kod prikupljanja podataka za pisanje monografije *Školski brodovi Pomorske škole Bakar*. Naime, tada se uvidjelo koliko je, suprotno prethodnim razmišljanjima i očekivanjima, bilo lakše doći do podataka koji obuhvaćaju period od 1883., otkad smo imali prvi Izvještaj pa do 1940. godine kad se prestalo s objavljivanjem, a u usporedbi s podacima od 1940. pa sve do 2007. godine (kada je objavljen prvi obnovljeni Ljetopis, op. a.). Sve to, većinom, zahvaljujući Izvještajima koji su pohranjeni u školskoj knjižnici.

Možemo zaključiti da su školski ljetopisi, godišnjaci ili izvješća, u suštini publikacije čiji se sadržaj međusobno može donekle i razlikovati, ali im je cilj identičan: prikazati život određene škole u nekom vremenskom periodu. Vrijednost ovih publikacija može biti dvojaka i povećava se prolaskom vremena, posebno za istraživače povijesti institucije koja ga objavljuje, kada postaju osnovni, a uglavnom i jedini, izvori informacija.

Jezični pogled na struku: što knjižničarska terminologija govori o knjižničarima i kako korisnici poimaju knjižničare i knjižnicu

Jelena Stipetić Šušak, dipl. knjižničarka

Gradska knjižnica Rijeka
jelena.stipetic-susak@gkri.hr

Sažetak

Jezik struke reflektira svijet oko sebe. Jezik knjižničarstva kao struke je izvan disciplinaran pa već na njegovoj leksičkoj razini možemo prepoznati stav stručne zajednice prema vlastitoj struci, a zatim i stav svih ostalih zajednica koje koriste knjižnicu ili sudjeluju u njezinom radu. Narodna knjižnica je po svom poslanju otvorena svim lokalnim zajednicama pa je u radu prezentirano korištenje neke knjižničarske terminologije u različitim dobnim, staleškim i obrazovnim sociolektima. Zaključeno je da je bolje poznavanje članova knjižnice preduvjet efikasnije suradnje, na svim nivoima.

Ključne riječi: jezik knjižničarstva, jezik struke, sociolekti, leksik, funkcija jezika, izvanjezični kontekst

Summary

LSP (Language for Specific Purposes) reflects the world around us as professionals. Language of librarianship as a language of profession is extradisciplinary. It is possible to recognize attitude of professional community toward its own profession on lexical level as well as attitude of all other communities which use library services or cooperate with local library. According to its mission, public library is open to all local communities. This work will present examples the librarianship terms used in different sociolects according to age, social class and education level of their speakers. In conclusion, the better knowing of library users, the more efficient is collaboration in all levels.

Suvremene teorije jezika proučavaju jezik kao otvoren sustav koji je u neprestanoj korelaciji sa svijetom (svjetovima) oko sebe. Dakle, određene skupine (obrazovne, manjinske, staleške, dobne) koriste sebi svojstven metajezik / kod / varijetet / sociolekt koji odražava sliku njihove percepcije stvarnosti oko sebe. Svaki takav jezični varijetet je “u suodnosu s izvanjezičnim faktorima, sa specifičnim sociokulturnim varijablama svakog korisnika dotične varijante”.¹ Budući da narodne knjižnice surađuju s raz-

¹ Halwachs, D. W. (2001) Sociolingvistika. Uvod u lingvistiku, Zrinjka Glovacki-Bernardi et al. Zagreb: Školska knjiga, str. 200.

ličitim tipovima zajednica, vrlo je interesantno na temelju njihovog varijeteta stvoriti sliku o njihovom poimanju knjižnice, jer se svaka promjena u govornikovo društvenoj okolini reflektira i na njegove komunikacijske navike.

Iako bi jezik struke trebao biti intradisciplinarnan, u današnjoj težnji interdisciplinarnosti jezik struke rijetko ostaje bez utjecaja ostalih društvenih skupina s kojima ulazi u interakciju. Jezik knjižničarstva koristi se izvandisciplinarno, što znači da je česta “komunikacija između stručnjaka na određenom području i nestručnjaka”², dakle knjižničara i svih članova knjižnice.

Jezik reflektira stvarnost oko sebe na svim razinama, a u ovom radu bit će govora o leksičkoj razini.

Primjeri iz prakse

Krenimo primjerice od samoga termina *knjižnica* i *biblioteka*. Anić³ definira *knjižnicu* kao “ustanovu u kojoj se čuvaju i posuđuju knjige, periodične publikacije i dr.”. Mi knjižničari volimo misliti da je *knjižnica* puno više od toga. Govori se o *biblioteci* kao istoznačnici, što potvrđuje i Klaić⁴, koji natuknicu *biblioteka* objašnjava inačicom *knjižnica*. Korisnici starije

² Bukovčan, D. (2009) Od teorije do prakse u jeziku struke. Zagreb: Školska knjiga, str. 13.

³ Anić, V. (2004) Veliki rječnik hrvatskoga jezika, Zagreb: Novi liber.

⁴ Klaić, B. (2001) Rječnik stranih riječi: tuđice i posuđenice. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.

životne dobi uglavnom koriste termin *biblioteka*. Oni se s poštovanjem odnose prema ustanovi u koju su došli. Za razliku od pripadnika mlađe životne dobi, oni nastoje zadržati jednu višu razinu komunikacije s knjižničarom kojega poštuju, uvažavaju. Uglavnom nastoje koristiti standardni jezik (ili mu se barem približiti najviše što mogu). Kod njih je naglašena formalna percepcija ustanove u kojoj je pohranjeno znanje. Za razliku od njih, pripadnici srednje i mlađe životne dobi gotovo uvijek koriste termin *knjižnica*. Oni svojom kako verbalnom tako i neverbalnom komunikacijom pokazuju da je za njih *knjižnica* mjesto čuvanja i posuđivanja knjiga, ali i mjesto boravka, druženja i na kraju njihov prostor, a ne prostor koji pripada knjižničarima. Komunikacija je koncizna, kratka i jasna, bez dodatnih pitanja, a sve u svrhu što bržeg zadovoljenja njihovih potreba. Koriste se razgovornim jezikom, pa čak i nekim svojim *slangom*. U engleskom jeziku koristi se pojam *library* (koji bi odgovarao našem *knjižnica*), a u njemačkom jeziku koristi se *Bibliothek*, jer Nijemci vrlo i u svemu drže do tradicije, ali i *Bücherei*, koji bi odgovarao našem *knjižnica*. Termini se koriste potpuno ravnopravno (*Stadtbibliothek Bremen, Stadtbücherei Frankfurt*). Zanimljivo je i to da oba termina u korijenu imaju riječ *knjiga*, a knjige su samo jedno od vrsta građe kojim se *knjižnica* bavi: tu su još i časopisi, računala, dokumenti u elektroničkom obliku (filmovi, glazba, CD-ROM-ovi itd.), *online* izvori informacija itd. I u engleskom jeziku je ista situacija pa *library* također dolazi od riječi *libre = knjiga*.

Pa ipak, određena zbirka (uglavnom izdavača npr. *biblioteka* Na tragu klasika) i dalje se u hrvatskom jeziku naziva *bibliotekom*.

Drugi primjer je sintagma *narodna knjižnica*. Knjižničari često koriste ovaj pojam, jer je misija jednoga narodnog knjižničara učiniti znanje dostupno svim vrstama korisnika, svim lokalnim zajednicama. Knjižničari će rijetko koristiti drugu sintagmu. Mi smo tu “za narod”. U odnosu prema medijima, političkim strujama, svekolikoj javnosti koristit će se pojam *javne knjižnice*. Ova sintagma više naglašava dostupnost knjižnice, a manje njezinu otvorenost svim lokalnim zajednicama. Sintagma *gradska knjižnica* uvriježena je među korisnicima knjižnice. Naglašava osnivača knjižnice. Svaka narodna knjižnica trebala bi biti u nekakvom centru grada pa pojam označava i lokaciju. Nerijetko se među korisnicima može čuti “Idem u Gradsku!” ili “Upravo sam u Gradskoj” i sugovornik već razumije da se radi o knjižnici i njezinoj zgradi. U engleskom jeziku koristi se javna knjižnica (*public library*), a u njemačkom *gradska* (*Stadtbibliothek*).

Termin *korisnik* kod nas je uvriježen za nekoga tko koristi usluge knjižnice. U srpskom jeziku⁵ koristi se pojam *član*. U našem knjižničnom katalogu i u međusobnoj komunikaciji i knjižničari u nas služe se pojmom *član*, ali kad govorimo o knjižnicama na stručnom, znanstvenom nivou ili u službenim komunikacijama redovito se koristi termin *korisnik*. *Korisnik* je po Aniću⁶ “onaj koji što koristi, upotrebljava (spravu, stroj, bankovni kredit); koji se čime koristi (nekom mogućnošću, stručnom uslugom itd.)”,

⁵ Kovačević, Lj., Injac, V., Begenišić, D.. (2004) Bibliotekarski terminološki rečnik: englesko – srpski: srpsko – engleski. Beograd: Narodna biblioteka Srbije.

⁶ Nav. dj. pod br. 4, str. 617.

dok je *član*⁷ “pripadnik neke skupine”. U narodnim knjižnicama *korisnici* nisu samo pasivni korisnici usluga; oni surađuju s knjižnicom, volontiraju, uključuju se u njezin rad. Knjižnica surađuje sa svojim lokalnim zajednicama i na temelju toga donosi nabavnu, programsku i ostale politike djelovanja. Stoga se termin *član* čini kao bolje rješenje, jer se radi o punopravnim sudionicima u procesu. Kad se govori o uslugama koje knjižnica pruža, ispravno je rabiti izraz *korisnik* (engl. *user*, njem. *Nutzer*), a kad govorimo o različitim lokalnim zajednicama, o slici knjižnice u društvu adekvatnim se čini izraz *član* (engl. *member*, njem. *Mitglied*). Izrazi *članarina*, *članska iskaznica* redovito su i jednoznačno u uporabi.

Čitateljski klub označava “krug ljudi udružen radi zadovoljavanja zajedničkog (političkog, sportskog i sl.) interesa”⁸ – u ovom slučaju ljubavi prema knjizi, čitanju, raspravljanju o pročitanoj. U hrvatskom jeziku se u središtu zbivanja nalaze čitatelji, naglasak je na osobama koje u procesu sudjeluju. U engleskom jeziku u središtu zbivanja nalazi se knjiga (*book club*), a njemački si je dao dovoljno prostora da naglasi važnost i knjige, a i zajednice koja oko knjige djeluje – *Buchgemeinschaft*.

Za člansku *iskaznicu* (člansku, a ne korisničku!) se često rabi samo izraz *iskaznica*. Izraz je prevedenica iz njemačkoga *Ausweis*. Konotacije na njemačku riječ su još uvijek vezane uz Drugi svjetski rat i legitimiranje ljudi po ulici. *Iskaznica* u hrvatskom jeziku također je riječ s vrlo formalnim konotacijama pa mlađi korisnici knjižničnih usluga ne koriste izraz, jer je

⁷ Isto, str. 171.

⁸ Isto, str. 58o.

prehladan i preformalan za ono što za njih knjižnica predstavlja: njihov treći prostor. Oni uglavnom koriste termin *kartica* (engl. *card*). Korisnici starije životne dobi koriste termin *legitimacija*. Oni s respektom kroče u ustanovu koja je jedan od hramova znanja i smatraju svojom dužnošću službeno predstavljanje svojega identiteta – legitimaciju. Po Aniću⁹ legitimirati znači “(za)tražiti od koga dokazivanje identiteta na osnovu osobne iskaznice”. *Legitimacija* u sebi sadrži konotacije hladnoće, distance, formalnosti. Gotovo kao *iskaznica*, u današnje vrijeme.

Što se tiče suvremenih prevedenica s engleskoga jezika, kao i u ostalim strukama i životu uopće, ni knjižničarstvo tu nije iznimka pa korisnici koriste uglavnom izraze *printanje*, *fotokopiranje*. Obrazovaniji korisnici često upravo uporabom izraza *tiskanje*, *preslika* žele uspostaviti distinkciju između sebe i “ostalih”. Koriste ih vrlo naglašeno i gotovo nikad nesvjesno. U samom cjeniku knjižnica koristi se *fotokopiranje* (a ne *preslikavanje*). Po Aniću¹⁰ *preslikati* znači “učiniti kopiju slike”, a ne kopiju bilo kakvog dokumenta. Pa ipak, Ministarstvo unutarnjih poslova traži npr. *presliku* radne knjižice¹¹ ili će vas škola za upis djeteta tražiti *presliku* izvoda iz matične knjige rođenih. Što se termina *računalo* tiče, korisnici ga redovito koriste i uvriježio se u službenoj komunikaciji s knjižničarom. U međusobnoj komunikaciji korisnici za računalima ipak će radije koristiti *kompjutor* ili skraćenicu *komp*. Za termin *zakasnina* (prijelaz roka posudbe) korisnici

⁹ Isto, str. 676.

¹⁰ Isto, str. 1172.

¹¹ Dostupno na: www.mup.hr/39.aspx (citirano 2015-04-20).

vrlo često rabe izraz *kazna*. Ovdje je riječ o korisnicima svih životnih dobi. Stariji opet problematici zakašnjenja prilaze sa strahopoštovanjem, a mlađi korisnici još se nalaze u formalnom obrazovanju i pod roditeljskim okriljem pa im pojam kažnjavanja nije stran. Korisnici srednje životne dobi koriste izraz *globa* koji označava “1. sudsku ili upravnu novčanu kaznu 2. svotu koja se plaća za učinjeni prekršaj”.¹² U razdoblju za vrijeme bivše Jugoslavije koristio se termin *globa* pa su korisnici srednje životne dobi s tim terminom dobro upoznati. Često kažu da su “u prekršaju”, što je opet dio formalne, stroge, “režimske” terminologije.

U engleskom jeziku koristi se izraz *overdue* (prošao rok) pa bi naša *zakašnina* bila značenjska posuđenica toga izraza (preko (roka) posudbe). U njemačkom jeziku se koristi termin *Gebühr* (taksa, pristojba), što opet potvrđuje njemačku formalniju tradiciju, koja postoji i danas, u suvremenim poimanjima knjižnica.

Zanimljiv je i termin *opomena*, koji je u srpskom jeziku primjerice ostao nepromijenjen. Dakle, nakon prekoračenja roka posudbe, korisnicima usluga šalju se pisane obavijesti o dugovanju. U hrvatskom jeziku koristi se termin *obavijesti*, koji nije “obojen” opominjanjem, kuđenjem, preodgojem. Po Aniću¹³ opomena je “najblaži ili jedan od blažih oblika kazne (ili mjere kazne) kad se ne izvršavaju obveze”. Budući da dugovanje prema knjižnici ne tretiramo kao kaznu, tako je i ovaj pojam neprimjeren. Uostalom, danas ljudi žive u vrlo teškim financijskim i egzistencijalnim uvjetima

¹² Nav. dj. pod br. 2, str. 356.

¹³ Nav. dj. pod br. 2, str. 946

da su nerijetke opomene zbog neplaćenih računa koje pristižu na kućne adrese. Knjižnica ne želi biti dio tih konteksta. Nijemci ne šalju pisane obavijesti (samo e-mailom o prekoračenju roka posudbe – *Überschreitung der Leihfrist*).

Proučavajući određen jezik struke, u ovom slučaju jezik knjižničarstva, možemo zaključiti da je i on, kao i svaki jezični sloj, podložan promjenama. Odražava percepciju struke u javnosti pa se tako izraz *bibliotekarstvo* zamijenio izrazom *knjižničarstvo*, jer se promijenila koncepcija i poimanje knjižnica. Knjižnice više nisu ustanove u koje korisnici kroče sa strahopoštovanjem, već mjesto učenja, dolaženja do informacija, mjesto dolaženja do znanja, mjesto kvalitetnog provođenja slobodnoga vremena, mjesto druženja itd. Jedan uobičajeniji, svagdašnji izraz je stoga primjereniji.

Kada govorimo o članovima knjižnice, vrlo je važno osvijestiti da je svaki sociolekt koji oni unesu u jednu narodnu knjižnicu odraz njihova obrazovanja, imovinskog stanja, dobi. Za knjižničara je vrlo važno da unaprijed može detektirati ponešto o osobi koju ima pred sobom: to mu može pomoći u odabiru kvalitetne knjige baš za tog dotičnog člana, u odlučivanju o količini informacija koje će ponuditi članu, uopće u ophođenju i eventualnom izbjegavanju bilo kakvih šumova u komunikaciji.

Osim što nam varijetet nekog člana knjižnice odaje ponešto o njemu samom, on reflektira i sliku koju je član stvorio o knjižnici: percipira li je kao još jednu u nizu ustanova koja “trenira strogoću”, misli li o njoj kao o ugodnom mjestu boravka itd. Znanje o tome kako članovi poimaju knjižnicu od velike je koristi knjižničarima koji eventualnu krivu sliku o svome

poslanju, o knjižnici i o sebi samima mogu pokušati ispraviti. Sve veći utjecaj engleskoga vidljiv je i u jeziku knjižničarstva, a jezik opet reflektira anglosaksonski (mrežni) utjecaj na sve sfere života.

Budući da jezik reflektira svijet oko sebe, svoj svijet možemo jezikom učiniti primjetnijim, važnijim, zanimljivijim, upravo uz pomoć jezika možemo doći do nekih evaluacija koje bi podigle kvalitetu. Narodne knjižnice su otvorene ljudima bez obzira na dob, spol, obrazovanje, vjersku i nacionalnu pripadnost itd. Nema boljeg uzorka za istraživanje javnoga mišljenja o knjižnicama i knjižničarstvu.

Međunarodni projekti

Facebook knjižničarka u ILN – International Librarian Network svijetu

Alida Devčić Crnić, prof. i dipl. knjižničarka

OŠ Podmurvice, Rijeka
Voditeljica ŽSV-a knjižničara Primorsko-goranske županije
alidadevi@gmail.com

Nakon nekoliko međunarodnih projekata u kojima je sudjelovala naša škola: Comenius – razmjene učitelja i učenika i IPA – razvoj ljudskih potencijala – dopunsko učenje hrvatskoga jezika za učenike strance, nova školska godina 2014./2015. učinila mi se nekako premirna i bez prevelikih uzbuđenja.

Dok smo se prijavljivali za te projekte, iskusniji kolege na potpisivanju Ugovora rekli su nam da međunarodna suradnja razvija ovisnost o putovanjima, upoznavanju novih ljudi, škola, kultura, jezika i običaja.

Iako o Facebooku ljudi mojih godina baš i nemaju predobro mišljenje, pogotovo kad ga karakteriziramo kao potpuno otuđenje, ima on i dobrih strana. Korisnik sam te društvene mreže nešto više od tri godine i rado pročitam dobre članke na portalima, zabavim se zdravim receptima i učlanim u pokoju zanimljivu grupu. U isto vrijeme i zastrašujuće je i zadivljujuće s kim se sve možeš dopisivati na drugom kraju svijeta, raspravljati o temama roditeljstva, pogledati kritike popularnih knjiga, novih strategija učenja i tko zna što sve ne.

Za one avanturističkog duha postoje i grupe: Knjižničari bicikliraju te Knjižničari bez granica.

Grupa koja me je zaintrigirala i u koju sam se učlanila jest: ILN – International Librarians Network. Virtualno je to mjesto na kojem se okupljaju knjižničari iz cijelog svijeta. Gledajući njihove stranice shvatila sam da knjižničari ne mogu izumrijeti bez borbe. Iako je informacija dostupna svakome preko Interneta samo vam knjižničar može dati pravu informaciju i mjesto na kojem ćete tu informaciju naći. Knjižnica budućnosti nisu samo police pune knjiga nego i izazov svim korisnicima da se okupe na jednom mjestu, istražuju i s novim znanjima mijenjaju svoje živote. Samo u Europi ima 65 000 knjižnica koje dočekuju više od 100 milijuna građana svake godine. Zamislite koliko ih samo ima u cijelom svijetu, a upravo ILN spaja knjižničare iz cijelog svijeta te ih potiče na međusobno druženje i upoznavanje.

“ILN suradničko-mentorski program je program usmjeren na pomoć knjižničarima u razvoju međunarodne profesionalne mreže. Program je do sada povezao više od 2000 knjižničara iz više od 100 zemalja diljem svijeta. Sudjelovanje u ILN-u pridonosi širenju profesionalnih vidika, Vašem radu pruža međunarodnu perspektivu, doprinosi razvoju novih ideja te jača Vaše stručno samopouzdanje. Program je otvoren za sve zaposlene u knjižnicama ili u području informacijskih znanosti diljem svijeta, ali i za studente knjižničarstva i netom diplomirane. Program je potpuno besplatan, a jedini su uvjeti sudjelovanja postojeća internetska veza, tečno znanje engleskog jezika, sat Vašeg vremena tjedno te želja za razvojem profesionalne suradnje i razmjenom znanja među kolegama iz područja.”

<http://www.hkdrustvo.hr/>

Dvapat godišnje otvara se novi krug prijava za International Librarians Network (ILN). Nakon završenog kruga koji traje otprilike jedno polugodište, dobijete i personaliziranu potvrdu koju možete priložiti u svoj profesionalni dosje.

Na Youtubeu možete pogledati kratki promidžbeni [film](#).

U prvom krugu prijave u siječnju 2015. godine za dopisivanje mi je dodijeljena kolegica Beata Leszczorz iz Osnovne škole Katowice u Poljskoj. Obje imamo više od petnaest godina staža u školskoj knjižnici.

Beata radi s učenicima od 6 do 13 godina, njena je knjižnica malo, ali ugodno mjesto koje se sastoji od dvije prostorije: jedna je za čitanje, a druga za posuđivanje knjiga. Počinje raditi oko 8,00 sati, a završava u 14,00 sati. Radi 32 sata na tjedan. U Poljskoj svaki učitelj ima dva sata tjedno za rad s djecom u nekoj od slobodnih aktivnosti, a Beata je izabrala Knjižničarski Scrabble klub. Prošla je sva četiri stupnja profesionalne karijere, tj. napredovala je do najviše razine.

U Poljskoj postoje različite knjižnice: školske, gradske, fakultetske, lokalne, znanstvene, povijesne i nacionalne. Svaka škola ima knjižnicu pa čak i vrtići. Beata često mijenja učitelje na bolovanju (zvuči poznato?) pa to često koristi za čitanje knjiga učenicima. Organizira i Natjecanje u čitanju i Dan čitanja za djecu – kada odrasli čitaju djeci, a poziva i poznate glumce.

S Beatom sam raspravljala o raznim temama: o igrama u knjižnici, financijskoj situaciji za obnavljanje knjižničkog fonda – složile smo se da bi se na tom polju trebalo nešto napraviti u našim zemljama jer nema konstantnog mjesečnog ili godišnjeg iznosa za nabavku novih knjiga, tako da ovisimo o dobroj volji naših računovođa ili lokalne samouprave. Obje pronalazimo različite metode kojima dolazimo do novih knjiga, iako to ne smatramo krivnjom naših ravnatelja jer nam oni pružaju potpunu podršku u svemu što radimo.

Vrlo zanimljiva bila je najava te teme na ILN-u: oni kažu da je rješenje GLAM. Knjižničari vole skraćenice: GLAM je skraćenica za galerije, knjižnice, arhive i muzeje koje su zajedničko kulturno nasljeđe, šire znanje i uče jedni od drugih, a mogu i dijeliti zajedničke projekte. Dakle, u uređenim zemljama knjižnice pa i školske, financiraju se iz istog izvora koji financira i galerije, arhive i muzeje. Zanimljivo rješenje naših problema?

Raspravljale smo i o tome bismo li zbog posla promijenile mjesto boravka, i dok bih ja čak bila spremna otići negdje na godinu ili dvije, Beata o tome više ne razmišlja. Sa svojom je obitelji živjela nekoliko godina u Slovačkoj, ali sada želi što više pomoći svojim roditeljima, a i djeca su joj premala da bi ih selila iz škole koju vole. Predložila mi je da umjesto preseljenja posjetimo naše zemlje i tako se upoznamo i uživo. Inače, ja sam u Poljskoj bila jednom, a ona je na ljetovanju u Hrvatskoj bila triput. Šanse za upoznavanje su sve veće jer je moja Škola dobila novi Erasmus projekt i prva zemlja koju posjećujemo je baš Poljska.

Tema oko koje smo se najviše nasmijale su Knjižničari u pop kulturi. Ponuđeni su nam skečevi, filmovi i spotovi o knjižničarima, a jedan od najboljih koji smo pogledali je spot američkih knjižničarki “Libraries will survive” koji sam prikazala i na Županijskom stručnom vijeću knjižničara Primorsko-goranske županije.

Sažmimo: poljske i hrvatske knjižnice su slične, naše dužnosti, problemi s financiranjem novih knjiga, zapravo sve je isto jer živimo u postkomunističkim zemljama. Moramo brzo učiti i biti snalažljivi.

Završimo ovaj krug našom zajedničkom rečenicom: “Sorry for my complains but only librarians can understand me :)!”

Sada započinjem novi krug dopisivanja s Jaime Moore koja radi u Američkoj školi u Braziliji u Brazilu. Školska je knjižničarka i također ima više

od 15 godina staža. Već je drugu godinu u Brazilu, a prije toga je radila u Washingtonu, u srednjoškolskoj knjižnici. Veselim se novom prijateljstvu!

I kao što kaže Alyson Dalby, ravnateljica ILN: “Thank you again for being a part of the ILN and we hope to see you in a future round.”

Dakle, knjižničari iz cijelog svijeta vas čekaju, pridružite se!

Književni projekt “LINE - Literatura za interkulturalnu edukaciju”

Sandra Vidović, školska knjižničarka

Prva riječka hrvatska gimnazija

U projektu “LINE - Literatura za interkulturalnu edukaciju” sudjelovali su srednjoškolci i profesori iz šest gradova regije: Rijeke, Zagreba, Sarajeva, Stoca, Beograda i Užica, a partnerska škola u Rijeci bila je Prva hrvatska riječka gimnazija, u kojoj se po riječima ravnateljice Jane Sclaunich prate moderni tokovi obrazovanja te je razvijena svijest o nužnosti projektne nastave i prednostima međunarodne suradnje. Voditeljica projekta za Gimnaziju bila je Sandra Vidović profesorica hrvatskog jezika i književnosti i školska knjižničarka.

Književni susreti
Preko rijeka

Petak, 11.9.2015.
9:30 - 13:00
Učenici predstavljaju autore — Šarića kuća
18:00 - 19:30 **Književna radionica**
Rada Lazić, Dragana Mladenović, Almin Kaplan — Makova hiža
21:00 **Večer poezije** — Makova hiža

Subota, 12.9.2015.
9:30 - 11:00 **Književna radionica**
Nebojša Lujanović, Tanja Mravak, Selvedin Avdić — Makova hiža
11:30 - 13:00 **Predavanje gosta književnih susreta**
Dejan Ilić — Šarića kuća
18:00 - 19:30 **Predavanje o Maku Dizdaru**
Gorčin Dizdar, Nenad Veličković — Šarića kuća
21:00 **Večer proze** — Makova hiža

Prva riječka hrvatska gimnazija • Privatna klasična gimnazija Zagreb
Opća gimnazija Katoličkog školskog centra Sarajevo
Srednja škola Stolac • Gimnazija Kreativno pero Beograd
Baletska škola Lujo Davičo Beograd • Gimnazija Užice

Mak Dizdar | Fondacija Mak Dizdar | **CEKAP** | U J I C K
Centar za kreativno proze | А К Љ
И Ж О В Н | **dijalog**
B L I K A | za budućnost

Sarajevo

učestvovati predstavnici svih književnih klubova. Po svom obliku i metodologiji rada projekt LINE je osmišljen prema iskustvima “Užičke književne republike”, koji od 2006. godine uspješno organizira festival “Na pola puta” u Užicama u Srbiji.

Upoznavanje voditelja s projektom održalo se u Sarajevu od 8. do 10. svibnja 2015. godine gdje je dogovoren vremenski okvir projekta, odabrani su i predstavljeni autori za čitanje od strane nacionalnih koordinatora te dogovorena dinamika tijeka projekta.

Nositelj projekta je Fondacija Mak Dizdar iz Sarajeva s partnerima: CeKaPe – Centar za kreativno pisanje (Zagreb) i Užička književna republika (Beograd), a vrijednost projekta prepoznao je i financijski podržao UNICEF. Projekt je bio zamišljen kroz osnivanje i rad šest književnih klubova za učenike srednjih škola u tri države te održavanje književnih susreta u Stocu na kojima će

S obzirom na kratak rok održavanja četiri sastanka književnog kluba djelovanje je moralo odmah započeti.

Po povratku u školu formiran je čitateljski klub od tridesetak učenica i učenika Gimnazije i održan prvi sastanak na kojem su se učenici međusobno upoznali te su upoznati s projektom, sudionicima programa i sa svim pojedinostima koje se od njih očekuju u nastavku. Saznali su i osnovne informacije o Fondaciji Mak Dizdar te su se podsjetili pjesnika s kojim su se upoznali u 1. razredu na satovima hrvatskog jezika.

Nakon toga saznali su ponešto o Tanji Mravak, autorici zbirke priča pod nazivom "Moramo razgovarati" koja im je bila dodijeljena za čitanje. Kao poticaj za čitanje na prvom sastanku profesorica im je pročitala autoričinu priču koja nije sastavni dio zbirke, ali zato ostavlja snažan dojam na čitatelja. Potom su poslušali intervju s autoricom s Interneta u kojem su mogli nešto više saznati o samoj zbirci priča. Zbog lakše komunikacije dogovorili su otvaranje grupe na Facebooku putem koje će se informacije lakše i brže prenositi što se je u tjednima koji su uslijedili pokazalo neophodnim.

Drugi sastanak Čitateljskog kluba održan je dva tjedna kasnije nakon pročitane knjige. Uslijedio je razgovor o pročitanoj, s posebnim osvrtom na probleme koji se otvaraju u pričama Tanje Mravak. Razgovor je protekao u veoma ugodnoj atmosferi. Učenici su iznosili svoja mišljenja, diskutirali međusobno o tome i donosili rješenja problema opisanih u pričama. Također su progovorili i o tome što ih je zasmatalo u načinu pisanja te su se na kraju složili da je tematika o kojoj piše autorica sveprisutna u našim

životima te da je problem komunikacije imperativni problemi današnjeg društva te da bi svi zajedno morali više razgovarati.

Nakon analize zbirke dogovoreni su detalji oko organizacije susreta s autoricom, određeni su moderatori susreta te dogovoreno tko će dramatizirati dio odabrane priče.

Atmosfera koja je vladala na drugom književnom susretu, bila je dobar predznak da će i susret s autoricom proći u veoma žučnoj i optimističnoj raspravi. Postojala je samo mala trema vezana uz susret jer nisu mogli pretpostaviti kakva je autorica, je li razgovorljiva ili je pak zatvorena kao osoba.

Ali već samim ulaskom Tanje Mravak u školsku knjižnicu svi njihovi strahovi su nestali. Tanja je s osmijehom na licu i veselim tonom glasa oborila s nogu i one najsumnjičavije. Druženje s gošćom proteklo je u vedroj i dinamičnoj atmosferi. Razgovor je tekao spontano, pitanja su se nadovezivala jedno na drugo, a autorica je svojim odgovorima poticala nova i nova pitanja. Osim o zbirci dotakli su se i autoričinog privatnog života, pitali su je o njenom srednjoškolskom dobu, o lektiri i o mnogo čemu drugom. Zbirka Tanje Mravak probudila je kod učenika veliki interes zbog tema kojima se bavi tako da su i njihova pitanja bila veoma širokog raspona, od utjecaja stvarnog života na teme u knjizi, preko načina pisanja i izražavanja pa do osnovnog problema koji povezuje sve priče, a to je nedostatak komunikacije kao gorućeg problema današnjeg društva.

*Tanja Mravak u
Prvoj riječkoj hrvatskoj gimnaziji*

Druženje uz knjigu i s knjigom trajalo je puna dva sata. Učenici su pripremili i skeč s ulomkom iz jedne priče, a na samom kraju uslijedio je autoričin poklon učenicima. Tanja Mravak suvereno je ispričala priču o teori-

ji zavjere kojom je pobijedila na splitskom festivalu pričanja priča Pričigini. Desetak minuta pričanja bez stanke, iz glave ostavilo je učenike bez teksta. Buran pljesak nagradio je autoricu za njen trud, za dolazak i dvosatno druženje.

Tjedan dana nakon susreta s autoricom uslijedio je četvrti sastanak Čitateljskog kluba na kojem su analizirali druženje s Tanjom Mravak, pričali o iskustvima sa susreta i o dojmovima koje su stekli o našoj gošći. Nakon toga uslijedio je onaj manje lijepi dio priče u kojem su učenici među sobom morali odabrati šestoricu koja će ih predstavljati na susretima u Stocu u rujnu. Većina se složila da bez obzira na to da su svi aktivno sudjelovali na susretu s autoricom da je ipak šestorica odabranih bila nijansu aktivnija i komunikativnija od ostalih, a oni su Gea Anić, Emanuel Muratović, Dino Alić, Erika Radović, Ivana Rubeša i Robert Zuljani.

Njihov je zadatak bio da tijekom ljetnih praznika osmisle i dogovore način predstavljanja Tanje Mravak ostalim sudionicima susreta u Stocu.

Od 10. do 13. rujna 2015. godine u Stocu su održani prvi književni susreti “Preko rijeka”, u kojima su učestvovali autori Radmila Lazić, Dragana Mladenović (Srbija), Nebojša Lujanović, Tanja Mravak (Hrvatska), Almin Kaplan i Selvedin Avidć (BiH), te učenici srednjih škola: Prva riječka hrvatska gimnazija, Privatna klasična gimnazija Zagreb, Opća gimnazija Katoličkog školskog centra Sarajevo, Srednja škola Stolac, Gimnazija Kreativno pero Beograd, Baletska škola Lujo Davičo Beograd i Gimnazija Užice.

Naziv književnih susreta izveden je iz stihova pjesme “Modra rijeka” Maka Dizdara – “valja nama preko rijeke”, podsjećajući prije svega pripad-

Stolac

nike mlađih generacija na nužnost prevladavanja fizičkih i mentalnih granica koje su stvorile prethodne generacije. Najvažniji cilj ovog projekta je spajanje stolačke omladine, koja je inače, barem institucionalno, strogo podijeljena po nacionalnoj osnovi.

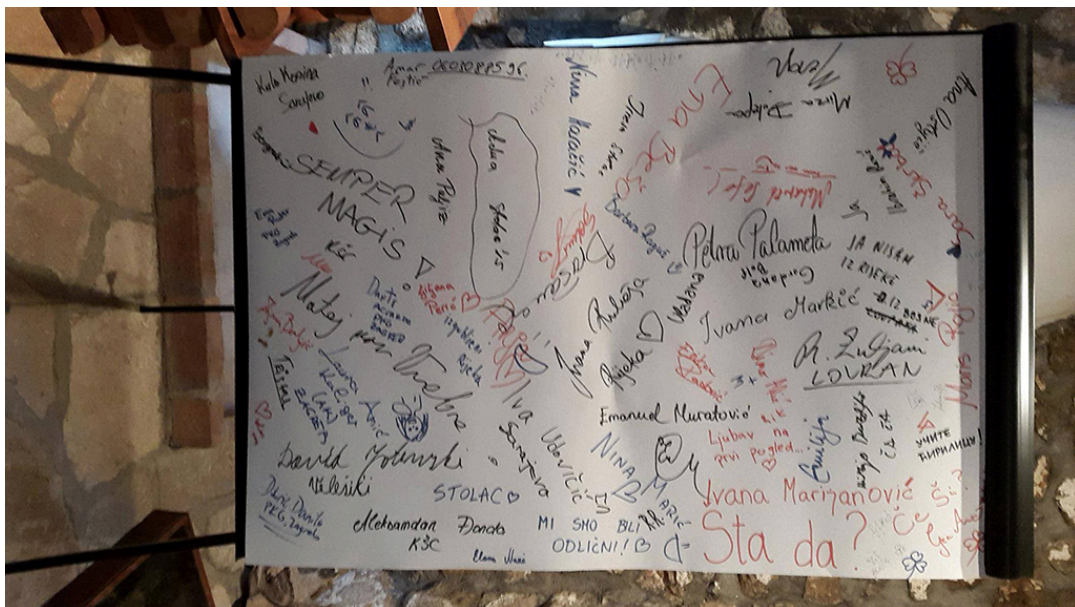
Tijekom susreta, učenici su predstavili “svog” autora vršnjacima iz drugih škola i gradova, učestvovali u nizu književnih radionica te moderirali večernje programe koji su bili otvoreni za javnost. Imali su priliku razgovarati i družiti se i s ostalim regionalnim piscima te odslušati niz sjajnih predavanja o književnosti, poeziji Maka Dizdara i odnosu književnosti, nacije i ideologije. Svi događaji odvijali su se u Šarića kući i Makovoj hiži u Stocu.

Mladi su bili smješteni kod učenika domaćina. Tako su imali priliku upoznati i život stolačke mladeži s jedne druge strane, život u obitelji jednog drugog mentaliteta. Ali kako mladost ruši sve granice i barijere tako su i ovi mladi ljudi uspjeli tijekom četiri dana sagraditi mostove koji će ih spajati još dugo, dugo vremena nakon susreta.

Zahvaljujući društvenim mrežama povezali su se u zajedničku grupu kako bi mogli rješavati zadatke koje su dobili u Stocu i koji će ponovo one najuspješnije odvesti u Sarajevo na završnu svečanost i promociju zbornika radova pod nazivom Preko rijeka. Gotovo mjesec i pol dana trajala su dopisivanja, dogovaranja, pisanja i razgovori kako bi se izvršili dobiveni zadaci.

Od riječke šesterke koja je boravila u Stocu odabrana su dvojica mladića čiji su radovi odabrani za tiskanje u Zborniku. Tako su Emanuel i Robert boravili u Sarajevu od 13.do 15.studenog 2015. gdje je u prelijepom am-

bijentu Ateljea Figure održan završni događaj projekta LINE – literatura za interkulturalnu edukaciju, promocija književnih susreta “Preko rijeka”. Tom je prigodom predstavljena je publikacija “Preko rijeka”, a svim učesnicima susreta dodijeljene su diplome. Publikacija “Preko rijeka” sadrži izbor poezije i proze autora koji su čitani u sklopu projekta, kao i najbolje eseje učenika koji su o njima pisali.

Projekt je veoma uspješno ostvario svoje ciljeve: srednjoškolci su počeli čitati suvremenu književnost, rođena su prijateljstva među autorima, učenicima i profesorima, a i svi su mnogo toga naučili o suvremenim društvenim problemima i načinima na koji se oni mogu prevladati. Bilo bi lijepo kada bi se ovaj projekt nastavio svake godine s novim generacijama učenika. Stoga pred svima stoji izazov prikupljanja sredstava neophodnih za nastavak projekta LINE.

Odiseja ili... ... Alida i Aida u Grčkoj

Alida Devčić Crnić, prof. i dipl. knjižničarka

OŠ Podmurvice, Rijeka
alidadevi@gmail.com

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

Erasmus+

S početkom školske godine saznali smo da je našoj, OŠ Podmurvice, odobren još jedan Erasmus+ projekt: “Environment surrounding us a challenge and responsibility”, “Priroda koja nas okružuje kao izazov i odgovornost” skraćeno “Nature around us” ili “Priroda oko nas”. Trajat će dvije godine od 1. 10. 2015. do 1. 10. 2017. godine. Po završenom projektu sveukupno ćemo dobiti 21. 800,00 eura za tri putovanja na koja idu po dva učitelja u Tursku, Grčku i Češku Republiku i četiri putovanja na koja idu učitelji s djecom u Španjolsku, Hrvatsku, Češku Republiku i Latviju. Glavni koordinator je Ivana Širikova iz Češke Republike, a u našoj školi ekipa ostaje ista kao u prošlom Comeniusu: Alida Devčić Crnić, dipl. knjižničarka, Aida Marković Kranjčec, prof. matematike, Želimir Lalić, prof. biologije i Marin

Bogičević, dipl. pravnik i tajnik škole. Projekt, kao i uvijek, podržava ravnateljica Dubravka Dužević, a na aktivnostima s djecom rade i Tamara Turić, prof. likovne kulture, Biljana Grbić, dipl. učiteljica razredne nastave te Krešimir Špralja, prof. češkog jezika.

Naš prijedlog za logo projekta: Mare Šimić, 13 godina.

Na prvu mobilnost u Grčku krenule smo Aida Marković Kranjčec i ja. I tako je Odiseja započela... Iako mi se sada, u toplini doma, čini da smo proživjele zabavnu avanturu kojoj se možemo nasmijati, na samom putovanju i nije bilo tako. Putovanje avionom krenulo je od Zagreba do Beograda, pa od Beograda do Atene, zatim taksijem do Pireja i trajektom pet sati do sela Naousa na otoku Parosu. Bilo je doista stresno jer se svaka minuta trebala poklopiti kako bi uhvatili različita prijevozna sredstva. Osim

toga, zbog recesije, Grci traže da se sve plaća unaprijed karticama iz Hrvatske, što znači da svako zakašnjenje podrazumijeva i propalu kartu te nove, povećane troškove.

Na brodu lagano smirenje, traženje novih partnera iz Češke, Poljske, Španjolske, Latvije, Turske... Svi učitelji su isti – skromni i malih plaća pa se ne usuđujemo međusobno nazivati jer interneta nema, nego se prepoznajemo po Facebook profilima na kojima smo se ranije sprijateljili.

Uz kavice na palubi predstavljamo se; sve su to, uglavnom, mladi ljudi u tridesetim godinama. Zato moju kolegicu i mene malo iznenađuje pitanje: “Zar vi u vašim godinama još imate motivaciju za sudjelovanje u projektima?” Pa se potihom zapitkujemo kada smo mi to došle u “te” godine?! Ne osjećamo se baš u nekim godinama, sad smo baš u najzrelijim godinama za sve.

I da, u ovom je projektu jaka ženska energija. Na prvoj mobilnosti bio je samo jedan muškarac – Raul iz Madrida u Španjolskoj.

Pročešljavamo aktivnosti koje ćemo morati realizirati tijekom sljedeće dvije godine. U razgovoru ugodnom na velikom brodu – *feriju*, to nisu naši mali trajektići, došli smo do čarobnog otoka Parosa.

Bila je već ponoć, ali mala grupica naših domaćina, grčkih učitelja, veselo nas je dočekala i spremila u autobus koji nas je odveo do luksuznog hotela u prepoznatljivoj bijelo – plavoj nijansi. Iz sobe pogled na bazen, a u daljini more... Jesmo li u raju? Sve izgleda pitomo, maleno, mirno. Zapamtite ovu rečenicu jer se atmosfera mijenja u drugom dijelu putopisa.

Inače, moramo pohvaliti naše domaćine iz Grčke koji su nam pripremili bogat i zanimljiv program. Naousa je malo, slikovito, ribarsko mjesto prepuno prirodnih ljepota, turističkih atrakcija, bogate povijesti i kulture, a

otočani su vrlo topli i prijateljski raspoloženi. Sretni su što su se rodili u tako zdravom i nezagađenom okruženju. Raznobojne barčice, uske uličice i bijele kućice u grčkom stilu, ne smiju biti više od tri kata i s karakterističnim plavim škurama. Naousa je vrlo popularno ljetno odredište.

Školska zgrada je nova, sagrađena po europskim standardima i pod nadležnošću Europske unije. Građena u obliku amfiteatra. Školu pohađa 220 učenika, od 6 do 12 godina, i ima 25 učitelja. Nije samo školska zgrada mlada nego i učitelji, najstariji ima 35 godina. Rečeno nam je da u Grčkoj mladi ljudi započinju raditi na otocima, a zatim se nakon stečenog iskustva vraćaju na kopno. Imaju novčani poticaj države, ali im je to ljeti nedovoljno jer su cijene, zbog velikog broja turista iz cijelog svijeta, enormno visoke.

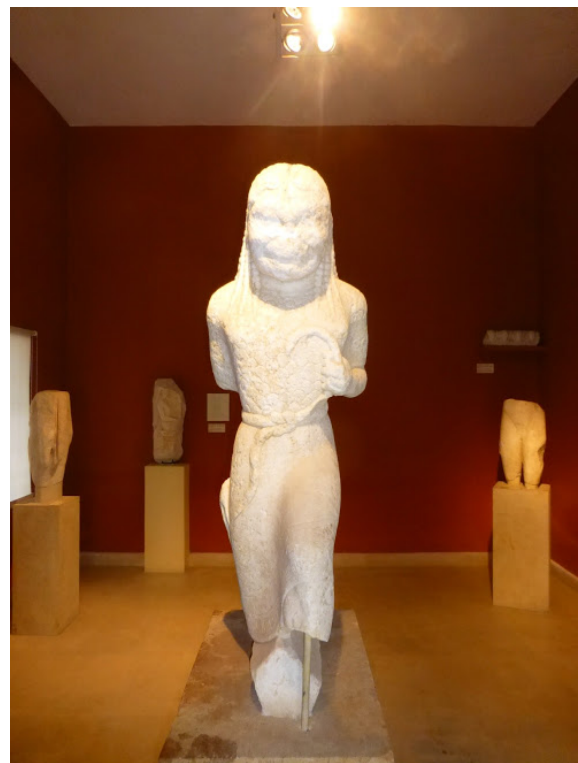
Učenici su vrlo disciplinirani, na dvorištu nema povišenih tonova. Predstavili su nam kako će izgledati njihovo sudjelovanje u paradi 28. 10. na Dan *Ohi* ili "Ne" dan. Taj dan predstavlja sjećanje na odbijanje talijanskog ultimatumu na početku grčkog učešća u Drugom svjetskom ratu.

Dakle, učenici su pod budnim okom svog profesora tjelesne kulture vježbali kako će stupati u paradi nalik vojnoj. Možete li to zamisliti kod nas? I da, njihov nam se odgoj učinio malo

spartanski... Vrlo su dosljedni i u tome da ne žele fotografiranje svojih učenika tako da nećete vidjeti njihova lica.

Posjetili smo i Piso Livadi, još jedno tradicionalno grčko otočko selo koje ima kozmopolitski karakter.

Zanimljiva je i Parikia, glavni grad otoka i luka, glavna poveznica s kopnom, dvaput dnevno. Domaćini su

nas odveli i u Arheološki muzej koji nas je iznenadio svojim imponantnim eksponatima. Mala, ali vrlo vrijedna kolekcija, prava je knjiga povijesti: mramorni kip sirene Gorgo koji je očuvan u cijelosti i potječe iz 6. stoljeća prije Krista, podni mozaici, amfore.

Po otoku su razbacane i simpatične vjetrenjače.

Naravno, kraj boravka na otoku bio bi promašen bez grčke noći i plesanja Sirtakija, a da o ukusnoj, zdravoj, mediteranskoj prehrani s puno ribe, hobotnice, grčke salate i gustog grčkog jogurta, ni ne govorimo.

A onda su se Bogovi naljutili, i kao u grčkoj drami, nebo se zamračilo, a crni oblaci su se zakovitlali. I na otok je došao neki vjetar poput naše buu-uuurrrrrreeee...

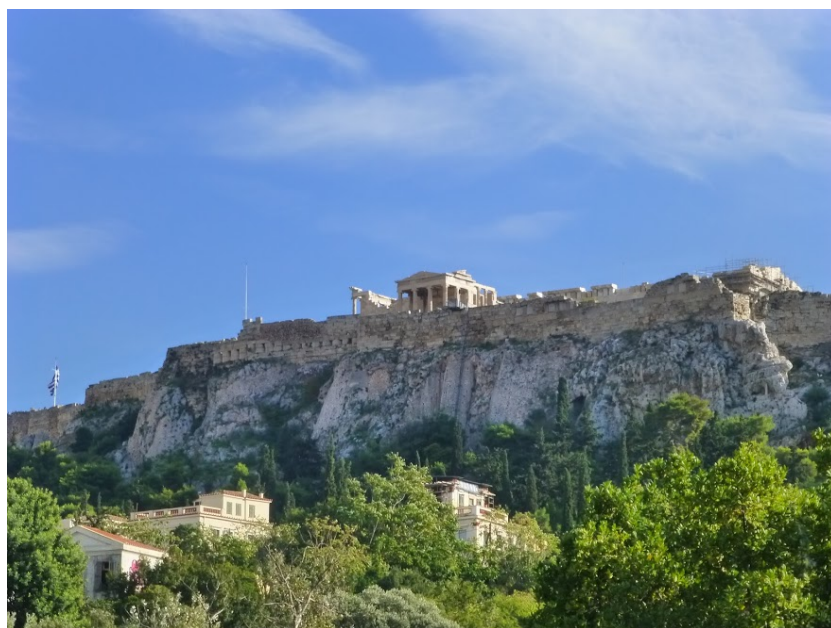
Morali smo ostati dan duže jer trajekti nisu vozili... to je značilo dan duže u hotelu... to je značilo da avionska karta iz Atene za Beograd propada... sve domino kockice našeg puta u nizu lagano su se porušile: hotel u Ateni, avionska karta iz Beograda do Zagreba i autobusna karta od Zagreba do Rijeke.

Nakon početne panike shvatile smo da ne možemo ništa promijeniti pa smo čekale da se Bogovi umilostive. Sljedećeg smo dana, po još uzburkani-
jem moru, krenule natrag i nismo htjele gubiti vrijeme u unutrašnjosti broda. Svih pet sati provele smo na palubi gledajući otoke Naxos, Mykonos, Tinos kao i neke bezimene, opasne, s kojih su Odiseja dozivale sirene... činilo nam se da smo u nekom mitu ili legendi.

Naravno, nismo mogle otići iz Grčke, a da se na povratku ne zaustavimo u Ateni i ne osjetimo dodir grčkih bogova na sjevremennoj Akropoli. I zaista je posebna. Bogovi su znali uživati pa su i nama dali to zrnice mudrost, a grčke su nam muze dale inspiraciju za ovaj putopis, jer Grčka jest kolijevka kulture i Grci su s pravom ponosni.

*Autorica
fotografija
iz Grčke je
Aida Marković
Kranjčec*

Iz knjižnica

Osvrti, prikazi, vijesti

Prikaz doktorske disertacije Korine Udina

Utjecaj samovrednovanja kvalitete rada školskog knjižničara na vrednovanje knjižničarske profesije

Ivana Vladilo, prof. i dipl. knjiž.

Strojarska škola za industrijska i obrtnička zanimanja Rijeka
ivana.vladilo@gmail.com

Školska knjižničarka u OŠ Kostrena, stručna suradnica savjetnica Korina Udina, u listopadu 2015. obranila je doktorsku disertaciju *Utjecaj samovrednovanja kvalitete rada školskog knjižničara na vrednovanje knjižničarske profesije* na Poslijediplomskom interdisciplinarnom sveučilišnom studiju Kulturologije, Informacija i komunikacija u kulturi, Informacijskih znanosti – knjižničarstva na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i stekla znanstveni stupanj doktorice znanosti.

Vrlo zanimljiva i temom nadalje aktualna disertacija na tristotinjak stranica raspravlja, brojnim argumentima iz recentne stručne literature potkrepljuje, akcijskim istraživanjem dokazuje i u konačnici usmjerava mogućoj praktičnoj primjeni nekoliko postavljenih teza, iznimno važnih školskom knjižničarstvu.

U Sažetku, autorica navodi: “Disertacijom će se utvrditi postojanje elemenata samovrednovanja kvalitete u radu školskih knjižničara, raspraviti će se mogućnost primjene procesa samovrednovanja u knjižničarskoj praksi hipotetičkim modelom, primjerenog specifičnostima profesije. Taj

proces će omogućiti struci da putem realistične i metodološki jasno definirane samoanalize vlastitoga rada bolje prepozna svoje razvojne potrebe i prema tome poduzme mjere za unaprjeđivanje vlastite prakse. Cilj kombinira spoznaju i društvenu akciju, istraživanje društvenih, socioloških i kulturalnih interakcija u knjižničarskoj profesiji, uklanjanje pogrešnih uvjerenja kroz pokazatelje kvalitetnog rada i interdisciplinarnog pristupa te pokretanje akcije za preobrazbu postojećih percepcija o profesiji knjižničara u školama. Očekivani znanstveni doprinos teme je teorijski, hipotetički model kao element za unaprjeđenje kvalitete rada i vrednovanja profesije.”

U uvodnom dijelu, autorica vrlo precizno, a brojnim će argumentima kasnije to i potkrijepiti zaključuje: “Ova disertacija prvi put u hrvatskoj znanstvenoj literaturi istražuje kvalitetu u radu profesionalca školskog knjižničara. Do sada su predmet istraživanja bile knjižnice, prostori, a djelatnost školskog knjižničara, kvaliteta rada, nisu bili predmetom znanstvenih istraživanja.”

A kad je već primarno o školskim knjižničarima (ne knjižnicama) riječ, kroz raspravu nas vodi diskutirajući tri naznačena paradoksa o školskom knjižničaru. Tako bih, u II. cjelini, naslovljenoj: *Pregled znanstvene, operative literature i deskripcija predmetnog područja*, kao najzanimljiviji dio izdvojila raspravu 2.1.1. *Školski knjižničar učitelj i/ili knjižničar* u kojoj autorica raspravlja o prvom od tri postavljena paradoksa školskog knjižničarstva: *Je li školski knjižničar knjižničar obrazovan za učitelja ili učitelj obrazovan za knjižničara*. Paradoks je očit, zaključuje autorica, u suprotnosti poslova u praksi, definiranih rješenjima o zaduženjima, stručnom literatu-

rom i planovima i programima rada, u odnosu na definiranje poslova školskog knjižničara zakonskim aktima, primjerice Zakonom o knjižnicama.

Je li školski knjižničar učitelj ili knjižničar ili i jedno i drugo? Na stotinjak stranica, detaljno i sveobuhvatno dokazuju se oba aspekta i kompetencije školskog knjižničara, kako učiteljske/nastavničke, tako i stručno-knjižničarske. *Drugi paradoks* školskog knjižničarstva se dokazuje poglavljima o školovanju knjižničara, njegovim dvostrukim formalnim obrazovanjem bez odgovarajućeg vrednovanja, kroz dvostruku zakonsku regulativu, kroz samoorganiziranje u (formalnom i neformalnom) stručnom usavršavanju i uvijek “korakom ispred školske prakse” temama Proljetnih škola, da bi se komparativnom metodom pokazalo kako se strukovno pozicionira ovo zanimanje u međunarodnom kontekstu (SAD, Nizozemska, Finska, Španjolska) u odnosu na hrvatski kontekst. Školsko knjižničarstvo zbog utjecaja djelatnosti na društvo se u međunarodnom kontekstu uvijek raspravlja na nacionalnoj razini.

Treći paradoks na koji će istraživanjem literature i empirijskim istraživanjem formulirati odgovor nalazi se u poglavlju Operativni dokumenti i literatura o propisanoj pojavnosti školskog knjižničara i opreke u praksi ili “objektivni uvid u važeće dokumente u Hrvatskoj o zadaćama i ulozi školske knjižnice i djelatnosti školskog knjižničara”. Knjižnica je definirana kao “informacijsko, medijsko i komunikacijsko središte” u školi, s osnovnom zadaćom da svim dionicima obrazovne institucije omogućava pristup informacijama. Navedena određenja školske knjižnice uz uočen izostanak vrednovanja i samovrednovanja rada školskog knjižničara, izostanak opisa

poslova u NOK-u, nedefiniranost poslova u Nastavnom planu i programu za srednje škole predstavljaju opreke postojećoj praksi.

Proučavajući relevantnu literaturu, vezano uz postavljene i obrazložene paradokse, autorica, u trenutku dok struka još nije posve definirala knjižničarsku profesiju, dolazi do jednostavnog zaključka razmatrajući pitanja: Što razlikuje školske knjižničare od drugih knjižničara (u gradskim, narodnim, specijalnim i sveučilišnim knjižnicama)? Što razlikuje školske knjižničare od ostalih učitelja, nastavnika u obrazovnom sustavu? Odgovore na postavljena pitanja daje kroz sociološki i kulturološki aspekt djelatnosti školskog knjižničara, kroz obrazloženja mnogih autora što se smatra profesijom, dovodi čitatelja do zaključka kako djelatnost školskog knjižničara (nastavnika i knjižničara) zadovoljava sve kriterije koje određeni rad svrstava u profesiju. Ipak, zaključuje autorica, razrješujući drugi paradoks: *“Ovoj profesiji taj dualitet knjižničara i učitelja nije dosad osigurao kontinuirano vrednovanje”* mada je dokazana kompleksnost i specifična kompetentnost za obavljanje poslova za koje je zadužen školski knjižničar. Ističe potrebu poticanja promjene u definiranju tko je zadužen za osiguranje kvalitete u radu školskog knjižničara određenjem smjera razvoja djelatnosti u postmodernističkom knjižničarskom društvu.

Dolazimo tako do predmeta i problema istraživanja kojim se disertacija bavi: “U pregledu znanstvene i operativne literature utvrđeno je da se školski knjižničari ne uključuju u proces samovrednovanja u hrvatskim školama. Stoga se definirani predmet istraživanja može formulirati pita-

njem: Postoje li elementi samovrednovanja kvalitete rada školskog knjižničara? Može li samovrednovanje kvalitete rada utjecati na vrednovanje knjižničarske profesije u sustavu odgoja i obrazovanja? Postavlja se pitanje može li samovrednovanje kvalitete utjecati na percepciju o profesiji školskog knjižničara u društvu. Pitanje kvalitete u radu školskih knjižničara dovodi do propitivanja profesionalnih kompetencija, materijalnih i financijskih resursa, uvjeta rada, socijalnih kompetencija koje uvjetuju kooperativnost, korelaciju i koordinaciju za interdisciplinarno djelovanje u radnoj sredini i tako dalje. Problem istraživanja je motiviran neistraženošću teme u Hrvatskoj, nedostatkom modela samovrednovanja o radu školskih knjižničara. Postavljenu hipotezu: *Samovrednovanje kvalitete rada školskih knjižničara utječe na vrednovanje profesije knjižničara* dokazivat će izabranom metodologijom miješanih metoda, triangulacijom, analizom provedenih istraživanja 2012. i 2014. koja su trebala: *Utvrđiti kulturološki, sociološki i društveni utjecaj procesa samovrednovanja kvalitete rada na vrednovanje knjižničarske profesije; Utvrđiti postojanje elemenata samovrednovanja kvalitete rada školskih knjižničara: u formalnoj edukaciji školskog knjižničara; u programima razvoja kompetencija; u tehnološko-komunikacijskoj pismenosti; u pedagoškoj koordinaciji, korelaciji i kooperativnosti; u socijalnim kompetencijama; Ispitati specifičnu strategiju stručnog usavršavanja koju razvija knjižničar u stjecanju kompetencija; Ispitati i utvrđiti fizičku dostupnost knjižnice u školi, koji joj se resursi dodjeljuju, standard knjižnica te zastupljenost knjižničara u školskim upravljačkim tijelima; Utvrđiti povezanost, uključenost, integriranost školskog knjižničara i knjižnice u Pro-*

gram rada škole, Kurikulum, u dijelu neposrednog odgojno-obrazovnog rada.

Može se izdvojiti dio istraživanja koji je zanimljiv školskim knjižničarima, a odnosi se na ispitivanje *Uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije u knjižnici za: komunikaciju, programe razvoja digitalnih i informacijskih kompetencija učenika, aktivnosti koje promiču multimedijску pismenost, tehnološko-komunikacijsku pismenost, informatičku pismenost.* Istraženi su stavovi i mišljenja ispitanika o utjecaju socijalnih i građanskih kompetencija na uključenost u strukovne aktivnosti (udruge, radne grupe, projektne timove), odnos i otvorenost prema lokalnoj zajednici, suradnju s narodnim knjižnicama te drugim relevantnim institucijama, samostalne aktivnosti u programima razvoja socijalnih i građanskih kompetencija kao i uključenost u takve programe i projekte (ljudska prava, jednakost, multikulturalnost) te mišljenja o prihvaćanju i potrebi samovrednovanja. *Predikcijom temeljem istraženih varijabli predložena je aplikativnost u sustavu odgoja i obrazovanja hipotetičkog modela samovrednovanja.*

Ovom studijom autorica je pokrenula kreiranje promjena u profesiji školskog knjižničara kroz ishod istraživanja o elementima kvalitete u radu školskog knjižničara i mogućnostima implementacije procesa samovrednovanja kao modela u kulturi vrednovanja za koju se zalaže.

Konačno, rezultati su temeljito i opširno prezentirani uz obilje grafičkih prikaza, tablica i dijagrama, a samo istraživanje temelji se na španjolskom dokumentu "Bibliotecas escolares ¿entre interrogantes? Herramienta de autoevaluación Preguntas e indicadores para mejorar la biblioteca". Ma-

drid: Ministerio de Educación y Fundación Germán Sánchez Ruipérez, modelu samovrednovanja školskih knjižnica, u prijevodu “Školske knjižnice ispitanici: alati za samovrednovanje”. Dokument je prevela Vladilo, I. (2012.) za potrebe zajedničkog rada i postavila ga kao upitnik na Glogster, rad je predstavljen na državnom skupu školskih knjižničara, 25. Proljetnoj školi školskih knjižničara te je autoricu inspirirao u ovom opsežnom znanstvenom istraživanju čiji će vas rezultati i odgovori, sigurna sam, potaknuti na novi pristup vrednovanju svoga (školskoknjižničarskog) rada.

Kuvintá rem žejánski (Pričamo žejanski)

Kristina Staničić, prof. i mag. bibl.

Gimnazija Eugena Kumičića, Opatija
kristinastanicic@gmail.com

Organizacija književne večeri ili susreta s književnikom nije neuobičajena u školskoj knjižnici. Obično se takav događaj upriliči povodom Mjeseca hrvatske knjige ili povodom Međunarodnog dana dječje knjige. Učenici naše škole s književnicima se susreću u Gradskoj knjižnici Opatija s kojima već godinama vrlo lijepo i uspješno surađujemo. Iz GK stigne poziv, nakon čega se dogovorim s kolegicama iz hrvatskoga jezika broj te koje učenike bi bilo najbolje uputiti na susret. Učenici uvijek o tome napišu kratak izvještaj koji svoje mjesto nađe na web stranici škole i/ili u školskom časopisu. I ove su godine bili na nekoliko susreta i događanja u Gradskoj knjižnici, a zatim se dogodio jedan uistinu lijepi, edukativni susret i u prostoru same školske knjižnice.

S obzirom da sam, osim što sam knjižničarka, i profesorica hrvatskog jezika i književnosti, odlučila sam nešto organizirati povodom Dana hrvatskoga jezika (11.-17.03.). Čim sam to i pomislila, samo po sebi nametnulo se moje poznanstvo s predsjednikom Udruge Žejane Robertom Doričićem. Udruga djeluje s ciljem očuvanja žejanskog jezika, a članovi rade na projektu *Očuvanje vlaškog i žejanskog jezika* u sklopu kojeg ih nastoje sveobuhvatno dokumentirati.

Prvi razgovor o realizaciji ove ideje Robert i ja vodili smo u autobusu, u svima poznatoj *triduji*. Svidio mu se moj prijedlog, a kako smo oboje i bivši učenici opatijske gimnazije odmah smo postali svjesni izazova koji smo pred sebe postavili. Nije nas to obeshrabrilo, dapače. Robertu je zapravo bilo drago da će svoja znanja i iskustva iz ovog područja moći prezentirati i prenijeti novom

naraštaju opatijskih gimnazijalaca. Nakon njegovog pristanka, pokucala sam na vrata ureda naše ravnateljice i iznijela joj prijedlog, naglasivši da je Robert pristao i da ću se za sve pobrinuti ja u dogovoru s kolegicama iz hrvatskog jezika. Ravnateljica je pristala i *stvar se zakotrljala*. Nekoliko telefonskih razgovora i email-ova bilo je dovoljno da se sve pripremi. Dokaz je to da kada se ima volje, nađe se i načina i vremena. Moram naglasiti da su Robert i njegova kolegica iz Udruge Adijana Gabriš predavanje i radionicu odradili *pro bono*. Lijepo je znati da još ima takvih ljudi. Nesebično su darovali svoje vrijeme i znanje našim učenicima.

KUVINTÁ REM ŽEJÁNSKI (Pričamo žejanski) naziv je radionice realizirane 11. ožujka u poslijepodnevnom satima u našoj školskoj knjižnici. 25 učenika, ravnateljica, kolegica iz hrvatskoga jezika i moja malenkost slušali smo uistinu zanimljivo predavanje o Žejanama i žejanskom jeziku, popraćeno fotografijama. Nakon tog uvodnog predavanja, Adrijana i Robert vodili su kratak razgovor na žejanskom koji su naši učenici s velikim zanimanjem pratili. Izrazi njihova lica otkrivali su iznenađenje neobičajenom intonacijom i nepoznatim riječima. Uslijedio je kratak jezični zadatak koji su učenici uz malu Adrijaninu pomoć riješili. Imali su priliku i sami se okušati u pričanju na ovom uistinu neobičajnom jeziku koji u Žejanama ima svega pedesetak izvornih govornika, od ukupno 143 stanovnika. Jezik je to koji polako nestaje, a šaćica entuzijasta i zaljubljenika u tradiciju nastoje ga sačuvati. Upravo je to bio razlog zašto sam se odlučila za ovakvu radionicu u našoj školi. Naime, opatijsku gimnaziju polazi veliki broj učenika s liburnijskog područja gdje se još uvijek čuje ča. Međutim, sve ga je manje. Veseli me kada u knjižnicu uđe učenik i *išće libar*, kada bi mu *rabilo posudit* ili me pita *ši morda iman kakovu knjigu o...*

Goranovo proljeće

Gordana Vučinić, dipl. knjiž.

Gradska knjižnica Ivan Goran Kovačić, Vrbovsko
vrbovsko.knjiznica@gmail.com

Književno-pjesnička manifestacija Goranovo proljeće Lukovdol – Vrbovsko ima tradiciju održavanja u našem kraju već više od pola stoljeća. To je naša najstarija i najuglednija pjesnička manifestacija koja je ove godine bilježila svoje 52. izdanje.

Cilj manifestacije je obilježavanje rođenja velikog hrvatskog pjesnika i književnika Ivana Gorana Kovačića. Programi obilježavanja ovogodišnjeg “Goranovog proljeća” bili su se u Zagrebu, Lukovdolu, Rijeci i Pazinu.

Goranov rodni Lukovdol svake godine 21. ožujka, točno u 12 sati, domaćin je susreta istaknutih hrvatskih i europskih pjesnika i umjetnika. Na toj

centralnoj svečanosti, najuspješnijem pjesniku u protekloj godini, stručni žiri dodjeljuje “Goranov vijenac” – rad kipara Vojina Bakića, za pjesnički opus i ukupan prinos hrvatskoj književnosti, čiji je dobitnik, ove godine, **Mario Suško**. Nagrada za najuspješnijeg mladog pjesnika (do 30 godina) objavljivanje je zbirke pjesama što je ove godine dodijeljeno **Goranu Čolakhodžiću** za zbirku “Na kraju taj vrt”. Diplome dobivaju učenici koji su osvojili jedno od prva 3 mjesta u kategoriji pjesnika osnovnih i srednjih škola.

Za njih i njihove mentore organiziraju se, tri dana prije svečanosti otvaranja, radionice kreativnog pisanja koje vode naši poznati

*Goran
Čolakhodžić*

Mario Suško

pjesnici Miroslav Mićanović i Branko Čegec koji je nagradu Goran za mlade pjesnike dobio 1980, a dobitnik je i Goranovog vijenca u 2013. godini.

Zatvaranje ove Manifestacije održava se uz prigodan program, početkom lipnja u Lukovdolu uz sudjelovanje nagrađenih pjesnika ugoštiti smo naše poznate goranske pjesnike i izvođače.

*Svečanost zatvaranja u amfiteatru
u Lukovdolu*

u Gradskoj knjižnici I. G. Kovačića Vrbovsko. Cijela svečanost medijski je popraćena kao značajan kulturni događaj u Republici Hrvatskoj.

Ove godine svojim pjesničkim opusom počastili su nas Branka Arh, Zlatko Pochobradsky, Ana Ruža Pavek, a u glazbenom djelu sudjelovali su MPZ "Gimpl" i Puhački orkestar "DVD Vrbovsko", te dječji vrtić "Bambi" i OŠ I. G. Kovačića Vrbovsko. Tom priredbom zaključili smo obilježavanje manifestacije te se prisjetili i stihova pjesnika Dragutina Tadijanovića, koji je našoj manifestaciji dao ovo lijepo ime, Ivana Gorana Kovačića i Enesa Kiševića. Uz ovaj program još se tijekom Mjeseca hrvatske knjige vežu književni susreti i gostovanja naših književnika

Mađarski knjižničari posjetili Gradsku knjižnicu Rijeka

Jelena Stipetić Šušak, dipl. knjižničarka

Gradska knjižnica Rijeka
jelena.stipetic-susak@gkri.hr

Gradsku knjižnicu Rijeka posjetili su knjižničari iz grada Györa (hrv. Đur i Jura), upravnog središta županije Győr-Moson-Sopron na sjeverozapadu Mađarske, 24. kolovoza 2015. godine. Došli su u organizaciji regionalnoga knjižničarskog društva. U sklopu svoga petodnevnog boravka na Kvarneru uključili su i posjet našoj Knjižnici. Kroz Središnje odjele provela ih je Jelena Stipetić Šušak. Posjetili su Središnji odjel na obje lokacije, Dječji odjel Stribor i Narodnu čitaonicu. Ukupno je bilo trideset dvoje knjižničara, od kojih dvije kolegice, iz tamošnje sveučilišne knjižnice, a ostalih trideset kolega iz narodnih knjižnica. Iako školski knjižničari čine

brojčano većinu članova njihovog regionalnoga društva, bili su spriječeni u dolasku jer u Mađarskoj škola počinje 1. rujna pa su bili uvelike u pripremanju za novu školsku godinu.

Kolege su bili impresionirani arhitekturom zgrada u kojima se knjižnica nalazi, *online* dostupnim knjižničnim katalogom jer je lako pretraživ te količinom i vrstom redovnih programa Knjižnice. Posjet je trajao otprilike dva sata, a završen je u Narodnoj čitaonici, gdje su se mogli okrijepiti sokovima, kavom i kolačićima. Darovali su nam monografiju Györa i pozvali nas u uzvratni posjet.

Za radoznale, nekoliko izvora o gradu i knjižnicama:

- <http://turizmus.gyor.hu/lang/en/>
- <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=23949>
- <http://www.gyorikonyvtar.hu/>
- http://lib.sze.hu/en_GB/life-in-gyor

Projekt “3D printer i taktilne slikovnice”

Anja Lebarić, mag. kult i mag. bibl.

Strojarsko brodograđevna škola za
industrijska i obrtnička zanimanja Rijeka
anja.lebaric@gmail.com

Ovogodišnji Međunarodni dan bijelog štapa posvećen slijepim i slabovidnim osobama, Strojarsko brodograđevna škola za industrijska i obrtnička zanimanja Rijeka, obilježila je 15. listopada 2015. radionicom taktilnih slikovnica s elementima ispisanim 3D printerom. Ovim projektom smo, osim Međunarodnog dana bijelog štapa, 15.11. obilježili i Mjesec knjige (15.10.–15.11.) koji započinje istim danom i tijekom kojeg smo izrađivali slikovnice. To je bio jedan od dva projekta u ovogodišnjem Mjesecu knjige. Drugi projekt bio je “Upoznajmo industrijsku baštinu Rijeke”, a sastojao se od izložbe učeničkih fotografija nastalih tijekom šetnje Vodovodnom i Ružićevom ulicom uz stručno vodstvo predstavnice Centra za industrijsku baštinu pri Sveučilištu u Rijeci.

Voditeljica projekta “3D printer i taktilne slikovnice” knjižničarka je Anja Lebarić, a projekt je ostvaren u korelaciji s nastavom vjeronauka i građanskog odgoja na satu razredne zajednice, u suradnji s vjeroučiteljom Marijanom Medanić, razrednicom Mateom Tomljanović i Gradskom knjižnicom Rijeka.

Izrada slikovnice

Učenci 1.a i 1.b razreda poslušali su predavanje školske knjižničarke Anje Lebarić o izradi taktilnih slikovnica i 3D printerima. Učenci su se potom sami okušali u stvaranju teksta i slike za taktilne slikovnice. Cilj ovog dijela projekta je odgojnog i obrazovnog karaktera: poticanje humanosti, osvješćivanje važnosti pomaganja slabijima u društvu, razumijevanje različitosti i prepreka s kojima se slijepi susreću, ali i poticanje krea-

*Ostali učenci
čitaju slikovnice*

ktivnosti i promišljanje o tehničkim rješenjima prenamijene materijala kako bi dobile novu funkciju i stvorili proizvod. Naši učenci, osobito stolari kojima je projekt prvenstveno namijenjen, no i svi ostali, u svom budućem radnom vijeku stvarat će proizvode koje će korisnicima služiti te je važan razvoj divergentnog razmišljanje za pronalazak novih rješenja pri kreiranju elemenata.

3D printeri su interesantan novitet u svijetu proizvodnje koji će naši učenci zasigurno koristiti u svojem budućem radu. Upravo zato drugi dio projekta ostvaren je 22. listopada 2015. kada smo nazočili prezentaciji i raz-

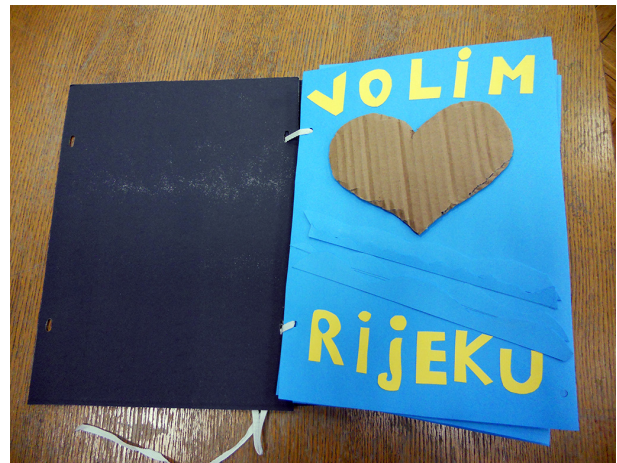
Posjet "Striboru"

gledavanju 3D printera u Dječjem odjelu "Stribor" Gradske knjižnice Rijeka. Gospodin Kristijan Benić iz Gradske knjižnice uputio nas je u programski dio kreiranja elemenata za ispis, učenici su mogli vidjeti i opipati materijale kojima se stvaraju elementi i vidjeti uživo sam proces ispisa sve do konačnog produkta. Ovaj dio projekta za cilj je imao obrazovnu funkciju: bolje shvaćanje nastavnih sadržaja i proizvodnih procesa, razvijanje kreativnog razmišljanja i poticanje inovativnosti kod učenika.

Elemente ispisane 3D printerom uključili smo u naše taktilne slikovnice, a posljednji korak koji nas očekuje darovanje je slikovnica knjižnici Osnovne škole Pećine koja ima odjel za slijepu i slabovidnu djecu te nada da će naši radovi nekoga razveseliti.

Slikovnica “Volim Rijeku” spoj je likovnih i literarnih elemenata, s edukativnom funkcijom. Naime, slikovnica se sastoji od slika kojima dijete opipom može razaznati prepoznatljive krajolike naše Rijeke, a uz sliku idu i pjesmice u rimi koje dodatno objašnjavaju sliku (može ih zbog velikih slova čitati slabovidno dijete ili može roditelj/učitelj čitati slijepom djetetu). Neke pjesmice sadrže pitalice ili matematičke zadatke koje mogu riješiti opipavanjem slikovnice. Neki elementi su pomični, što pridodaje zanimljivosti i interaktivnosti slikovnice. Snalaženje po slikovnici omogućeno je opipavanjem broja stranica označenih probušenim rupama u papiru.

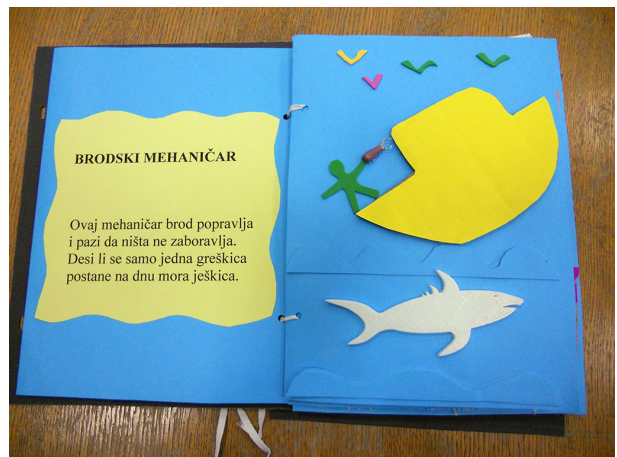
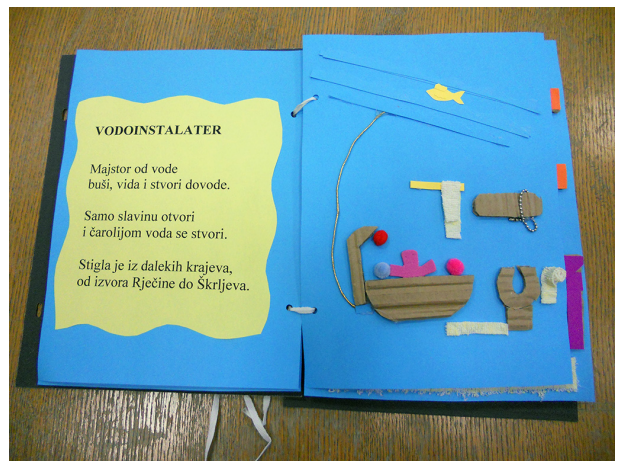
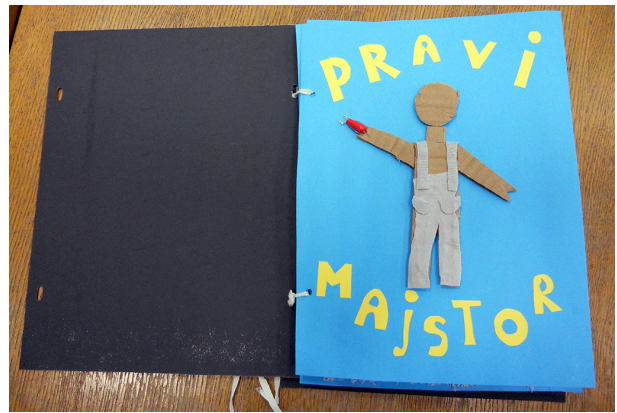

Slikovnica “Volim Rijeku”

Druga slikovnica je “Pravi majstor”, a ona predstavlja zanimanja Strojarsko brodograđevne škole za obrtnička i industrijska zanimanja. Svako zanimanje opisano je kratkom pjesmicom u rimi koju može čitati roditelj ili učitelj slijepog djeteta ili samo slabovidno dijete jer su slova prilagođeno velika na papiru kontrastne boje. Svako zanimanje ima svoju sliku koju slijepo i slabovidno dijete može shvatiti opipavajući elemente.

Svi učenici Škole su po završetku ovog projekta posjetili školsku knjižnicu, prelistali, pročitali i opipali taktilne slikovnice, a učenici autori su s ponosom pokazivali ostalim učenicima koji dio slikovnice su sami napravili. Nadamo se da će njihov rad razveseliti mališane iz OŠ Pećina.

Slikovnica “Pravi majstor”

Izložba “Taktilne slikovnice kroz prostor”

Tanja Šupe, prof.

OŠ Pećine
tanja.supe@gmail.com

Verena Tibljaš, prof.

Gradska knjižnica Rijeka
verena.tibljias@gkri.hr

Što sve može značiti pojam “međuknjižnična suradnja” pokazala je i izvrsna izložba taktilnih slikovnica za slijepu i slabovidnu djecu koju je puna 3 mjeseca bilo moguće razgledati u samom središtu Rijeke, na mjestu koje dnevno posjećuju stotine djece i roditelja – u Striboru.

Suradnjom Odjela i Knjižnice za djecu s oštećenjem vida OŠ Pećine te Gradske knjižnice Rijeka započela je turneja predivne kolekcije taktilnih slikovnica s raznih strana svijeta. To šareno carstvo riječi i slika koje oživljuju na dodir, javnosti je prvi put predstavljeno 3. prosinca 2014. Ciljano odabran datum jer tog se dana obilježava Međunarodni dan osoba s invaliditetom, a mi smo ga obilježili otvorenjem ove posebne izložbe, dočekavši posjetitelje s pregršt pravih, znalački izrađenih taktilnih slikovnica i zanimljivom pričom o tome kako nastaju.

Za pravu, znalačku priču bile su zadužene autorice izložbe – Javorka Milković, prof. defektolog – rehabilitator i Tanja Šupe, prof. rehabilitator, dipl. bibliotekar, specijalist za ranu intervenciju u edukacijskoj rehabilita-

ciji, djelatnice Odjela za djecu s oštećenjem vida i Knjižnice za djecu s oštećenjem vida Osnovne škole Pećine. Taktilna slikovnica često je spominjana riječ u posljednje vrijeme, a ipak riječ je o relativno nepoznatom pojmu, slikovnici, knjizi.

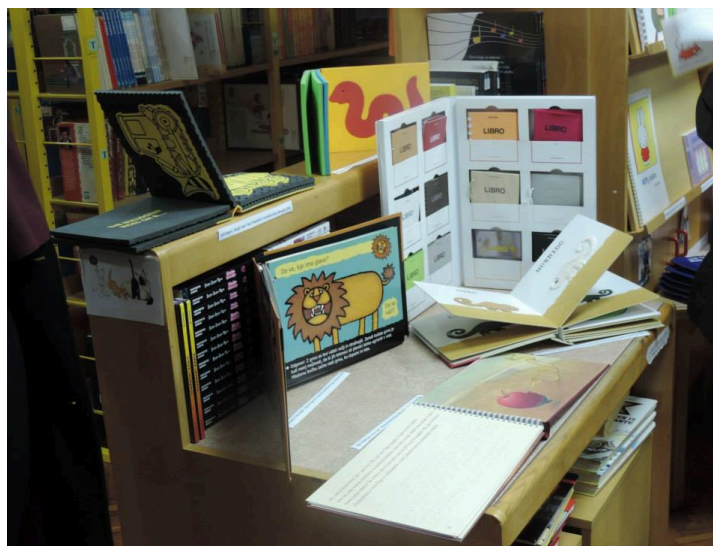
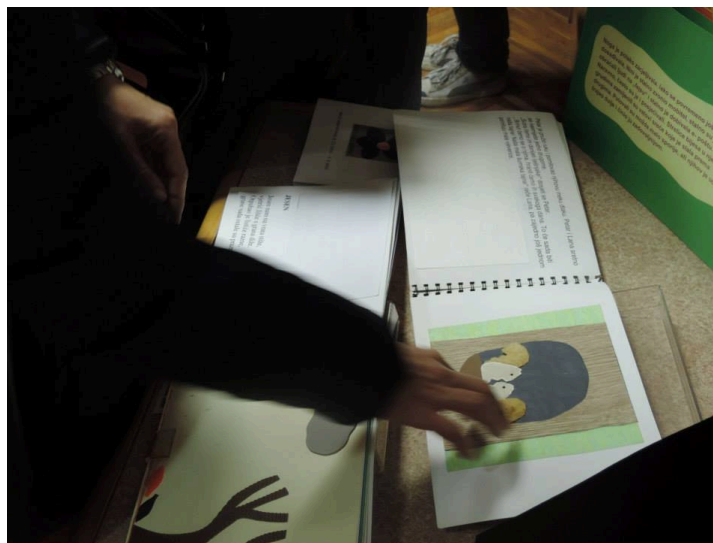
Izložba “Taktilne slikovnice kroz prostor” održana u razdoblju između prosinca i ožujka u Dječjem odjelu Stribor Gradske knjižnice Rijeka, po pr-

vi puta širu je javnost upoznala s pojmom taktilne slikovnice. Sve do tada taktilna slikovnica bila je dio institucija fokusiranih na rad s djecom oštećena vida, čime je značaj ove izložbe i veći. Izlasku taktilne slikovnice u lokalnu sredinu pridonijeli su kao i uvijek u životu neki dragi i vrijedni ljudi koji su prepoznali važnost ovakvog događaja. Izložba je obuhvaćala

tridesetak slikovnica iz svih krajeva svijeta, susjednih država, ali i onih udaljenih poput Australije, Južnoafričke Republike i SAD-a.

Osim što dolaze iz različitih država, slikovnice se međusobno razlikuju i po tehnikama izrade, koje su također malo poznate ljudima koji se svakodnevno ne susreću s osobama oštećena vida i njihovim specifičnim potrebama. Iako naslov izložbe govori o taktil-

nim slikovnicama, bit će predstavljene i neke slikovnice koje nisu u prvom redu namijenjene ovoj populaciji, ali su po svim svojim karakteristikama pogodne za rad u prvom redu sa slabovidnom, a zatim i sa slijepom djecom. Njihova je vrijednost utoliko veća što u uvjetima odgojno-obrazovne, pa i šire inkluzije omogućavaju upotrebu istog materijala u radu sa svakim djetetom, pa tako i onim koje ima oštećenje vida. Usudili bi se reći kako to

i je najvažnija poruka široj publici, u prvom redu djeci, a onda i njihovim odgajateljima, učiteljima.

Taktilna slikovnica može biti jednako zanimljiva svoj djeci bez obzira na oštećenje vida. Ona je materijal koji spaja djecu u mediju koji svakom djetetu omogućava doživljaj, vlastito iskustvo svijeta priče, bajki, mašte.

Uz želju da taktilna slikovnica ima inkluzivnu ulogu u životu djeteta s oštećenjem vida, treba naglasiti kako postoji niz specifičnosti vezanih uz taktilnu slikovnicu. U prvom redu to se odnosi na činjenicu da je taktilna slikovnica sredstvo u radu s djecom i kao takvoj treba joj dati odgovarajući značaj. Kada pristupimo izradi taktilne slikovnice čija je krajnja namjera zaista biti korisna slijepom i slabovidnom djetetu, preduvjet je da shvatimo kako je riječ o ozbiljnom poslu koji zahtjeva poznavanje specifičnosti izrade taktilne slikovnice i suradnju sa stručnjacima ko-

ji imaju iskustva u radu u s djecom oštećena vida. Navedeno nema namjeru obeshrabriti entuzijaste koji bi se okušali u izradi ovakve slikovnice, već upozoriti sve one koji olako shvaćaju značaj taktilne slikovnice za djecu oštećena vida, a istom žele doprinijeti osobnoj promociji.

Ono što zaista ohrabruje i veseli je odaziv na izložbu. Interes javnosti i medija bio je zaista iznad očekivanja, čime i mi dajemo doprinos riječkoj kandidaturi za prijestolnicu kulture. Izložba je odjeknula vrlo glasno i njen glas je dopro do raznih točaka lijepe naše. Jedan poseban posjet ostavio je većeg traga: iz Zagreba preko Dubrovnika novinarka Višnja Biti s Hrvatskog radija došla je vidjeti izložbu o kojoj se priča. Došla je snimiti priču o izložbi koja se gleda očima i prstima. Prenijela je informaciju cijeloj hrvatskoj kulturnoj javnosti. Snimila grupu vrtičke djece koja su upravo za njena snimanja svratila pogledati izložbu. Montirala izvrstan audio-zapis s mjesta zbivanja.

- <http://gkr.hr/Magazin/Najave/Taktilne-slikovnice-kroz-prostor-otvorenje-izlozbe>
- <http://gkr.hr/Magazin/Osvrti/Taktilne-slikovnice-kroz-prostor-vodic-kroz-izlozbu>

Najbolji dokaz da je izložba pobudila veliki interes bili su pozivi iz Poreča i Pule koji su htjeli obilježiti “Noć knjige” postavljanjem baš ove posebne izložbe. U ovom trenutku izložba je postavljena u Gradskoj knjižnici Poreč, a u sklopu dječjeg sajma Montelibrić izloženo je nekoliko taktilnih

slikovnica iz fonda Knjižnice za djecu s oštećenjem vida. A da tu putovanje naše izložbe ne prestaje, daju naslutiti neki dogovori o tome da će izložbu ugosti Tiflološki muzej u Zagrebu.

Moć ovakvih događaja za senzibiliziranje djece od neprocjenjive je vrijednosti. Djeca tako iskrena u svojim impresijama, radoznalih pogleda i prepuni pitanja, najbolji su zalog tolerantnijem društvu.

Na kraju ovog kratkog osvrtu, poziv svim zainteresiranim entuzijastima, kreativcima da se okušaju u izradi taktilne slikovnice u sklopu našeg Prednatjecanja međunarodnom natječaju u području taktilne slikovnice koje smo ove godine organizirali po treći put. Sve informacije mogu se naći na:

- <http://web1.os-pecine-ri.skole.hr/>
- <http://gkr.hr/Magazin/Pernica/Poziv-Izradite-taktilnu-slikovnicu-za-slijepu-i-slabovidnu-djecu>

Noć knjige 2015. u OŠ Ivana Zajca – Rijeka

“Drvo ima srce”

Koraljka Mahulja Pejčić, prof. i dipl. bibl.

OŠ Ivan Zajc, Rijeka
koraljkao@net.hr

23. travnja obilježava se Svjetski dan knjige i autorskih prava, a 22. travnja obilježava se Dan hrvatske knjige u spomen na Marka Marulića koji je toga datuma 1501. godine dovršio *Juditu*. Ovogodišnju Noć knjige, 23.04.2015., organizirali smo u OŠ Ivana Zajca tijekom jutarnjih sati u okviru programa matineje. Program se odvijao u školskom parku, a osmislile su ga Koraljka Mahulja-Pejčić, knjižničarka i Slavica Sučić, prof. hrvatskoga jezika. Sudjelovali su učenici od 1. do 8. razreda, njih stotinjak.

Naša Noć knjige bila je inspirirana poznatom dječjom pričom “Drvo ima srce”, a osim druženja s knjigom povezali smo se i s danom posvećenim našoj planeti i očuvanju prirode. “Drvo ima srce” Shela Silversteina dirljiva je priča o

bezuovjetnoj ljubavi sta-
bla prema dječaku koja
osvaja dječja srca. Priča
je to o prijateljstvu, od-
rastanju, promjenama,
davanju i uzimanju.

Opis događanja:

1. dio:

- učenici osmih razreda čitali su priču svim sudionicima (poticanje ranog čitanja i čitanja naglas)
- učenici petih razreda, uoči Noći knjige, na kreativnim radionicama dramatizirali su priču i izrađivali kostime (isti učenici izveli su igrokaz)
- učenici od 1. do 8. razreda izrezali su srca od papira u boji te na njih napisali poruke o prijateljstvu, odrastanju, ljubavi i čuvanju prirode
- svi učenici prikvačili su srca na drva u školskom parku pa je svako drvo dobilo svoje srce s porukom
- učenici šestih razreda čitali su nekoliko pjesama o prirodi i proljeću

2. dio:

Zelena pričaonica:

- učenici su razgovarali o drveću, prirodi te zaštiti i očuvanju zelenih površina
- na kraju Noći knjige učenici su posadili drvo crvenog javora u školskom parku na koje su postavili veliko srce s eko porukama

Cijeli program bio je popraćen glazbom, a učenici su uživali u “nastavi” u parku te svoje dojmove napisali na velika srca.

“Noć knjige obilježili smo na najljepši mogući način. Izradili smo predivna srca s ekološkim i prijateljskim porukama. Gledali smo igrokaz i posadili prekrasno crveno stablo u vrtu. Bilo je jako lijepo, zabavno i poučno. Družili smo se i uživali u Noći knjige u našem školskom parku.”

Učenici 8.b razreda

Iz rada
Knjižničarskog društva
Rijeka

**Izvešće o radu Knjižničarskog društva Rijeka
između dviju skupština,
11. rujna 2014. – 28. rujna 2015.**

Marija Šegota-Novak

Predsjednica KDR-a

Delegati na skupštini KDR-a

Sudjelovanje u radu HKD-a

Skupštine

39. skupština HKD-a, Split, 26.-29. rujna 2014.

Delegati KDR-a na 39. skupštini HKD-a održanoj u Splitu bili su:

Ljiljana Črnjar, Verica Lulić, Dolores Markotić, Marija Šegota-Novak, Milka Šupraha-Perišić, Ivana Vladilo.

Dunja Holcer iz Siska izabrana za novu predsjednicu HKD-a.

Predsjednica Marija Šegota-Novak sudjelovala je na konstituirajućoj sjednici Glavnog odbora.

Naslovna tema stručnog dijela Skupštine bila je *Knjižnice – od misije do strategije*.

Zaključci Skupštine:

- Diplomirani knjižničari trebaju biti nositelji knjižnične djelatnosti u svim vrstama knjižnica
- Složenost posla i stupanj obrazovanja trebaju i ubuduće biti vidljivi u nazivu zvanja
- Zbog potreba posla, knjižničarsko se osoblje treba stalno stručno usavršavati, a viša stručna zvanja trebaju biti priznata u svim vrstama knjižnica
- Stopa PDV-a na e-knjigu treba biti izjednačena sa stopom PDV-a na tiskanu knjigu.
- Neophodno je izraditi nacionalni plan opsežne digitalizacije, uključiti zaštićena djela te za to osigurati financijska sredstva

- Predlaže se nacionalna platforma za posudbu e-knjige u knjižnicama
- U obrazovnom sustavu, na svim razinama, potrebno je izgraditi digitalne repozitorije ustanova koji su vezani uz knjižnice i sustave e-učenja. Obrazovne ustanove trebaju na svojim mrežnim stranicama jasno objaviti podršku otvorenom pristupu kao dijelu svoje politike
- Potrebna je intenzivnija promocija i zagovaranje proaktivne uloge knjižnica u društvu
- Upravna i stručna tijela HKD-a trebaju inicirati osnivanje povjerenstva za koordinaciju djelovanja regionalnih društava u svrhu bolje povezanosti, usklađenosti, razmjene iskustva i suradnje
- HKD treba održavati kontinuitet međunarodnih susreta i unapređivati međunarodnu suradnju s knjižničarskim društvima i knjižničarima

Na Skupštini je donesena Strategija za javno zagovaranje HKD-a 2015.–2020. Radovi sa Skupštine bit će objavljeni u Vjesniku bibliotekara Hrvatske, 58 (2015), br. 1-2.

Izvanredna skupština HKD-a, Zagreb, 18. rujna 2015.

Zbog prihvatanja novog statuta usklađenog sa Zakonom o udrugama iz 2014. sazvana je Izvanredna skupština HKD-a na kojoj su bili delegati KDR-a: Ljiljana Črnjar, Verica Lulić, Marija Šegota-Novak, Milka Šupraha-Perišić, Ivana Vladilo.

Glavni odbor HKD-a

Održano je 6 sjednica GO HKD-a uključujući i prvu, konstituirajuću sjednicu u Splitu; većina sjednica održana je elektronički.

Predsjednica KDR-a sudjelovala je u radu svih 6 sjednica.

Stručni odbor

Iz KDR-a, u radu Stručnog odbora, participiraju dvije naše članice, predsjednice komisija, Lea Lazzarich – Komisija za upravljanje i Ines Cеровac – Komisija za povijest knjige i knjižnica.

Rad u komisijama

Redovne članice komisija su:

Sanja Orešković – Komisija za klasifikaciju i predmetno označavanje

Ljiljana Češarek – Komisija za čitanje

Alica Kolarić – Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež

Gordana Galić i Karmen Zubčić Mandekić – Komisija za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama

Gorana Tuškan Mihočić – Komisija za narodne knjižnice

Ivan Čermelj – Komisija za pokretne knjižnice

Dejana Golenko – Komisija za autorsko pravo i otvoreni pristup

Milka Šupraha-Perišić – Komisija za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje

Vesna Milićević i Madlen Zubović – Komisija za srednjoškolske knjižnice

Rene Brakus – Komisija za informacijske tehnologije

Marija Šegota-Novak i Andreja Silić-Švonja – Komisija za izgradnju i opremanje knjižnica

Senka Tomljanović – Komisija za javno zagovaranje

Evgenija Arh – Komisija za statistiku i pokazatelje uspješnosti u knjižnicama

Lea Lazzarich, Senka Tomljanović i Gorana Tuškan Mihočić – Komisija za upravljanje

Sanja Kosić – Komisija za zaštitu knjižnične građe

Dejana Golenko – Komisija za državne informacije i službene publikacije

Branka Škibola – Komisija za medicinske knjižnice

Dejana Golenko – Komisija za pravne i srodne knjižnice

Mario Šlosar – Komisija za tehničke knjižnice

Dolores Markotić – Komisija za visokoškolske knjižnice

Barbara Kalanj-Butković – Komisija za zavičajne zbirke

Pridružene članice u radu komisija još su:

Sanja Heberling Dragičević i Nikolina Papić – Komisija za katalogizaciju

Lovorka Ruck – Komisija za glazbene knjižnice i zbirke

Dejana Golenko pridružene članice – Komisija za visokoškolske knjižnice

Rad unutar KDR-a

Članstvo

9. rujna 2015. Društvo je imalo 97 redovnih članova.

Članice i članovi KDR sudjelovali na mnogim stručnim skupovima, hrvatskim i međunarodnim, objavljivali radove, postizali promaknuća u struci, dobivali nagrade i priznanja.

Upravni odbor KDR-a

U razdoblju između dviju skupština KDR-a uz konstituirajuću sjednicu održano je još sedam sjednica Upravnog odbora, od kojih su tri bile e-sjednice. Na sazvanim sjednicama UO je uvijek imao kvorum, a na 5. sjednici koji je na dnevnom redu imao prijedlog statuta UO je radio u punom sastavu.

Na dnevnom redu sjednica raspravljane su sve relevantne programske i financijske teme vezane za rad Društva i participaciju Društva u radu HKD-a i općenito knjižničarske zajednice:

Usvojeni su programi za prijave na javni poziv Grada i Županije za programe u 2014. i 2015. godini.

Radno predsjedništvo

Na poticaj predsjednice i UO Društvo se aktivno, s pisanim prijedlozima, uključilo u raspravu o *Prijedlogu zakona o knjižnicama* kao i u raspravu o *Nacrtu strategije hrvatskog knjižničarstva 2016-2020*. Dogovarani su konkretni programi predavanja i skupova u organizaciji Društva te programi i akcije za Dan hrvatskih knjižnica.

Imenovano je uredništvo časopisa *Knjižničar/ka* i nova urednica Korina Udina.

Podržana je kandidatura Sveučilišne knjižnice Rijeka za Knjižnicu godine 2015.

Zadnje sjednice bile su posvećene pripremi redovne skupštine Društva.

Upravni odbor te članovi radne skupine koju je imenovao (D. Markotić, M. Šegota-Novak, B. Turak i I. Vladilo) pripremili su Prijedlog statuta Društva u skladu s novim Zakonom o udrugama iz 2014.

Realizirani programi i aktivnosti

Profesija/poziv knjižničar/ka: *hommage* Katici Tadić, Rijeka, skup održan 28. studenoga 2014.

Katica Tadić preminula je u kolovozu 2013. godine. Ostavila je duboke tragove u riječkom, hrvatskom i bosanskohercegovačkom bibliotekarstvu.

Knjižničarsko društvo Rijeka i Sveučilišna knjižnica, u kojoj je radila od 1981. do umirovljenja 1991., odužili se Katici Tadić suorganizacijom stručnog skupa njoj u čast.

Sadržaj skupa organiziran je u četiri cjeline:

Dva uvodna izlaganja bavila su se profesijom knjižničara:

- Aleksandra Horvat, *Knjižničari jučer i danas*
- Silva Novljan, *Quo vadis bibliotekari*

Tri izlaganja u središnjem dijelu prikazali su i rekonstruirali Kaćin rad i doprinos struci:

- Amra Rušidbegović, *Vjerna kći bibliotekarstva – solistice do orkestra*
- Marija Šegota-Novak, *Riječko razdoblje Kaće Tadić – kako smo uz Kaću mijenjali percepciju profesije*
- Tatjana Aparac Jelušić, *Dvije knjige Katice Tadić – od ideje do recepcije u stručnoj zajednici*
- *Iskrice i svjedočenja o Kaći Tadić*, s nama su podijelili Srećko Jelušić, Senka Tomljanović, Milka Šupraha-Perišić i Ervin Dubrović.

Skup je završio u lirsko-umjetničkom tonu. Željka Jurčić Kleković interpretirala je literarni tekst dr. sc. Jasne Horvat *Poželjeti biti*, posvećen

Kaći, i pjesme *Moj dom* i *Pobratimstvo lica u svemiru*, Kaćinih omiljenih pjesnika, Kranjčevića i Ujevića.

Dvorana Glagoljice u Sveučilišnoj knjižnici Rijeka bila je ispunjena do posljednjeg mjesta. U publici su se našle različite generacije knjižničara i predstavnika kulturne javnosti iz Rijeke, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Slovenije.

Razgovori ugodni povodom Dana hrvatskih knjižnica, 10. studenoga 2014.

Predstavljene su naše članice, dobitnice Kukuljevićeve povelje, Milka Šupraha-Perišić i Ivana Vladilo.

Sudionici Skupštine HKD-a u Splitu prenijeli su glavne poruke i dojmove s održane 39. skupštine Hrvatskog knjižničarskog društva.

Predstavljanje petog broja časopisa Knjižničar/ka i izlaganje o ECIL 2014 – The European Conference on Information Literacy Du- brovnik, 20.–23. listopada 2014. u utorak, 3. veljače 2015.

Sudjelovale: Korina Udina, glavna urednica časopisa i sudionica konfe-
rencije i Sanja Heberling Dragičević.

Predavanja i razgovor sa slovenskim kolegicama, 13. travnja 2015.

dr. sc. Melita Ambrožič, Knjižničarske udruge – pokretačka snaga
stručnog razvoja knjižnica i knjižničara

mr. sc. Sabina Fras Popović, ZBuDi Se! Glavne programske usmeritve
Zveze bibliotekarskih društav Slovenije za obdobje 2015.-2017.

mr. sc. Branka Kerec, Društvo bibliotekarjev Maribor – glavne usme-
ritve delovanj

**Predstavljanje knjige Dijane Machala Knjižničarske kompetencije:
pogled na razvoj profesije, 9. lipnja 2015.**

Suorganizacija sa Sveučilišnom knjižnicom Rijeka i Gradskom knjižni-
com Rijeka.

Sudjelovali: prof. dr. sc. Aleksandra Horvat, recenzentica prof. dr. sc.
Jelka Petrak, recenzentica, Dunja Seiter-Šverko, v.d. ravnateljice NSK – u
ime nakladnika te autorica dr. sc. Dijana Machala.

Objavljen časopis br. 5 Knjižničarka/Knjižničar za 2014. godinu

Preoblikovana web stranica Društva u skladu sa zahtjevima CAR-Neta uz neprekinuto ažuriranje i objave vijesti na web stranici Društva.

Nagrade i priznanja

Kukuljevićeva povelja

Ivana Vladilo (prijedlog KDR-a) i Milka Šupraha-Perišić (prijedlog GKR), na 39. skupštini HKD-a u Splitu primile su najveće priznanje knjižničarske struke Kukuljevićevu povelju.

2.4.2. Priznanje Primorsko-goranske županije za unapređivanje kvalitete kulturnog stvaralaštva za 2014. godinu.

Članice našeg Društva Ivana Vladilo, Milka Šupraha-Perišić, Karmen Delač-Petković i Gorana Tuškan Mihočić (ispred GKR) na svečanosti, održanoj 26. svibnja 2015., iz ruku župana Zlatka Komadine, primile su nagradu Primorsko-goranske županije za unapređivanje kvalitete kulturnog stvaralaštva za 2014. godinu.

Knjižnica godine

Na Dan hrvatskih knjižnica 11.11.2015. Sveučilišna knjižnica Rijeka je proglašena Knjižnicom godine. KDR je u nominaciji sudjelovao s pismom potpore.

O KDR-u u stručnim glasilima i medijima

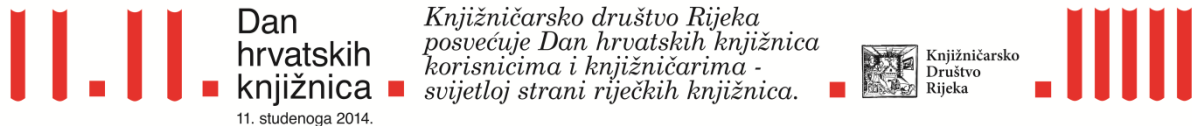
Redovito su objavljeni članci u HKD Novostima o radu i programima Društva.

O programu KDR objavljeni su članci u slovenskim *Knjižničarskim novicama*.

Izjava KDR sa izborne skupštine 2014. objavljena je u tematskom broju HKD novosti – o knjižničarskom aktivizmu. Izjava je objavljena i na nekim web stranicama drugih regionalnih knjižničarskih društava.

Redovite najave događanja u svim lokalnim medijima (radio, novine, portali).

Dan hrvatskih knjižnica 2014., Novi list, 11.11.2014.

Planirani programi do kraja 2015.:

- Objavljivanje 6. broja časopisa Knjižničar/ka (e-izdanje)
- Obilježavanje Dana hrvatskih knjižnica 11.11.2015.

Zaključak

U okviru zadanih mogućnosti možemo biti zadovoljni povećanim brojem članstva, angažiranošću članstva i sudjelovanjem u programima u organizaciji Društva, doprinosima članstva u radu HKD-ovih stručnih i upravnih tijela, doprinosom Društva u javnim raspravama kod donošenja važnih dokumenata iz područja knjižničarstva, aktivizmom i reakcijama na društvene pojavnosti, vidljivosti Društva u stručnim knjižničarskim glasilima, ostvarenom suradnjom s riječkim knjižnicama, NSK i slovenskim knjižničarima.

Istaknula bih angažiranost Društva u poticanju na aktivnost članica i članova na svim razinama, kako struke tako i raznih drugih tijela, važnih za donošenje odluka.

Jednako tako Društvo je aktivno sudjelovalo u prijedlozima ili potporama koje su rezultirale priznanja našim članovima kao i knjižnicama iz naše Županije.

Održana redovna Skupština Knjižničarskog društva Rijeka

Marija Šegota-Novak

Predsjednica KDR-a

U dvorani Glagoljice Sveučilišne knjižnice Rijeka, 28. rujna 2015. godine, održana je redovna Skupština Knjižničarskog društva Rijeka kojoj je predsjedavala Ivana Vladilo. Skupštini su nazočila 44 redovna člana. Na skupštini su jednoglasno usvojena sljedeća izvješća:

Izvješće o radu Društva između dvije skupštine, Financijsko izvješće te Izvješće Nadzornog odbora. Jednoglasno je usvojen i novi statut koji je Društvo bilo obvezno donijeti i uskladiti sa Zakonom o udrugama (NN, br. 74/2014.) i o tome, do 1. listopada 2015., podnijeti zahtjev za upis promjena, pri nadležnom uredu državne uprave.

Usvojen je predloženi plan rada i financijski plan za 2016. godinu. Pokrenut je postupak za dodjelu Povelje *Ivan Kostrenčić* za razdoblje 2014./2015., koja će biti dodijeljena na Skupštini 2016. Izabran je Ocjenivački odbor (Niko Cvjetković, Ljiljana Črnjar, Marta Lončarević, Suzana Šturm Kržić, Senka Tomljanović) te hodogram postupanja.

Stručni izlet članova KDR-a u Labinsku knjižnicu i Pulu – Sa(n)jam knjige 2015.

Anja Lebarić, mag. kult. i mag. bibl.

anja.lebaric@gmail.com

Stručni izlet u organizaciji Knjižničarskog društva Rijeka, uz vodstvo predsjednice, Marije Šegote-Novak, okupio je dvadeset i osam knjižničarki i knjižničara iz osnovnoškolskih, srednjoškolskih, knjižnica učeničkih domova te knjižničare Sveučilišne i Gradske knjižnice iz Rijeke. Planiran je i ostvaren posjet Gradskoj knjižnici Labin, Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula, Sveučilišnoj knjižnici Pula, te programima Nultog dana 21. Sa(n)jam knjige u Istri – pulskom festivalu knjiga i autora.

Naše prvo odredište bila je Gradska knjižnica Labin, a naš vodič bila je ravnateljica, Silvia Fiamengo. Labinska knjižnica uselila je u novi prostor

2013. godine, u dio zaštićenog kompleksa industrijske kulturne baštine zvane Pijacal.

Za taj je projekt arhitektonski tim (Damir Gamulin, Margita Grubiša,

Marin Jelčić, Igor Presečan, Zvonimir Kralj, Ivana Žalac) zasluženno dobio više nagrada, među kojima i nagradu Udruženja hrvatskih arhitekata *Bernardo Bernardi* za najbolje ostvarenje u području oblikovanja i unutrašnjeg uređenja.

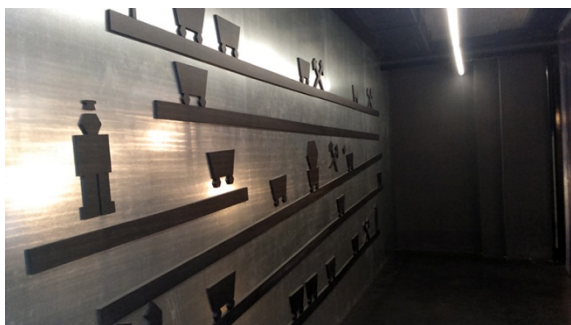

Knjižnica je artistički uklopljena u prostor rudarskoga nasljeđa, čime je stvorena potpuno nova dimenzija istoga prostora. Arhitekti su studioznim i minucioznim promišljanjem pronašli harmonična rješenja u zadržavanju rudarske memorije prostora i osiguravanju funkcionalnosti moderne knjižnice. Kreativno su koristili različite alate i tehnike. Središnji prostorom knjižnice, smještenim u *mramornoj dvorani* bivše upravne zgrade Istarskih ugljenokopa Raša, dominira bijela boja i prozirni svod, dok su ostale prostorije dominantno tamne sa zelenim *oazama* keramičkih pločica, bivših rudarskih kupatila. Signalizacija i tipografija pričaju svoju posebnu priču. Namještaj je projektiran i dizajniran baš za knjižnicu. Rađen je od tankog

čvrstog bijelog lima s perforiranim bočnim stranicama polica čime se naglašava prozračnost i prostornost knjižnice.

Knjižnica je izvanredan primjer turistički interesantnog, estetski ugodnog i obrazovno funkcionalnog prostora kojeg zasigurno, s radošću, koriste stanovnici grada Labina.

Na primjeru labinske knjižnice možemo doista mnogo naučiti o realizaciji knjižnice kao središnjem mjesnom okupljalištu – za djecu, za građane, za slučajne prolaznike – s prostorom prilagođenim učenju, čitanju, druženju, igri, opremljenom konferencijskom dvoranom (preko 100 sjedećih mjesta), izložbenim prostorom, Internet caffeom i jedinstvenom kino dvoranom u kojoj se slike iz života rudara projiciraju na *vodenoj zavjesi!*

I Rijeka obiluje industrijskom baštinom koja vapi za obnovom i novim životom. Primjer Labina nas je preplavio optimizmom jer smo se uživo osvjedočili da u Hrvatskoj ipak postoje mjesta i gradovi u kojima knjižnice

nisu devalorizirane kao višak na kojemu trebamo rezati troškove, već mjesta mogućnosti za novi razvoj i napredak grada, društva, pa i turizma.

Nastavak našeg putovanja doveo nas je u Pulu na Nulti dan sajma *Sa(n)jam knjige u Istri*. Namijenjen je isključivo struci, knjižničarima iz cijele Hrvatske. Na svečanom prijemu dobrodošlice, uz kavu i slatke zalogajčiće, direktorica sajma, Magdalena Vodopija, pozdravila je knjižničare koji su doputovali iz svih dijelova Hrvatske: Istre, Rijeke, Zagreba, Zadra,

Splita, Vinkovaca, Dubrovnika... Na taj dan knjižničari biraju i kupuju knjige za svoje knjižnice, što su iskoristili i riječki knjižničari, u skladu s budžetom kojim su raspolagali.

Osim Sajma, riječki su knjižničari, uz stručno vodstvo Nele Načinović i Vanje Fornazar (iz Gradske knjižnice) te Nives Franić (iz Sveučilišne knjižnice), razgledali bogatu Mornaričku zbirku Sveučilišne knjižnice (smještene na 1. katu Doma hrvatskih branitelja) kao i druge zbirke u Sveučilišnoj knjižnici Pula (Herkulov prolaz 1).

Gradska knjižnica i čitaonica Pula, 2004. godine, preselila se u obnovljeni prostor nekadašnje austrougarske vojarne, kasnije tiskare (površine 1876 m²).

U njihovoj multimedijalnoj dvorani pogledali smo prezentaciju brojnih programa i aktivnosti koji se održavaju Knjižnici, od kojih ćemo spomenuti program *Čitaj psu*, *Ženski dan*, *Spoj naslijepo s knjigom* i mnoge druge, namijenjene svim uzrastima i različitim grupama korisnika.

Nakon razgledavanja, ručka i kupnje na Sajmu knjiga, sudjelovali smo na okruglom stolu *Knjižnice, nakladnici i kulturna raznolikost: zakonske odredbe i hrvatska realnost*. Raspravu je moderirala Tatjana Aparac Jelušić, uz sudjelovanje Alemke Belan-Simić, Martine Dragije Ivanović i Miše Nejašmića. Osim zakonske regulative koja nam propisuje (ili ne propisuje) način djelovanja, rasprava se doticala i slobodnog pristupa informacijama,

e-knjige, budućnosti knjige i knjižnica, suradnje s nakladnicima i drugih, uvijek aktualnih, pitanja knjižničarske struke.

Vratili smo se u našu Rijeku zahvalni kolegicama iz labinske i pulskih knjižnica te sajamskim domaćinima, osobito tajnici sajma Nini Plovanić, na gostoljubivosti i profesionalnosti.

Zaključujem, s novom nadom, da će doći dan kada će knjižničari biti zapošljavani zbog svoje stručnosti, a ne poznanstava, knjižnice obnovljene, a ne devastirane, nove generacije educirane brojnim programima koje knjižnice nude, kako bismo jednoga dana postali bolje društvo te da će politički vrh postati netko od zaigranih mališana između knjižničnih polica, koji će imati znanja i dušu da pošteno i smisleno kroji našu budućnost.

Autorica članka
Anja Lebarić

Savjetovanja, konferencije

Uh, ta lektira: čitajmo da (p)ostanemo suvremeni

6. okrugli stol za školske knjižnice,
Karlovac, 5. listopada 2015.

Ivana Vladilo, prof. i dipl. knjiž.

Strojarska škola za industrijska i obrtnička zanimanja Rijeka
ivana.vladilo@gmail.com

U vrlo ugodnom i skupu primjerenom ambijentu Gradske knjižnice “Ivan Goran Kovačić” u Karlovcu, 5. listopada 2015. održan je 6. okrugli stol za školske knjižnice u suorganizaciji Sekcije za školske knjižnice HKD-a, karlovačke Gradske knjižnice i Društva knjižničara Karlovačke županije. Vrlo uspješan i dobro posjećen stručni skup tematski se bavio različitim aspektima školske lektire.

U uvodnom je izlaganju, **Smisao lektire danas, dr. sc. Diana Zalar**, izv. prof., Katedre za hrvatski jezik, književnost, scensku i medijsku kulturu Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, naglasila kako bi smisao lektire prvenstveno trebao biti da mladim ljudima pruži veći osjećaj kompetencije u svijetu u kojem žive, poboljša sposobnost izražavanja i pomogne boljem razumijevanju prošlosti. Slijedom konzultacija s uspješnim praktičarima i poduzetih istraživanja, autorica dolazi do zaključka kako popis lektire ni pošto ne treba ukidati, ali ga treba modernizirati kao i pristup lektiri. Navela je nekoliko uspješnih primjera angažiranog čitanja koje, uz stalno nove zadatke, ne dopušta pisanje lektire po unaprijed zadanom predlošku, a

time bitno smanjuje i uvriježenu “prepisivačku kulturu” lektire s interneta. Time podržava i naš knjižničarski stav kako lektiru ne treba samo pisati nego i “razgovarati”.

Vrlo nadahnuto i nadasve zanimljivo izlaganje hrvatskog legologa **Danka Plevnika** mogli bismo sažeti u 2 udarne misli: *Školovanje je trajno konstituiranje želje za čitanjem, te: Čitanje mora biti slobodno i dobrovoljno.* Izlagač drži da je naše školsko čitanje lektire zapravo proces samozavaravanja, to je čitanje bez smisla, a trebalo bi biti mogućnost iskazivanja neposrednog literarnog doživljaja, sve ostalo je balast. Riječju, od učenika treba tražiti doživljaj, ne dokaz čitanja, te ih učiti samostalnom čitanju.

Iskustva s lektinom u slovenskim osnovnim i srednjim školama izložile su gošće, **Mirjam Klavž Dolinar**, predsjednica Sekcije za školske knjižnice pri ZBDS, zaposlene u OŠ bratov Polančičev Maribor i **Metke Kostanjevec**, voditeljice školske knjižnice Prve gimnazije Maribor. Doznali smo tako da školski knjižničar u ažuriranom nastavnom planu (2011.) za predmet slovenski jezik s naglaskom na čitanju lektire u sva tri odgojno-obrazovna razdoblja OŠ ima vrlo važnu ulogu. Nastavnim planom se, naime, tek predlažu tekstovi za obradu, taj popis nije obvezujući, ali zato uključuje čitanje po izboru pri čemu je uloga knjižničara odabir naslova sukladno planu, ciljevima učenja književnosti te poznavanja specifičnosti učenika kao čitatelja. Za ilustraciju različitosti hrvatskog i slovenskog pristupa izdvojila bih samo Kriterije kojima se slovenska knjižničarka vodi u izboru slobodne lektire:

- kvalitetna domaća i strana dječja i omladinska literatura

- suvremena ili učeniku zanimljiva tematika
- tabu teme
- po opsegu i zahtjevnosti različite knjige
- knjige za djecu s teškoćama u čitanju

te zaključila kako uz komunikacijski pristup književnosti, preporučen, a ne obvezujući popis i pravilo da manje autora znači i bolju doživljenost, uloga školskog knjižničara u slovenskim osnovnim školama formalno je naglašenija no u hrvatskima.

O čitanju književnosti u slovenskim srednjim školama, govorila je Metka Kostanjevec te naglasila kako je rad u školskoj knjižnici određen kurikulumom KIZ-a. Čitanje je jedna od ključnih kompetencija koja se KIZ-om razvija, a način razvijanja te kompetencije ovisi o samome knjižničaru i njegovoj suradnji s predmetnim nastavnikom. Za razliku od OŠ u kojoj je lektira izbor knjižničara u dogovoru s nastavnikom, u srednjoj ostaju popisi obvezne lektire. 25-30 tekstova obrađuju se frontalno školskom interpretacijom, a minimalno 5 obrađuju se kroz integralne tekstove uz obavezne govorne referate. Učenik ima obvezu i slobodnog izbora barem 1 teksta iz svakog tematskog sklopa. Motivacijske metode su raznovrsne: čitanje dijelova iz slobodno odabranih tekstova, književni natječaji, posjet kazalištu, čitateljski klubovi, izgradnja suvremenih zbirki, predmetna povezanost (svaki predmet barem 2 sata godišnje ima nastavu u knjižnici) uz svesrdnu podršku školske uprave. Zanimljiva je praksa kojom se na završetku šk. god. daju učenicima opsežni popisi djela iz kojih učenik bira jedno za čitanje preko ljeta, a zatim ga predstavlja, motivira druge za čitanje te ga mora

povezati s nečim iz obvezne lektire. I konačno, tijekom cijelog Međunarodnog mjeseca školskih knjižnica svaki se dan prvih 5 minuta na svakom nastavnom satu svih predmeta čita!

Transpoziciju lektirnog književnog djela u novi medij, postupak koji predstavlja i svojevrsnu nadgradnju, na primjeru interpretacije romana *Bi-jeli klaun* Damira Miloša, izvrsno je predstavila **Suzana Jurić**, prof u OŠ Rovišće. Upoznali smo sve faze te konačni rezultat u njezinoj strip-radio-nici.

Iznimno zanimljivom temom i konačnim odmakom od klasične slike knjižnice kao ekskluzivne potpore nastavi hrvatskog jezika (koja se provlačila izlaganjima), predstavile su svoj timski rad školska knjižničarka **Jadranka Gabriša Perković** i **Sanja Tomazinić Krotin**, prof. u Industrijsko-obrtničkoj školi Sisak. Uz detaljno upoznavanje različitih pristupa sis-

tematizaciji neknjiževnih tekstova i mogućnosti za njihovo korištenje u nastavi hrvatskog jezika, došli smo do, vjerujem, ključne, a najčešće zane-marene činjenice: školska knjižnica nije i ne smije biti samo servis Hrvat-skom jeziku, školski knjižničari ne smiju preuzimati posao nastavnika HJ. Knjižničar kroz rad knjižnice podupire sve nastavnike i sve predmete te dolazimo do pojma “nove” lektire – lektire u svim nastavnim predmetima za što su neknjiževni tekstovi itekako prikladni.

U bogatom programu svoje su mjesto našli i izvrsni primjeri dobre prakse. **Draženka Polović**, školska knjižničarka Ekonomsko-turističke škole Karlovac, oduševila je prisutne svojim prikazom aktualnog čitanja književnog teksta na primjeru Ezopove basne “Škrtac”; **Ines Krušelj-Vi-das**, školska knjižničarka OŠ Matije Gupca Gornja Stubica, pokazala nam je primjere uvodnih sati lektire u osmim razredima, u kojima koristi razli-čite multimedijske alate kao motivaciju za čitanje određenog djela te uče-nike upućuje na korištenje e-lektire. No, da se e-lektira, usprkos zavidnim praktičnim vještinama za njeno korištenje tzv. Google generacije ipak ko-risti manje od one na klasičnom papirnatom mediju, pokazalo je istraživa-nje školskih knjižničarki **Jasne Milički** i **Ane Sudarević**, provedeno među učenicima šestih razreda. Kakve će rezultate dati nova proširena anketa, vidjet ćemo. A, što nastavnici Hrvatskog jezika u srednjim strukovnim školama Bjelovarsko-bilogorske županije misle o postojećim popisima lek-tire te o pristupu lektiri općenito, kao rezultat ankete koju je provela u ve-ljači 2015. prikazala je **Nikolina Marinić** prof. u Komercijalnoj i trgovačkoj školi Bjelovar.

I ovaj nam je, 6. okrugli stol Sekcije za školske knjižnice, kao i svi prethodni, donio brojna vrlo zanimljiva izlaganja na dobro odabranu aktualnu temu, razvio diskusiju, te donio zaključke:

1. Potrebna je aktualizacija književnih djela te njihova metodički zanimljivija obrada.
2. Omogućiti autonomiju u radu profesora i knjižničara.
3. Uloga knjižničara je poticati čitanje u svim područjima i na svim medijima te, u skladu s tim, oblikovati knjižnični fond.
4. Osigurati namjensko financiranje nabave građe (posebno lektire) za školske knjižnice (prednost u nabavi dati tiskanoj knjizi koju učenici još uvijek radije čitaju nego e-knjigu).
5. Proširiti lektiru na neknjiževne tekstove i na sve predmete

Većina izlaganja sa stručnog skupa dostupna je na URL adresi:

<http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/286/>

Narodne knjižnice u novim prostorima: spoj tradicije i suvremenosti

Stručni skup povodom 170. obljetnice
utemeljenja Gradske knjižnice i čitaonice

Marija Šegota-Novak

Knjižničarska savjetnica

Gradska knjižnica i čitaonica Požega ove je godine obilježila stosedamdesetu obljetnicu od utemeljenja. Baš kao i Narodna čitaonica i knjižnica Novi Vinodolski. Tim povodom požeška je knjižnica organizirala stručni skup *Narodne knjižnice u novim prostorima: spoj tradicije i suvremenosti* održan 9. listopada 2015. godine u prostorijama Hrvatske gospodarske komore.

Izborom teme knjižnica je htjela potaknuti dinamiku nadogradnje i adaptacije zgrade koja je započela 2009. godine, ali još uvijek nije završena.

Skup je bio podijeljen u tri podtematske cjeline: 170 godina Gradske knjižnice i čitaonice Požega, Trendovi u arhitekturi knjižničnih prostora, Iskustva i izazovi – novi prostori – nove mogućnosti.

Izdvojila bih izlaganje Damira Gamulina, Margite Grubiša i Ivane Žalac o trendovima u suvremenoj arhitekturi knjižnica te njihovo autorsko predstavljanje projekta rekonstrukcije i uređenja Gradske knjižnice Labin.

Radi se o zapaženom arhitektonskom projektu *ovjenčanom* nagradom Udruženja hrvatskih arhitekata *Bernardo Bernardi* za 2013. za najuspješnije ostvarenje na području oblikovanja i unutrašnjeg uređenja.

Razgledavanje nadograđenog dijela požeške knjižnice

Više o projektu može se pročitati na:

<http://www.d-a-z.hr/hr/vijesti/gradska-knjiznica-labin,2260.html>

Arhitekt Boris Vučić Šneperger govorio je problemima i rješenjima s kojima se susreće u dogradnji požeške knjižnice, pitajući se kako sačuvati staro i otvoriti prostor za novo u arhitekturi knjižničnih prostora. Knjižnica u Požegi smještena je u historicističkoj zgradi Prve požeške štedionice iz 1907. godine koju su projektirali poznati arhitekti Hönigsberg & Deutsch. Danas je zaštićeno kulturno dobro. Uz to građevinski radovi se izvode istovremeno dok je knjižnica cjelodnevno otvorena za korisnike. Kad se knjižnični rad preseli u novoizgrađeni prostor planira se prići adaptaciji stare zgrade.

Ohrabrujuće je bilo vidjeti zanimljiva projektna rješenja i unutrašnja uređenja za novoizgrađene knjižnice u Novskoj i Pleternici o kojima su govorili Daria Jež i Franjo Novak. Uz knjižničare iz Požege, Karlovca i Zagreba na skupu su izlagale i

*Sudionici skupa ispred
požeške knjižnice*

članice našeg Društva: Andreja Silić-Švonja (IFLA-ine smjernice za knjižnične zgrade u suodnosu na Programsku osnovu i tada nam dostupne izvore iz današnje perspektive) i Gorana Tuškan (Gradska knjižnica Rijeka i prostor – suradnja, razvoj, planiranje, projekti i kompromisi)

Gradska knjižnica i čitaonica Požega objavila je u tiskanom izdanju brošuru sa sažecima svih izlaganja: <http://baza.gskos.hr/cgi-bin/unilib.cgi>

Nakon izlaganja svi sudionici stručnog skupa posjetili su izložbu *Koja doobra knjiga*, postavljenu u Gradskom muzeju Požega u čast 170 godina požeške knjižnice. Zajednički smo razgledali Knjižnicu i nadograđenu opnu proširenja stare zgrade.

Knjižnične usluge i programi poticanja čitanja za osobe oštećena sluha

12. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama

Nikolina Papić, dipl. knjižničarka

nikolina.papic@gkri.hr

We need a deaf librarian! jedna je od poruka 12. okruglog stola za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama “Knjižnične usluge i programi poticanja čitanja za osobe oštećena sluha” održanog u Zagrebu (KGZ), 25. rujna 2015., upravo u Međunarodnom tjednu gluhih osoba koji se obilježava posljednjeg tjedna u mjesecu rujnu.

Ove godine se Međunarodni tjedan gluhih (21.9.-27.9.2015.) u cijelom svijetu obilježava pod motom: “Uz pravo na znakovni jezik, naša djeca mogu!”

Na koji način knjižnice mogu pridonijeti podizanju svijesti o gluhoći, povećanju solidarnosti i davanju potpore gluhim i nagluhim osobama, promicanju njihovih prava, poboljšanju kvalitete života i položaja u društvu, neke su od tema koje su se mogle čuti na okruglom stolu. Knjižnice svojom otvorenosti i pristupom pružaju idealan okvir za podršku, razvoj, aktivnosti i integraciju svih marginaliziranih skupina pa tako i osoba ošte-

ćena sluha koje se zbog komunikacijskih poteškoća često nalaze u nepovoljnijem položaju u odnosu na druge društvene skupine.

Sve što činimo u životu zahtjeva komunikaciju. Gluhi, kao specifična kulturno-lingvistička manjina, nisu nijemi jer oni imaju svoj znakovni govor. Diljem svijeta organiziraju se kampanje, debate i prigodni događaji za širenje i afirmaciju znanja i interesa za znakovni jezik gluhih kao uvjeta ravnopravnosti gluhih.

Velika stvar se dogodila u Hrvatskoj 10. srpnja 2015. kada je Hrvatski znakovni jezik PRIZNAT!; Hrvatski sabor je na 17. sjednici jednoglasno izglasao *Zakon o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u RH (NN 82/15)*.

Poseban naglasak Okruglog stola neka su rješenja na koji način knjižnice nastoje i mogu osigurati ravnopravniji status korisnika oštećena sluha (edukacija knjižničnog osoblja o načinima komunikacije s gluhim osobama, upoznavanje kulture gluhih osoba, senzibiliziranje javnosti uključivanjem šire društvene zajednice putem radionica, izložbi, predavanja i drugih multimedijских aktivnosti, pružanje mogućnosti i poticanje usvajanja hrvatskog znakovnog jezika, promicanje aplikacije za gluhe, sistematična nabava i sadržajna obrada građe o gluhosti i drugim oblicima invaliditeta, i dr...).

Svoja iskustva i primjere predstavile su posebne gošće iz inozemstva Marie-Noëlle Andissac iz knjižnice Toulouse (Francuska) i Dragana Lujčić iz Mariborske knjižnice, zatim predstavnici udruga, saveza i centara glu-

hih i gluho slijepih osoba (Dodir, HSGN, "Slava Raškaj", SUVAG, Hrvatski centar tumača i prevoditelja znakovnog jezika) i knjižničari iz raznih dijelova Hrvatske (Vinkovci, Nova Gradiška, Bjelovar, Split...).

Gluhi mogu sve, samo ne mogu čuti! Da ili ne?

Vrednovanje, upravljanje i zagovaranje ishoda u knjižnicama: mogućnosti uspostave ravnoteže poslovnih i tradicionalnih knjižničarskih vrijednosti

Okrugli stol

Sanja Heberling Dragičević

prof. i dipl. knjižničarka
Sveučilišna knjižnica Rijeka
shdragicevic@svkri.hr

Dana 29. svibnja 2015. godine u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu održan je zajednički okrugli stol u suorganizaciji Hrvatskog knjižničarskog društva – Komisije za statistiku i pokazatelje uspješnosti u knjižnicama, Komisije za upravljanje i Komisije za javno zagovaranje Hrvatskog knjižničarskog društva – i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, pod nazivom *Vrednovanje, upravljanje i zagovaranje ishoda u knjižnicama: mogućnosti uspostave ravnoteže poslovnih i tradicionalnih knjižničarskih vrijednosti*. Cilj susreta je bila izrada smjernica za uspostavu jedinstvenog sustava u praćenju kvalitete knjižničnih usluga, provedba zagovaranja Strategije razvoja hrvatskoga knjižničarstva 2015.–2020. i Zakona o knjižnicama i knjižničarstvu.

Sveučilišna knjižnica Rijeka je sudjelovala u programskom dijelu *Upravljačka i organizacijska kultura kao poticaj kreativnosti stručnog osoblja*, s izlaganjem Lee Lazzarich predsjednice Komisije za upravljanje, pod nazi-

vom *Organizacijska struktura za poticajno okruženje ili jesmo li spremni na promjene*. U radu se govori o matricnoj organizacijskoj strukturi i poticajnom radnom okruženju. U programskom dijelu *Koje pokazatelje prikupljamo i kako vrednujemo uspješnost u knjižnicama*, Orieta Lubiana i Sanja Heberling Dragičević, također djelatnice Sveučilišne knjižnice Rijeka, izlagale su o *Izradi naputka za mjerenje pokazatelja kvalitete knjižnične djelatnosti koji se prate u Sveučilišnoj knjižnici Rijeka* te upoznale prisutne i s informacijom da Sveučilišna knjižnica od 2008. godine sustavno radi na unaprjeđenju sustava kvalitete i prva je knjižnica u Hrvatskoj koja svoje godišnje izvještaje u potpunosti temelji na mjerenju pokazatelja učinka sukladno međunarodnom ISO standardu 11620:2008.

10. savjetovanje za narodne knjižnice “Vrednovanje djelatnosti narodnih knjižnica”

Tuheljske Toplice
30. rujna – 2. listopada 2015.

Ljiljana Črnjar

Gradska knjižnica Rijeka
ljiljana.crnjar@gkr.hr

U organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, te suorganizaciji Hrvatskog knjižničarskog društva – Sekcije za narodne knjižnice i Gradske knjižnice Krapina u Tuheljskim Toplicama je, od 30. rujna do 2. listopada, održano 10. savjetovanje za narodne knjižnice pod nazivom “Vrednovanje djelatnosti narodnih knjižnica”.

Tema vrednovanja djelatnosti narodnih knjižnica utvrđena je na temelju zaključaka s 9. savjetovanja za narodne knjižnice održanog 2013. g. u Zadru kada je posebno naglašena potreba utvrđivanja parametara pomoću kojih bi se provodilo sustavno vrednovanje djelatnosti narodnih knjižnica. Obuhvaćene su i sljedeće podteme: kultura kvalitete, mjerenje utjecaja knjižničnih službi i usluga na korisnike, istraživanja zadovoljstva korisnika i zajednice, statistički pokazatelji o radu knjižnica, elektroničko prikupljanje i obrada podataka i dr.

Cilj Savjetovanja bio je raspraviti teorijska i praktična pitanja u okviru teme i podtema te podastrijeti domaće i inozemne primjere dobre prakse

kao i utvrditi parametre za vrednovanje djelatnosti narodnih knjižnica.

Prvog radnog dana Savjetovanja održana su plenarna izlaganja: *Kultura kvalitete u narodnim knjižnicama – zašto je važna i kako je mjeriti*, Kornelija Petr Balog, Filozofski fakultet Sveučilišta u Osijeku; *Istraživačke metode u istraživanju utjecaja knjižnice na zajednicu*, Martina Dragija Ivanović, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zadru i Boris Badurina, Filozofski fakultet Sveučilišta u Osijeku; *Merenje razvitosti slovenskih splošnih knjižnic*, Eva Kodrič-Dačić, Centar za razvoj knjižnica, NUK Ljubljana; *Primjena analize troškova i koristi u knjižnici*, Gordana Dukić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Osijeku. Ova su izlaganja, svako sa svog aspekta, dala teoretsku podlogu i svojevrsan ton daljnjem tijeku Savjetovanju.

Sljedećeg dana Savjetovanja sudionici su imali prigodu čuti pozvana i prijavljena domaća i inozemna izlaganja na temu mjerenja uspješnosti poslovanja narodnih knjižnica. Tako je Gorazd Vodeb iz Centra za razvoj knjižnica pri NUK-u, u izlaganju *Dosezi projekta "Prostorna analiza knjižnične mreže"* predstavio na koji se način tehnologija geoinformacijskog sustava (GIS) može primijeniti u analizi knjižnične mreže dok je Igor Podbrežnik iz Zavoda Lokvanj, Kamnik, govorio o vrednovanju kvalitete usluga narodne knjižnice pomoću SERVQUAL mjernog instrumenta. Martina Dragija Ivanović predstavila je primjer istraživanja narodnih knjižnica u manjim sredinama i to na modelu knjižnica u Kolanu na Pagu i Salima na Dugom otoku. Dunja Gabrijel iz Zavoda za knjižničarstvo NSK, u radu *Vrednovanje rada matičnih službi za narodne knjižnice* koji je priredila s Jelicom Leščić, predstavila je rezultate ispitivanja županijskih matičnih služ-

bi i njihovog djelokruga rada.

U okviru tematskog bloka o kulturi kvalitete Marina Mihalić, NSK, iznijela je pregled međunarodnih normi za statistiku te naglasila važnost uspostave sustava kvalitete u hrvatskim knjižnicama dok je Radovan Vrana, Filozofski fakultet u Zagrebu, govorio o potrebi strateškog planiranja kao temelja stvaranja kulture kvalitete razvoja knjižnice. Tematski blok o vrednovanju djelatnosti narodnih knjižnica obuhvatio je četiri izlaganja u okviru kojih su predstavljena istraživanja zadovoljstva korisnika na primjeru narodnih knjižnica Karlovačke županije i pojedinih knjižnica u mreži Knjižnica grada Zagreba.

Tematski blok o učincima knjižničnih programa i usluga obuhvatio je dvanaest *pecha kucha* prezentacija koje su se odnosile na pojedinačna istraživanja u knjižnicama kao i primjere dobre prakse. Članice našeg Društva Milka Šupraha Perišić i Ljiljana Črnjar iz Gradske knjižnice Rijeka održale su prezentaciju *Pokazatelji zadovoljstva korisnika novim online katalogom sustava Zaki* u kojem su predstavile rezultate istraživanja provedenog na uzorku korisnika Gradske knjižnice Rijeka i tri najveće gradske knjižnice u Županiji: Crikvenice, Malog Lošinja i Opatije.

Posljednjeg dana Savjetovanja održana je panel rasprava pod nazivom *Parametri za vrednovanje narodnih knjižnica* u kojoj su sudjelovali pozvani predavači iz Slovenije Gorazd Vodeb i Eva Kodrič-Dačić, predsjednica Hrvatskog knjižničkog vijeća prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić, voditeljica Službe za knjižničnu djelatnost i promidžbu knjige Ministarstva kulture RH Jelena Glavić-Perčin te savjetnica za narodne knjižnice u Zavodu za

knjižničarstvo NSK Dunja Gabrijel. Eva Kodrič-Dačić predstavila je slovenski model prikupljanja podataka i izrade pokazatelja o radu narodnih knjižnica. Dunja Gabrijel je održala prezentaciju *Primjena hrvatskih ISO normi za jedinstveno elektroničko prikupljanje, obradu/analizu i prikaz statističkih podataka o poslovanju svih vrsta knjižnica*. To je potaknulo niz komentara i pitanja vezanih za predstavljeni model jedinstvenog prikupljanja podataka za sve vrste knjižnica u Hrvatskoj izrađen u okviru istoimenog projekta vođenog od strane Zavoda za knjižničarstvo NSK. Primjedbe su se odnosile na nedostatak pojedinih parametara neophodnih za vrednovanje rada narodnih knjižnica, manjkavost uputa, nedostatak pokazatelja uspješnosti rada knjižnica i dr.

U okviru Savjetovanja predstavljen je Zbornik radova s 9. savjetovanja za narodne knjižnice a Gradskoj knjižnici *Ivan Goran Kovačić* Karlovac dodijeljena je nagrada za najbolji poslovni centar u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj koju je, u ime veleposlanstva SAD-a, ravnateljici karlovačke knjižnice, Jasmini Milovčić, uručio Christian Wright. Organizatori su izrazili nadu da će ovogodišnje Savjetovanje biti poticaj narodnim knjižnicama da uz pomoć inovativnih usluga uspješno savladaju izazove i promjene vezane uz dostupnost informacija, primjenu novih tehnologija, promjene u okruženju i načinu financiranja.

14. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica Knjižnice: kamo i kako dalje?

Sanja Heberling Dragičević

prof. i dipl. knjižničarka
Sveučilišna knjižnica Rijeka
shdragicevic@svkri.hr

14. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica s glavnom temom *Knjižnice: kamo i kako dalje?*, održani su od 13. do 16. svibnja 2015. godine u Hotelu Excelsior u Lovranu. Organizator skupa je bila Sekcija za visokoškolske i specijalne knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva, a suorganizatori Sveučilišna knjižnica Rijeka i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Programom su se obuhvatile aktualne teme iz visokoškolskog i specijalnog knjižničarstva, a prezentirane su putem pozvanih i prijavljenih iz-

laganja domaćih i inozemnih izlagača, radionica, okruglih stolova i izlaganja uz poster, u prostoru dviju glavnih dvorana te ostalih pomoćnih prostora. Skupu je nazočio veliki broj knjižničara s područja Primorsko – gorske županije, posebno visokoškolskih knjižnica, od kojih su iz Sveučilišne knjižnice Rijeka i Pravnog fakulteta Rijeka i neposredno sudjelovali u realizaciji programa.

Sveučilišna knjižnica Rijeka je sudjelovala s više izlaganja: ravnateljica Senka Tomljanović ja sudjelovala na okrugom stolu *Sveučilišna matična djelatnost u Republici Hrvatskoj* te podsjetila na povijest, legislativu i sadašnje stanje matične djelatnosti s posebnim osvrtom na probleme vezane uz nefinanciranje matične djelatnosti u sustavu visokoškolskih knjižnica, otežano provođenje zakonskih obveza stručnog nadzora i savjetovanja, osposobljavanje i usavršavanje knjižničnog osoblja, koordinaciju i unapređivanje rada knjižnica u sustavu matičnosti. Senka Tomljanović je također prezentirala i zajednički rad sa Sanjom Heberling Dragičević i Sanjom Kosić, pod nazivom *Od zbirke prošlosti do zbirke budućnosti: put kroz trnje Sve-*

RITV Dnevnik, 14. 5. 2015.

*učilišne knjižnice Rijeka, a Evgenija Arh, Jana Krišković Baždarić i Sandra Cuculić održale su prezentaciju uz poster na temu *Knjižnica à la carte: koliko korisnici poznaju usluge Sveučilišne knjiž-**

nice Rijeka? Voditeljica knjižnice Pravnog fakulteta u Rijeci Dejana Golenko sudjelovala je (uz Aleksandru Čar i Ljiljanu Siber) temom *Mreža Europe Direct u knjižnicama pravnih fakulteta u Hrvatskoj – iskustva i izazovi*.

Prikazana su iskustva i primjeri dobre prakse te je raspravljano o mnogim važnim pitanjima u području knjižničnih zbirki i usluga, knjižnica i istraživačkih podataka te pozicioniranja knjižnica i knjižničara. Kao i uvijek, i neformalni dio druženja knjižničara tijekom stanki, u vrijeme svečane večere te organiziranog razgleda Rijeke, doprinjelo je razmjeni neposrednih iskustva i prakse te učvršćivanju međusobne suradnje.

Nagrade

Sveučilišna knjižnica Rijeka izabrana za knjižnicu godine 2015.

Senka Tomljanović, viša knjižničarka

Sveučilišna knjižnica Rijeka
ravnatelj@svkri.hr

Sveučilišna knjižnica Rijeka je, uz Općinsku narodnu knjižnicu Drenovci, ovogodišnji dobitnik priznanja “Knjižnica godine”, koje dodjeljuje *Hrvatsko knjižničarsko društvo* najboljoj knjižnici čija se izvrsnost procjenjuje prema kriterijima za vrednovanje / procjenjivanje izvrsnosti, a u svrhu poticanja kreativnosti, inovativnosti i unapređivanja kvalitete rada u hrvatskim knjižnicama. Sveučilišna knjižnica Rijeka priznanje je dobila zbog niza aktivnosti kojima je doprinijela razvoju hrvatskoga knjižničarstva tijekom

2014. godine, koja je za knjižnicu ujedno bila najuspješnija u posljednjih deset godina.

U 2014. godini Sveučilišna knjižnica Rijeka je nabavila poslužitelj na koji su migrirani lokani katalogi svih knjižnica Sveučilišta. Na poslužitelju je dodatno stvoren i cjeloviti skupni katalog Sveučilišta u kojem su deduplicirani zapisi svih lokalnih kataloga, a koji svaka knjižnica Sveučilišta nadalje dnevno dopunjuje podacima o novopristigloj građi. Knjižnica je uvela i jedinstvenu tražilicu sličnu Googleu, tzv. Discovery servis, putem koje se intuitivnim unosom ključne riječi istovremeno pretražuje skupni katalog i sve druge baze podataka dostupne Sveučilištu. Pretraživanje je dostupno svima na internetu, a studenti i osoblje Sveučilišta, bez obzira gdje se fi-

zički nalaze, putem tražilice dolaze do punih tekstova dvadeset tisuća znanstvenih časopisa licenciranih za Sveučilište, ali i e-knjiga i druge odabrane građe u slobodnom pristupu. Na taj način je Sveučilišna knjižnica promijenila paradigmu knjižnične zbirke, koja sada obuhvaća jednako materijalne i mrežne fondove, a koja je sada objedinjena i dostupna na jednom virtualnom mjestu. Izgradnjom cjelovitog skupnog kataloga i uvođenjem Discovery servisa, korištenje mrežnih fondova knjižnica povećano je za 400% u odnosu na 2013. godinu. Pored velikog posla na objedinjavanju knjižničnih fondova Sveučilišta i olakšavanju pristupa tim fondovima, Sveučilišna knjižnica je vidljivo unaprijedila svoje poslovanje i na drugim područjima. Nakon što je 2012. godine započela provođenjem pažljivo planiranih godišnjih programa cjeloživotnog učenja knjižničnog osoblja, a 2013. godine uvela sustav praćenja i unaprjeđenja kvalitete knjižnične djelatnosti prema ISO standardima, u 2014. godini je povećana produktivnost osoblja u obradi za 26%, a posjećenost događaja koje je Knjižnica organizirala za 17%.

Godišnje priznanje “Knjižnica godine” dodijelilo je Hrvatsko knjižničarsko društvo prigodom obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica, na svečanosti 11. studenoga 2015. godine u Drenovcima, a dana 12. studenoga 2015. godine Sveučilišna knjižnica Rijeka je u svojim prostorima organizirala svečanost povodom dodjele nacionalne nagrade i otvorenja preuređenog korisničkog prostora. Tim povodom, nazočnima su se obratile predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva Dunja Holcer, predsjednica Knjižničarskog društva Rijeka Marija Šegota-Novak te ravnateljica Sveučilišne

knjižnice Senka Tomljanović. U okviru svečanosti, rektor Sveučilišta u Rijeci prof. dr. sc. Pero Lučin, uz prisutnost zamjenika gradonačelnika Mirka Filipovića i zamjenice župana gđe. Marine Medarić, otvorio je novouređeni korisnički prostor Knjižnice. Sredstva za preuređenje u potpunosti je osiguralo Sveučilište u Rijeci, a u svrhu bržeg i lakšeg korištenja usluga te mogućnosti korištenja cjelokupnog prostora knjižnice i izvan radnog vremena djelatnika knjižnice.

*Svečanost povodom dodjele nacionalne nagrade i otvorenja
preuređenog korisničkog prostora*

Nagrade Primorsko-goranske županije članicama KDR-a

Marija Šegota-Novak

knjižničarska savjetnica

Četiri knjižničarke, članice našeg Društva, među dvadeset i četiri dobitnika nagrade Primorsko-goranske županije za unaprijeđivanje kulturnog stvaralaštva

Tradicionalna županijska svečanost posvećena kulturi održana je u Rijeci 26. svibnja 2015. godine. Svečanost je upriličena za dobitnike županijskih nagrada za unaprijeđivanje kulturnog stvaralaštva. Županija dodjeljuje novčanu nagradu za osvojena prestižna priznanja na državnoj i međudržavnoj razini. Među dvadeset i četiri županijska slavljenika bile su četiri knjižničarke, članice našeg Društva: Ivana Vladilo i Milka Šupraha-Perišić kao dobitnice Kukuljevićeve povelje, Karmen Delač Petković kao autorica naj-

bolje hrvatske slikovnice *Sretna kućica*, a Gorana Tuškan kao predstavnicca Gradske knjižnice Rijeka zbog nagrade međunarodne organizacije EIFL.

Nagrađeni najistaknutiji školski knjižničari državnom Nagradom “Višnja Šeta” u 2015.

dr. sc. Korina Udina

Dopredsjednica Hrvatske udruge školskih knjižničara
korinau@yahoo.com

Od 2007. godine, Hrvatska udruga školskih knjižničara nagrađuje najistaknutije školske knjižničare, članove i članice HUŠK-a, koji su se u svom radnom okruženju istakli predanim, inovativnim radom uz zapažene rezultate. Odlukom Upravnog odbora Hrvatske udruge školskih knjižničara o raspisivanju natječaja za Nagradu “Višnja Šeta”, natječaj je otvoren danom objave na mrežnoj stranici www.husk.hr. Prijavljivanje kandidata za

2014. godinu bilo je do 15. ožujka 2015. godine. Podružnica Hrvatske udruge školskih knjižničara Primorsko-goranske županije na sjednici održanoj 27. veljače 2015. godine jednoglasno je donijela odluku o kandidaturi Smiljke Ostović za dodjelu Nagrade “Višnja Šeta” u kategoriji nagrade za životno djelo. Kandidaturu su podržala županijska stručna vijeća osnovnoškolskih i srednjo-

školskih knjižničara PGŽ. Tajnica Podružnice Koraljka Mahulja-Pejčić iz OŠ Ivana Zajca i predsjednica Podružnice za Primorsko-goransku županiju Korina Udina iz OŠ Kostrena prosljedile su odluku Povjerenstvu HUŠK-a za dodjelu Nagrade.

Nagrada "Višnja Šeta" dodijeljena je na svečanom dijelu Skupštine Hrvatske udruge školskih knjižničara 16. travnja 2015. godine u Primoštenu i to: Smiljki Ostović iz OŠ Kraljevice u Kraljevici, za životno djelo, Borisu Popinjaču iz Ugostiteljsko-turističko učilišta u Zagrebu, za životno djelo i Irji Jerković iz OŠ Mokošica u Dubrovniku dodijeljena je godišnja Nagrada.

*Nagrađeni s komisijom: Jasna Milicki, Smiljka Ostović,
Boris Popinjač, Irja Jerković, Korina Udina
i predsjednica HUSK-a Vanja Jurilj*

O nagrađenim školskim knjižničarima:

Nagradom za životno djelo nagrađen je školski knjižničar Grada Zagreba, **Boris Popinjač** iz Ugostiteljsko-turističkog učilišta u Zagrebu. Predložila ga je Podružnica HUŠK-a srednjih škola Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije i predsjednica Podružnice Jadranka Jurić, zatim županijsko stručno vijeće knjižničara srednjih škola Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije te voditeljice ŽSV-a Ruža Jozić i Marija Bednjanec, i nastavničko vijeće Ugostiteljsko-turističkog učilišta u Zagrebu s ravnateljem Mladenom Smodlaka.

Godišnjom nagradom za izuzetan doprinos školskom knjižničarstvu nagrađena je školska knjižničarka **Irja Jerković** iz OŠ Mokošica u Dubrovačko-neretvanskoj županiji na prijedlog Ivane Čarapine, predsjednice Podružnice HUŠK-a i voditeljice ŽSV-a knjižničara za osnovne i srednje škole Dubrovačko-neretvanske županije.

Iz Podružnice HUŠK-a Primorsko-goranske županije nagrađena je **Smiljka Ostović**, školska knjižničarka Osnovne škole Kraljevica, u Kraljevici, u svojem je radnom vijeku dužem od 40 godina u odgoju i obrazovanju, svoje vrijeme, znanje i struku posvetila otkrivanju uvijek novih sadržaja kojima je obogatila brojne školske programe, kreativne radionice te je s učenicima otkrivala putove učenja, socijalizacije i tolerancije. Iste godine rada posvetila je volontiranju u Narodnoj čitaonici i knjižnici Šmrika, u Šmriki.

Nagrađeni: Smiljka Ostović, Boris Popinjač i Irja Jerković

Smiljku karakterizira domaća riječ, meko “ć” u svakodnevnom lirskom izražavanju i zato prije svega treba reći o njenoj ljubavi prema osvještavanju baštine kod mladih, s motom: *Bolje danas da sutra ne bi bilo kasno*. Kulturnu baštinu primorskog kraja i čakavski dijalekt prenijela je u srca mnogih učenika, učitelja i knjižničara. Samo posljednjih osam godina u kojima se je posvetila njegovanju čakavskog dijalekta, sudjelovala je sa svojom čakavskom radionicom na svakom od osam “Čakavskih susreta va Kostrene”, gdje se godišnje okupljaju škole koje njeguju čakavštinu, jednako tako bila je prisutna na susretima u Ronjgima i Škrljevu, organizirala brojne projekte i terenske nastave s interdisciplinarnim pristupom, te je au-

torica mnogih publikacija. Primjerice, nakon projekta “Ča je lip ov naš kraj”, u timskom radu u školskoj knjižnici nastala je bezvremenska slikovnica “Zavičajna abeceda” 2014. godine, s potporom Primorsko-goranske županije. Glavna je urednica knjiga “Kamik na kamiku, kamik do kamika”, knjige nastale na završetku projekta prigodom proslave 110. godišnjice Narodne čitaonice i knjižnice Šmrika. Autorica je brošure “Niža pučka škola i Narodna čitaonica i knjižnica Šmrika” koja je tiskana 1994. u Školskom listu Feral, kome je 1. broj izašao 1969./1970. školske godine, a još je glavna urednica.

Knjižničarska torta

Ono što će Smiljka Ostović reći o kulturnoj baštini napisala je za 5. broj stručnog časopisa Knjižničar/Knjižničarka kojem je izdavač Knjižničarsko društvo Rijeka:

“Baština je dodir srca, uma i zavičaja, podneblja, ljudi, običaja, “*nava-da*”. Baština su dodiri nepca. Baština su mirisi i zvukovi, kamik i more, bu-ra na obrazu, govor. Baština je i zvonki naš ČA. Baština je svjesno i nesvjesno u nama, spoznavanje života baš tu gdje odrastamo. Dijalektalna kulturna baština se najprije sluša u kolijevci, njeguje na majčinim grudima,

dodiruje pri prvim koracima, izgovara se tepanjem, miluje pogledom. Ula-zi u srce i dušu, u krvotok, daje snagu danas, za sutra i “još sutra”. Baština je djetinjstvo u djetinjstvu. Kako se njeguje? Jednostavno: vidom, sluhom, mirisom, dodirom i okusom, kroz stvaralaštvo: može slikanjem, a može i pisanjem, kome je što bliskije, važno je srce “koje vuče i daje”.¹

Članica je strukovnih udruga, Knjižničarskog društva Rijeka od početka, u Hrvatskoj udruzi školskih knjižničara je od osnivanja 2002. godine, od samih početaka Proljetne škole školskih knjižničara, a početni aktivizam zamijenila je doprinosom metodologiji rada u školskoj knjižnici održavanjem brojnih radionica, pokretanjem projekata, publikacija.

Nagrađena je najprestižnijim nagradama koje dodjeljuje Primorsko-goranska županija kao što su nagrade: *Najuspješniji učitelj/učiteljica za 2010. godinu* i *Poveljom “Kostrenčić” za 2010.* Knjižničarskog društva Rijeka. Državnom nagradom “Višnja Šeta” školski knjižničari Primorsko-goranske županije i šire izražavaju joj zahvalnost za sve čime je doprinijela školskoj i knjižničarskoj profesiji.

Sama će reći “*Ustrajte na putu kojim ste krenuli. Ovaj put oplemenjuje, krijepi, snaži, produhovljuje, posvješćuje istinu...*” za neiscrpnu ljubav prema knjižničarstvu i stvaralačku energiju u knjižnicama.

¹ Ostović, S. (2014) dostupno na: <http://www.bulaja.com/kdr/CasopisKDR-2014/>

